

باسمه تعالی

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

گزارش موضوعی بخش ۵ از مرحله دوم شرح خدمات مشاوران

سند استگای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۰-۱۳۹۴)

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

مجری: جهاد انشگای واحد استان زنجان

مدیر اجرایی: مهدی عباسی

مدیر علمی: علی نصیری مقدم

همکاران: میترا غنیمی و مهین حبیب‌الله نوید

ویرایش دوم

فهرست مطالب

موضوع

صفحه

پیشگفتار.....	۱
۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد.....	۴
۱-۱- مستندات قانونی در فعالیتهای تحت تصدی دستگاه	Error! Bookmark not defined.
۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)	۷
۱-۲- چشم‌انداز بیست ساله	۷
۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز.....	۸
۳-۲- برنامه چهارم توسعه.....	۸
۱-۳-۲- سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران:	۸
۲-۳-۲- جایگاه بخش میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی در برنامه چهارم توسعه	Error! Bookmark not defined.
۴-۲- قانون برنامه پنجم توسعه.....	۱۰
۵-۲- سند آمایش استان	۱۱
۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم.....	۱۲
۱-۳-۱- ارزیابی تحول رشد اقتصادی و بهره‌وری نیروی کار در فعالیتهای تحت پوشش دستگاه	۱۲
۱-۳-۱-۱- ارزیابی تحولات رشد اقتصادی بخش میراث فرهنگی و گردشگری	۱۲
۱-۳-۲-۱- ارزیابی تحولات بهره‌وری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱۵
۲-۳-۲- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیتهای تحت تصدی دستگاه و مقایسه آن با اهداف برنامه‌ها.....	۱۷
۱-۳-۲-۱- ارزیابی تحولات اشتغال اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.....	۱۷
۲-۳-۲-۱- ارزیابی تحولات سرمایه‌گذاری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۲۰
۳-۳- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیتهای بخش‌های خصوصی و تعاونی تحت نظارت دستگاه و مقایسه آن با اهداف برنامه‌ها.....	Error! Bookmark not defined.
۱-۳-۳- ارزیابی تحول اشتغال کشور و استان در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور	Error! Bookmark not defined.
۲-۳-۳- عملکرد اشتغال کشور و استان در برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۷۹-۱۳۸۳)	(۱۳۸۳-۱۳۷۹)
۳-۳-۳- تحول عرضه و تقاضای بخشی نیروی انسانی در طی دوره برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۳-۱۳۸۸)	Error! Bookmark not defined.
۴-۳-۳- ترکیب تقاضای نیروی کار در سطح کشور و استان در طی دوره برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۳-۱۳۸۸)	Error! Bookmark not defined.
۵-۳-۳- ارزیابی سرمایه‌گذاری کشور و استان در برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۳۸۳-	Error! Bookmark not defined.
.....	(۱۳۸۸)

۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در طی برنامه‌های سوم و چهارم
۲۵.....

۱-۴- مشکلات و تنگنایهای شناسایی شده در برنامه سوم در حوزه میراث فرهنگی. **Error! Bookmark not defined.**

۴-۱-۱- مقایسه گزارش نظارتی اجرای برنامه و عملکردها قانون برنامه سوم در دو حوزه میراث فرهنگی و گردشگری **Error! Bookmark not defined.**

۴-۲- مروری بر عملکرد بخش میراث فرهنگی و گردشگری در برنامه چهارم توسعه. **Error! Bookmark not defined.**

۴-۲-۱- میزان انطباق اهداف برنامه چهارم با اهداف کمی و عناوین فعالیت‌ها در قوانین بودجه مرتبط **Error! Bookmark not defined.**

۵- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه..... ۲۷

۵-۱- نقاط قوت..... ۲۷

۵-۲- نقاط ضعف..... ۲۸

۵-۳- فرصت‌ها..... ۳۰

۵-۴- تهدیدها..... ۳۲

۵-۲- موقعیت مکانی و همجواری استان در ارتباط با دسترسی به بازارهای عرضه و مصرف داخلی و خارجی.. ۳۴

۶- تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم توسعه..... ۴۹

۶-۱- هدف‌گذاری شاخص‌های کمی و کیفی مرتبط با هر بخش در دوران برنامه پنجم توسعه. **Error! Bookmark not defined.**

۶-۲- برآورد اشتغال به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه با

توجه به اهداف فوق و تحول بهره‌وری نیروی کار **Error! Bookmark not defined.**

۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم..... ۵۱

۷-۱- اولویت بخشیدن به طرح‌های نیمه تمام و راکد که دارای توجیه اقتصادی هستند..... ۵۱

۷-۲- تغییر خطوط تولید طرح‌ها غیر قابل توجیه برای ایجاد محصولات دارای مزیت..... ۵۴

۷-۳- تحول در آموزش و ارتقای مهارت بخش عمومی و خصوصی و ظرفیت‌های مدیریت در بخش دولتی و

خصوصی متناسب با تقاضای بازار کار..... ۵۶

۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم

توسعه..... ۵۷

۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی..... ۵۹

۹-۱- طرح‌های زودبازده بخش خصوصی و تعاونی..... ۵۹

۹-۱-۱- پایدارسازی اشتغال ایجاد شده در طرح‌های زودبازدهی که تا سال ۱۳۸۹ به بهره‌برداری رسیده‌اند. ۶۱

۹-۱-۲- تسریع در تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌های زودبازده در دست اجرا که دارای توجیه فنی و اقتصادی

هستند..... ۶۲

۹-۱-۳- تسریع در انعقاد قرارداد و اجرای طرح‌های زودبازده مصوب و شناسایی شده..... ۶۲

۹-۲- سایر طرح‌های سرمایه‌گذاری در دست اجرا و برنامه دستگاه برای تکمیل آنها..... ۶۳

۹-۲-۱- تعیین تکلیف طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی اعم از راکد و نیمه تمام با توجه به توجیه فنی و

اقتصادی آنها..... ۶۳

۹-۲-۲- تعیین تکلیف طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی اعم از راکد و نیمه تمام با توجه به

توجیه فنی و اقتصادی آنها..... ۶۴

۳-۲-۹- اولویت بخشیدن به طرح‌های نیمه تمام و آماده بهره‌برداری و در دست اجرا با توجه به تقاضای بازار و پیشرفت فیزیکی	۶۴
۳-۹- طرح‌های سرمایه‌گذاری جدید شناسایی شده و قابل شناسایی و برنامه دستگاه برای پیشبرد آنها	۶۵
۱-۳-۹- طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی اعم از ملی و استانی	۶۵
۱۰- تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه	۶۸
۱-۱۰- نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری بخش عمومی	۷۱
۲-۱۰- نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی	۷۲
۳-۱۰- نحوه تأمین سرمایه‌گذاری بخش تعاونی	۷۳
۱۱- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی (با توجه به وظیفه هر دستگاه)	۷۳
۱-۱۱- آموزش	۷۳
۲-۱۱- بازاریابی	۷۴
۳-۱۱- معافیت‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاران	۷۶
۴-۱۱- سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیر بنایی	۷۷
۵-۱۱- سرمایه‌گذاری در پروژه‌های مکمل	۸۰
۶-۱۱- مشوق‌های سرمایه‌گذاری	۸۵

فهرست جداول

موضوع

صفحه

جدول ۱. مقایسه ارزش بخش هتل و رستوران استان زنجان با کشور در سال ۱۳۸۸.....	۱۲
جدول ۲. مقایسه رشد ارزش افزوده هتل و رستوران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور.....	۱۳
جدول ۳. رشد ارزش ستانده بخش هتل و رستوران در استان و کشور طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....	۱۴
جدول ۴. سهم فعالیت هتل و رستوران از ارزش افزوده استان زنجان در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۶.....	۱۵
جدول ۵. تحولات بهره‌وری نیروی کار در بخش هتل و رستوران استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....	۱۶
جدول ۶. رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش هتل و رستوران استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....	۱۶
جدول ۷. توزیع درصد شاغلان استان زنجان در بخش هتل و رستوران در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۱۷
جدول ۸. میزان اشتغال در بخش هتل و رستوران در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۱۸
جدول ۹. میزان رشد اشتغال در بخش هتل و رستوران به تفکیک مناطق شهری و روستایی از سال ۷۵ تا ۸۵.....	۱۸
جدول ۱۰. اشتغال در بخش هتل و رستوران در شهرستان‌های استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۱۹
جدول ۱۱. ریسک سرمایه‌گذاری در بخش هتل و رستوران با توجه به ارزش افزوده فعالیت.....	۲۰
جدول ۱۲. ضرایب فنی و ضرایب فزاینده تولید استان زنجان در سال ۱۳۸۶.....	۲۲
جدول ۱۳. پیوندهای پسین و پیشین جدول داده- ستانده استان زنجان در بخش هتل و رستوران در سال ۱۳۸۶.....	۲۲
جدول ۱۴. میزان استفاده بخش هتل و رستوران از کالاهای خدمات سایر بخش‌ها.....	۲۴
جدول ۱۵. جمعیت کل و جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر در طی دوره برنامه سوم توسعه. Error! Bookmark not defined.	
جدول ۱۶. عرضه نیروی انسانی کشور و استان در طول برنامه سوم توسعه (۱۳۷۹-۱۳۸۳). Error! Bookmark not defined.	
جدول ۱۷. تقاضای نیروی انسانی کشور و استان در طی دوره برنامه سوم توسعه (۱۳۷۹-۱۳۸۳). Error! Bookmark not defined.	
جدول ۱۸. جمعیت بیکار کشور و استان در طی دوره برنامه سوم توسعه (۱۳۷۹-۱۳۸۳). Error! Bookmark not defined.	
جدول ۱۹. نرخ بیکاری کشور و استان در طی برنامه سوم توسعه (۱۳۷۹-۱۳۸۳). Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۰. وضعیت نرخ مشارکت اقتصادی نیروی انسانی در طی دوره برنامه سوم توسعه. Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۱. جمعیت کل کشور و استان در طی دوره برنامه چهارم توسعه..... Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۲. جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر در طی دوره برنامه چهارم توسعه..... Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۳. جمعیت فعال استان و کشور در طی دوره برنامه چهارم توسعه..... Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۴. نیروی کار شاغل در سطح استان و کشور در طی برنامه چهارم توسعه. Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۵. جمعیت بیکار استان و کشور در طی سال‌های برنامه چهارم توسعه.. Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۶. تحول نرخ مشارکت نیروی انسانی در طی دوره برنامه چهارم توسعه. Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۷. تقاضای بخشی نیروی انسانی کشور در طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۸۸..... Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۸. تقاضای بخشی نیروی انسانی در سطح استان در طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۸۸. Error! Bookmark not defined.	
جدول ۲۹. عملکرد برنامه چهارم توسعه در بخش اشتغال استان..... Error! Bookmark not defined.	
جدول ۳۰. ترکیب تقاضای بخشی نیروی انسانی در کشور و استان براساس پیش‌بینی‌های برنامه چهارم توسعه. Error! Bookmark not defined.	
جدول ۳۱. عملکرد برنامه چهارم توسعه در ترکیب اشتغال در سطح استان..... Error! Bookmark not defined.	

جدول ۳۲. میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز براساس سرانه هر بخش در طی دوره برنامه چهارم توسعه.	۳۲
جدول ۳۳. میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز براساس سرانه هر بخش در طی برنامه چهارم توسعه.	۳۳
جدول ۳۴. بررسی عملکرد برنامه چهارم بخش میراث فرهنگی و گردشگری.	۳۴
جدول ۳۵. گزارش عملکرد اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان در سال‌های ۸۶-۸۷ و	۳۵
۱۳۸۸	۲۷
جدول ۳۶. نسبت گردشگران اقامت یافته به گردشگران ورودی به استان و کشور (۸۷-۱۳۸۴)	۳۳
جدول ۳۷. بازدیدکنندگان از بناهای تاریخی	۳۵
جدول ۳۸. گردشگران خارجی استفاده کننده از هتلها بر حسب کشور متبوع	۳۶
جدول ۳۹. رشته‌ها و ظرفیت‌های دانشگاهی مربوط به بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان	۳۸
جدول ۴۰. نسبت رشد آموزش‌های اشتغالزای صنایع دستی در استان (در سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۸۸)	۳۹
جدول ۴۱. مناطق نمونه گردشگری برای سرمایه‌گذاری	۴۱
جدول ۴۲. تأسیسات اقامتی (هتل) بر حسب درجه	۴۴
جدول ۴۳. تعداد اتاق تأسیسات اقامتی (هتل) بر حسب درجه	۴۴
جدول ۴۴. تعداد تخت تأسیسات اقامتی بر حسب درجه	۴۵
جدول ۴۵. تعداد مهمانپذیر بر حسب درجه	۴۵
جدول ۴۶. تعداد اتاق مهمانپذیر بر حسب درجه	۴۶
جدول ۴۷. تعداد تخت مهمانپذیر بر حسب درجه	۴۶
جدول ۴۸. انواع راه‌های زیر پوشش اداره کل راه و ترابری استان	۴۸
جدول ۴۹. انواع راه‌های زیر پوشش اداره کل راه و ترابری استان (دنباله)	۴۹
جدول ۵۰. طول راه‌های روستایی زیر پوشش اداره کل راه و ترابری استان	۵۰
جدول ۵۱. تعداد تونل‌ها، پل‌ها و راه‌داری‌های مسیر راه‌های پایان سال	۵۱
جدول ۵۲. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای میراث فرهنگی و گردشگری در سال‌های ۸۸-۸۰	۴۷
جدول ۵۳. عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) میراث فرهنگی و گردشگری	۴۸
جدول ۵۴. اهداف توسعه بخش میراث فرهنگی و گردشگری در قالب شاخصهای کلیدی	۴۹
جدول ۵۵. ایجاد اشتغال بخش گردشگری در استان زنجان سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۸۸	۵۵
جدول ۵۶. فرصت‌های سرمایه‌گذاری اولویت‌دار کانون‌های گردشگری استان زنجان ارقام به میلیارد ریال	۵۳
جدول ۵۷. مناطق نمونه گردشگری برای سرمایه‌گذاری و افزایش اشتغال	۵۴
جدول ۵۸. طرح‌های زودبازده در دست اجرا بر حسب نوع مدیریت	۵۹
جدول ۵۹. طرح‌های زودبازده بخش خصوصی در اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری به تفکیک شهرستان‌ها	۶۰
جدول ۶۰. طرح‌های زودبازده بخش خصوصی در اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری به تفکیک شهرستان‌ها	۶۰
جدول ۶۱. طرح‌های زودبازده تأمین مالی نشده در اداره کل میراث فرهنگی	۶۱
جدول ۶۲. پروژه‌های ملی در دست اجرا بر حسب درصد پیشرفت	۶۵
جدول ۶۳. پروژه‌های استانی اداره کل میراث فرهنگی	۶۶
جدول ۶۴. رشته‌ها و ظرفیت‌های دانشگاهی مربوط به بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان	۷۳
جدول ۶۵. مناطق نمونه گردشگری قابل سرمایه‌گذاری در استان زنجان	۷۷
جدول ۶۶. میزان سرمایه‌گذاری در تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز تا ورودی منطقه	۷۸

جدول ۶۷. میزان سرمایه‌گذاری در تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز تا ورودی منطقه	۷۸
جدول ۶۸. مقدار و اعتبار موردنیاز برای زیرساخت‌های منطقه غار کتله خور	۷۹
جدول ۶۹. میزان سرمایه‌گذاری در تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز تا ورودی منطقه حاشیه سد خلیفه لو	۸۰
جدول ۷۰. مقدار و اعتبار موردنیاز برای زیرساخت‌های حاشیه سد کینه ورس	۸۰
جدول ۷۱. برآورد هزینه سرمایه‌گذاری در تأسیسات، تجهیزات و خدمات منطقه بهستان	۸۱
جدول ۷۲. برآورد میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز و زمینه‌های آن در منطقه گلابر	۸۱
جدول ۷۳. برآورد میزان سرمایه‌گذاری و زمینه‌های آن در منطقه سلطانیه	۸۲
جدول ۷۴. برآورد میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز و زمینه‌های آن در منطقه غار کتله خور	۸۲
جدول ۷۵. جمع کل هزینه سرمایه‌گذاری در تأسیسات، تجهیزات و خدمات حاشیه سد خلیفه لو	۸۳
جدول ۷۶. برآورد میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز و زمینه‌های آن در منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد کینه‌ورس	۸۳
جدول ۷۷. مناطق نمونه گردشگری برای سرمایه‌گذاری و افزایش اشتغال	۸۳

فهرست نمودارها

موضوع	صفحه
نمودار ۱. رشد ارزش افزوده هتل و رستوران استان طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶.....	۱۳
نمودار ۲. مقایسه رشد ارزش افزوده استان زنجان با کل کشور در بخش هتل و رستوران.....	۱۴
نمودار ۳. مقایسه رشد ارزش ستانده استان زنجان با کل کشور در بخش هتل و رستوران.....	۱۵
نمودار ۴. تحولات رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش هتل و رستوران استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....	۱۶
نمودار ۵. میزان اشتغال در بخش هتل و رستوران در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۱۸
نمودار ۶. سهم اشتغال در بخش هتل و رستوران در شهرستان‌های استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵.....	۱۹
نمودار ۷. نمودار ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیت اقتصادی.....	۲۱
نمودار ۸. نسبت گردشگران اقامت یافته به گردشگران ورودی به استان و کشور (۱۳۸۴-۱۳۸۷).....	۳۴
نمودار ۹. درصد تغییرات تعداد بازدیدکنندگان و درآمد نسبت به سال پیش (۱۳۸۴-۱۳۸۸).....	۳۵
نمودار ۱۰. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای میراث فرهنگی و گردشگری در سال‌های ۸۸-۸۰.....	۴۸
نمودار ۱۱. ایجاد اشتغال بخش گردشگری استان زنجان.....	Error! Bookmark not defined.
نمودار ۱۲. پروژه‌های ملی در دست اجرا بر حسب درصد پیشرفت.....	۶۶
نمودار ۱۳. سهم پروژه‌های استانی اداره کل میراث فرهنگی.....	۶۷
نمودار ۱۴. تعداد پروژه‌های استانی اداره کل میراث فرهنگی.....	۶۷

پیشگفتار^۱

لازمه یک زندگی سالم، دسترسی به فرصت‌های شغلی مناسب و امرار معاش از محل درآمدهای آن است و لازمه در دسترس بودن فرصت‌های شغلی مناسب سرمایه‌گذاری است. لذا هر جامعه‌ای برای دستیابی به رشد و توسعه پایدار و رقم زدن حداقلی از رفاه برای شهروندان خود باید به الزامات و پیش زمینه‌های سرمایه‌گذاری و اشتغالزایی امعان نظر داشته باشد و مقدمات آن را مهیا نماید.

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان با هدف ایجاد فضای مساعد سرمایه‌گذاری و رفع موانع کسب و کار و در نتیجه ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار تهیه شده است. در این سند ضمن پرداختن به عملکرد گذشته استان در بازار کار و شناسایی مزیت‌های نسبی استان، نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای سرمایه‌گذاری در استان شناسایی شده و بر مبنای آن برنامه‌های توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان تدوین شده است.

در بخشی از این سند عملیاتی به نقش و جایگاه دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری پرداخته شده و در راستای ترسیم آن نقش و جایگاه تهیه اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی تهیه شده است.

این نکته به غایت درست است که وظیفه دستگاه‌های دولتی خلق فرصت‌های شغلی مستقیم نیست و نمی‌توان انتظار داشت که این دستگاه‌ها از طریق سرمایه‌گذاری و بر عهده گرفتن تصدی‌های جدید برای افراد بیکار استان شغل ایجاد کنند. لکن تهیه و تنظیم اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی از این حیث حایز اهمیت است که هر دستگاه در ارتباط با وظایف قانونی و فعالیت‌های تحت نظارت و تصدی خود محورهای را شناسایی می‌کند که بر هزینه سرمایه‌گذاری اثرگذار است و دستگاه می‌تواند با برنامه‌ریزی از دامنه آن هزینه‌ها بکاهد و بر رقابت‌پذیری فعالیت‌های اقتصادی بیفزاید.

« اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان » وظایف متعددی در حیطه‌های گوناگون بر عهده دارد که مهمترین سرفصل‌های آنها عبارت است از:

- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در خصوص حفظ، مرمت، احیاء، ساماندهی و مدیریت بناها، مجموعه بناها، محوطه‌ها و بافت‌های تاریخی کشور و نظارت بر اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مربوط
- بررسی و پیشنهاد حریم محوطه‌ها، تپه‌ها، بناها و بافت‌های تاریخی و انجام اقدامات لازم برای تصویب آنها.

^۱ در این سند به دلیل فقدان آمار و اطلاعات مورد نیاز و یا عدم موضوعیت تعدادی از بندهای شرح خدمات با ساختار سازمانی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان، بررسی برخی زیربخش‌های شرح خدمات از دستور کار خارج شده است.

- شناسایی و مستندسازی آثار تاریخی- فرهنگی موجود در محدوده جغرافیائی اجرای کلیه طرح‌های عمرانی و اعلام نظر تخصصی در خصوص طرح‌های مذکور از دیدگاه میراث فرهنگی کشور
 - ازدیاد تولید درآمد صنعتگران و جلوگیری از کم کاری و بیکاری و افزایش سطح اشتغال
 - توسعه فروش و صادرات صنایع دستی ایران
 - اداره و نگهداری و بهره‌برداری از تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی
 - سرمایه‌گذاری و مشارکت با بخش خصوصی داخلی در زمینه‌های مربوط به هدف‌های اداره کل به منظور انجام وظایف برشمرده، این اداره برخی برنامه‌ها و اقدامات اجرایی در پیش رو قرار داده است که می‌تواند نقش مهمی در بهبود محیط کسب و کار، کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری و توسعه فرصت‌های شغلی ایفا نماید. از جمله این برنامه‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره داشت:
 - ایجاد زمینه‌های لازم برای توسعه گردشگری در استان
 - تعامل با واحدهای هتل‌ها، رستوران‌ها و کارگاه‌های صنایع دستی استان جهت افزایش بهره‌وری
 - توسعه و بازاریابی صنایع دستی استان از طریق برگزاری و شرکت در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی
 - تسهیل شرایط اخذ مجوز جهت احداث هتل، رستوران و سایر ابنیه مربوط به گردشگری
- با این رویکرد، سند حاضر در ۱۲ بند به شرح زیر تنظیم شده است:
- ✓ بند نخست، بررسی نقش قانونی دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد
 - ✓ بند دوم، مطالعه مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)
 - ✓ بند سوم، ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم
 - ✓ بند چهارم، ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در طی برنامه‌های سوم و چهارم
 - ✓ بند پنجم، تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار
 - ✓ بند ششم، تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم توسعه
 - ✓ بند هفتم، راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم

- ✓ بند هشتم، سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم توسعه
- ✓ بند نهم، برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی
- ✓ بند دهم، برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخشهای عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه
- ✓ بند یازدهم، تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه
- ✓ و در نهایت بند دوازدهم، ارزیابی تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی

۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان به همراه سازمان‌های تابعه، براساس قوانین و مقررات ملی و استانی در راستای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری وظایفی را بر عهده دارند. در این قسمت، وظایف و مأموریت‌های اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان در راستای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بطور کلی، استقرار و وجود تنوع اقلیمی (نیمه خشک، مدیترانه‌ای، بیابانی و مرطوب گرم)، تنوع زمین‌شناسی و ژئوتوریسم (غار، آبشار و...)، انواع تولیدات صنایع دستی (چاقو، چاروق‌دوزی و...) و تنوع در آثار و بناهای تاریخی (گنبد سلطانی، رختشویخانه و...) و همچنین برخورداری از فرهنگ و آداب و رسوم غنی و خاص (عزاداری‌ها و جشن‌ها) در استان زنجان موجب شده است، تا این استان در زمینه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از جایگاه بسزایی در کشور برخوردار باشد و این امر مأموریت‌ها و وظایف اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان را پیچیده و مهم خواهد ساخت. به همین سبب می‌توان این اداره کل را به سه بخش عمده میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تقسیم کرد. در این بخش ابتدا اهداف هر یک از زیرمجموعه‌های اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری را مورد بررسی قرار داده و سپس به بازگویی وظایف هر یک به طور جداگانه پرداخته خواهد شد.

اهداف میراث فرهنگی:

✓ انجام پژوهش به منظور حفظ و احیا و حل مسائل و مشکلات و تنگناهای میراث فرهنگی کشور و سایر اهداف مندرج در قانون تشکیل و قانون اساسنامه اداره کل مصوب مجلس شورای اسلامی.

وظایف میراث فرهنگی:

- ✓ سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در خصوص حفظ، مرمت، احیاء، ساماندهی و مدیریت بناها، مجموعه بناها، محوطه‌ها و بافت‌های تاریخی کشور و نظارت بر اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مربوط.
- ✓ تدوین ضوابط و دستورالعمل‌های لازم در خصوص حفاظت، نگهداری، مرمت و احیاء میراث فرهنگی غیرمنقول، اموال و اشیاء تاریخی و نظارت بر حسن اجرای آنها در سطح کشور
- ✓ برنامه‌ریزی به منظور شناسائی آثار و بافت‌های ارزشمند فرهنگی-تاریخی و پیشنهاد ثبت آنها در فهرست آثار ملی.

- ✓ بررسی ارزش و قابلیت آثار تاریخی غیرمنقول، اموال فرهنگی - تاریخی، میراث معنوی و انجام اقدامات لازم برای ثبت آنها در فهرست جهانی.
- ✓ بررسی و پیشنهاد حریم محوطه‌ها، تپه‌ها، بناها و بافت‌های تاریخی و انجام اقدامات لازم برای تصویب آنها.
- ✓ بررسی طرح‌های اضطراری به منظور حفاظت، استحکام بخشی، ساماندهی، مرمت و احیاء آثار تاریخی غیرمنقول و نظارت بر اجرای طرح‌های مذکور.
- ✓ ساماندهی اموال منقول تاریخی و تهیه شناسنامه فنی و فهرست مورد نیاز برای آنها.
- ✓ شناسائی و مستندسازی آثار تاریخی - فرهنگی موجود در محدوده جغرافیائی اجرای کلیه طرح‌های عمرانی و اعلام نظر تخصصی در خصوص طرح‌های مذکور از دیدگاه میراث فرهنگی کشور.
- ✓ بررسی و مطالعه به منظور توسعه پایگاه‌های میراث فرهنگی در آثار تاریخی مهم کشور و نظارت بر فعالیت و عملیات پایگاه‌های موجود.

اهداف صنایع دستی:

- ✓ حفاظت از اصالت صنایع دستی
- ✓ اهتمام ملی در شناسایی، حفاظت، پژوهش، احیاء و معرفی صنایع دستی
- ✓ ایجاد زمینه برای توسعه صادرات صنایع دستی
- ✓ حمایت از حقوق معنوی و مادی هنرمندان
- ✓ حفظ و گسترش فرصت‌های شغلی در بخش صنایع دستی
- ✓ ارتقای کیفیت تولیدات صنایع دستی متناسب با تجارت و معیارهای جهانی
- ✓ خودکفایی و پایداری تولید در محصولات صنایع دستی
- ✓ حمایت از خصوصی سازی و توسعه مشارکت مردمی در بخش صنایع دستی
- ✓ اصلاح و تقویت نظام ترویج و اطلاع رسانی صنایع دستی
- ✓ رشد و ترویج صنایع دستی
- ✓ انجام امور تبلیغاتی و نمایشگاهی و آموزش صنایع دستی
- ✓ ایجاد بانک اطلاعاتی
- ✓

وظایف صنایع دستی:

- ✓ بهره‌برداری مناسب از صنایع دستی برای ایجاد اشتغال و کارآفرینی مولد
- ✓ گسترش سطح صادرات محصولات صنایع دستی
- ✓ توسعه آموزش و ترویج صنایع دستی به عنوان یک مهارت حرفه ملی و بومی
- ✓ ارتقای دانش و مهارت‌های حرفه‌ای هنرمندان و تولیدکنندگان صنایع دستی
- ✓ استفاده از ظرفیت همکاری بخش‌های غیردولتی، تشکل‌ها و تعاونی‌ها در اجرای برنامه‌ها
- ✓ ایجاد و تقویت تشکل‌ها، اتحادیه‌ها، انجمن‌ها و شرکت‌های تعاونی با رویکردهای جدید
- ✓ تقویت ارتباط با پژوهشکده‌های سنتی و توسعه ارتباط با سایر مجامع علمی و هنری
- ✓ بازرگانی و تدوین دستورالعمل‌ها و اعمال نظارت و تعامل بیشتر با استان‌ها
- ✓ حضور مستمر در نمایشگاه‌ها، جشنواره‌ها و همایش‌ها و اعمال وظایف نظارتی در حوزه حمایت از تولید و آموزش
- ✓ ایجاد نظام جامع حمایت از تولید
- ✓ تبیین نقش و جایگاه صنایع دستی در تولید ناخالص ملی، ایجاد ارزش افزوده و سبد هزینه خانوار

وظایف گردشگری:

- ✓ اداره و نگهداری و بهره‌برداری از تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی که عبارتند از: تأسیسات گردشگری، تأسیسات و تجهیزات مراکز ورزشی زمستانی و نظایر این تأسیسات که برای ایرانگردان و جهانگردان مناسب و لازم باشد و همچنین تأمین وسایل لازم برای مسافرت‌های فردی و جمعی جهانگردان ایرانی و خارجی در داخل کشور اعم از زمینی، هوایی، دریایی و تأمین خدمات جهانگردی و عملیات بازرگانی و تبلیغاتی مربوط به موضوع سازمان برای ارائه پیشرفت‌های مملکتی و شناساندن تحولات و تمدن اسلامی کشور و جاذبه‌های جهانگردی ایران
- ✓ تحصیل هرگونه اعتبار وام و یا اموال منقول و غیرمنقول از طریق قانونی و با رعایت مقررات مربوط اعم از معوض یا غیر معوض برای رفع احتیاجات و مقاصد سازمان
- ✓ خرید و فروش اجاره و انجام معاملات نسبت به اموال منقول و غیرمنقول برای بهبود و پیشرفت برنامه‌های سازمان با رعایت قوانین و مقررات مربوط
- ✓ تنظیم برنامه و تأمین خدمات لازم برای انجام مسافرت‌های دسته‌جمعی در داخل و خارج از کشور.

✓ ساماندهی اوقات فراغت

✓ نظارت و بازرسی

✓ آموزش و تربیت نیروی انسانی

۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)

اسناد بالادست از جمله اسناد کلیدی کشور در راستای تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی به شمار می‌آید. در این بخش، اسناد بالادست برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با تأکید بر سطح استانی مورد بحث قرار می‌گیرند.

۲-۱- چشم‌انداز بیست ساله

در سند چشم‌انداز بیست ساله کشور تصریح شده است: در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز بلند مدت توسعه کشور، ایران باید در افق ۱۴۰۴ به رتبه نخست منطقه در حوزه گردشگری و میراث فرهنگی نایل آید. در این زمینه تلاش‌های دستگاه‌های استانی و همچنین نهادهای متولی در این حوزه باید در راستای رسیدن به این هدف باشد.

در بند ۶ سند چشم‌انداز تا سال ۱۴۰۴ اشاره شده است که هدف کشور کسب جایگاه اول اقتصادی در سطح منطقه آسیای جنوبی و غربی با تکیه بر رشد مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل است. با توجه به این بند صنعت گردشگری باید در اولویت‌های توسعه قرار گیرد، چرا که با وجود ضریب اشتغالزایی بالا در این بخش بطور قطع موجب رشد پرشتاب اقتصاد همراه بهبود توزیع درآمد کشور خواهد بود. همچنین توسعه گردشگری مبتنی بر شرایط فرهنگی و تاریخی کشور باعث تعامل سازنده و مؤثر با جهان خواهد شد که از اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ است.

در همین راستا، اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری طرح جامع توسعه این بخش را تدوین کرد که اهداف آن چنین است: با توجه به این که ایران در بخش جاذبه‌های طبیعی و اکوتوریسم رتبه پنجم و در بخش جاذبه‌های تاریخی و باستانی رتبه دهم دنیا را دارد و براساس پیش‌بینی‌ها در پایان برنامه هفتم توسعه که مصادف با پایان سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور است باید ایران به سالانه ۲۰ میلیارد دلار درآمد ارزی در سال دست یابد.

همچنین در حوزه صنایع دستی، ارتقای سطح کمی و کیفی آموزش و پژوهش‌های صنایع دستی و تقویت جایگاه صنایع دستی در اقتصاد استان، جذب سرمایه‌های بخش خصوصی و ارتقای سهم استان از بازار گردشگری داخلی و خارجی و ارتقای سطح حفاظت از میراث فرهنگی استان، جزو چشم‌اندازهای بلندمدت استان محسوب می‌شود.

۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز

در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز بلندمدت کشور، جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین با توجه به ویژگی‌های استان و نیز مأموریت‌ها و وظایف اصلی آن به ترتیب بر پایه توسعه صنعت، معدن و کشاورزی، استفاده حداکثری از قابلیت‌های بازرگانی و گردشگری استوار شده است اما تکیه بر این اولویت‌ها، مانع بهره‌گیری از دیگر توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استان نخواهد شد. بنابراین اصلی‌ترین راهبرهای توسعه استان زنجان در بخش گردشگری به شرح ذیل می‌باشد:

- حفظ و احیای آثار تاریخی
- ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری
- تجهیز کانون‌های تفریحی-سیاحتی در عرصه‌های گردشگری استان متناسب با سطح عملکرد ملی و فراملی
- توسعه کیفی هنرهای سنتی و صنایع دستی
- و توسعه زیرساخت‌ها و شبکه‌های حمل و نقل برای تسهیل ارتباطات فراملی، با توجه به قرارگیری در مسیر کریدور اصلی حمل و نقل و گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین استانی

۲-۳- برنامه چهارم توسعه

در سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه به مقوله میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اشاره شده است که در زیر به آن می‌پردازیم:

- آمایش سرزمینی مبتنی بر اصل حفظ هویت اسلامی-ایرانی و حراست از میراث فرهنگی
- تحکیم روابط با جهان اسلام و ارائه تصویر روشن از انقلاب اسلامی و تبیین دستاوردها و تجربیات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی و معرفی فرهنگ غنی و هنر تمدن ایرانی و مردم سالاری دینی
- تقویت و تسهیل حضور فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مجامع جهانی و سازمان‌های فرهنگی بین‌المللی
- تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی
- هم‌افزایی و گسترش فعالیت‌های اقتصادی در زمینه‌هایی که دارای مزیت نسبی هستند از جمله صنعت، معدن، تجارت، مخابرات، حمل و نقل، گردشگری، به ویژه صنایع نفت گاز و پتروشیمی و خدمات مهندسی پشتیبان آن، صنایع انرژی بر و زنجیره پایین دستی آنها، با اولویت سرمایه‌گذاری در ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز، و ساماندهی سواحل و جزایر ایرانی خلیج فارس در چارچوب سیاست‌های آمایش سرزمین

در ادامه قصد داریم به بررسی سیاست‌های توسعه گردشگری ایران در قالب برنامه چهارم توسعه در مسیر رسیدن به اهداف چشم‌انداز ۲۰ ساله بپردازیم.

ماده ۱ بند ۴ این قانون تصریح می‌کند، به دولت اجازه داده می‌شود حداکثر معادل پنجاه درصد مانده موجودی حساب ذخیره ارزی را برای سرمایه‌گذاری و تأمین بخشی از اعتبار مورد نیاز بخش خدمات از جمله گردشگری (با توجیه فنی و اقتصادی) از طریق بانک‌های داخلی و ایرانی خارج از کشور استفاده نمایند.

در ماده ۱۰۶ بند (ه) مقرر شده است، تهیه طرح جامع گسترش فضاها، مذهبی و مساجد، توسط سازمان‌های تبلیغات اسلامی و اوقاف و امور خیریه با همکاری سازمان ایرانگردی و جهانگردی و میراث فرهنگی تا پایان سال اول برنامه چهارم.

ماده ۱۱۴ بیان می‌کند، دولت موظف است به منظور اهتمام ملی در شناسایی، حفاظت، پژوهش، مرمت احیاء، بهره‌برداری و معرفی میراث فرهنگی کشور و ارتقاء توان گردشگری، تولید ثروت و اشتغالزایی و مبادلات فرهنگی در کشور، اقدامات ذیل را در طول برنامه چهارم به انجام برساند:

الف) تهیه و اجرای طرح‌های مربوط به «حمایت از مالکین» متصرفین قانونی و بهره‌برداران آثار تاریخی- فرهنگی و املاک واقع در حریم آنها و «مدیریت، ساماندهی، نظارت و حمایت از مالکین و دارندگان اموال فرهنگی- تاریخی منقول مجاز» تا پایان سال اول برنامه چهارم.

ب) ایجاد و توسعه موزه‌های پژوهشی- تخصصی وابسته به دستگاه‌های اجرایی.

ج) شناسایی و مستندسازی آثار تاریخی- فرهنگی در محدوده جغرافیایی اجرای طرح، توسط دستگاه مجری با نظارت و تأیید سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.

د) ایجاد و تجهیز پایگاه‌های میراث فرهنگی در آثار تاریخ مهم کشور و مضامین اصلی مرتبط با موضوع میراث فرهنگی.

ه) شناسایی و حمایت از آثار تاریخی- فرهنگی حوزه فرهنگی ایرانی موجود در کشورهای همسایه و منطقه به عنوان میراث فرهنگی مشترک.

و) صدور مجوز تأمین و فعالیت موزه‌های خصوصی و تخصصی با موضوع فعالیت‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی.

ز) سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اجازه دارد به منظور اعطای مجوز کاربردی و بهره‌برداری مناسب از بناها و اماکن تاریخی قابل احیاء با استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی، صندوق احیاء و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی - هنری را ایجاد نماید.

ح) ارتقاء بخش غیردولتی، افزایش رقابت‌پذیری در صنعت گردشگری با حمایت‌های لازم (اداری، بانکی)، جذب سرمایه‌گذاران، مشارکت مؤسسات تخصصی داخلی و بین‌المللی و بیمه برای گردشگران خارجی.

ط) تکمیل نظام جامع آماری گردشگری با نظارت و هدایت مرکز آمار ایران.

ی) ایجاد مراکز حفظ آثار و فرهنگ ایلی در شهرستان‌ها و استان‌های کشور (دهکده گردشگری، مراکز و اتاق‌های تفرجگاهی ایلی و...) به منظور حفظ آثار و فرهنگ سنتی، قومی، ایلی، ملی و ایجاد جاذبه برای توسعه صنعت گردشگری در کشور با پیش‌بینی اعتبارات و تسهیلات لازم

۴-۲- قانون برنامه پنجم توسعه

در قانون برنامه پنجم توسعه در ماده‌های ۱۱ و تبصره ۳ ماده ۱۰۴ قانون برنامه پنجم توسعه به وظایف و برنامه‌های آینده سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اشاره شده است که به قرار زیر می‌باشد:

ماده ۱۱- سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مجاز است:

الف- اقدامات قانونی در جهت امکان ایجاد مراکز فرهنگی و گردشگری و نحوه تأسیس مراکز تخصصی غیردولتی را در زمینه میراث فرهنگی مراکزی جهت نظارت بر مراکز اقامتی، پذیرایی، دفاتر خدمات مسافرتی و گردشگری با استاندارد لازم و شرایط سهل و آسان فراهم نماید.

د- حمایت مالی و معنوی از مالکیت و حقوق قانونی مالکین بناها و آثار و اشیاء تاریخی منقول در جهت حفظ آنها و اقدامات لازم جهت بیمه آثار فرهنگی، هنری و تاریخی

ه- شناسایی و حمایت آثار فرهنگی تاریخی ایران، موجود در کشورهای همسایه و منطقه و سایر کشورها به عنوان میراث فرهنگی

تبصره ۳ ماده ۱۰۴- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به صدور کلیه کالاها و خدمات به جز مورد زیر مجاز است:

- اشیاء عتیقه و میراث فرهنگی به تشخیص سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.

۲-۵- سند آمایش استان

- سند ملی توسعه استان یکی از اسناد ملی تعریف شده در ماده ۱۵۵ قانون برنامه توسعه است که رویکرد توسعه استان را در طول حداقل دو برنامه توسعه مشخص می‌سازد. این سند حاوی اساسی‌ترین قابلیت‌ها و عمده‌ترین تنگناهای توسعه استان بوده و با ارایه مهمترین مسائل و اهداف بلندمدت، راهبردهای توسعه استان را تعیین می‌کند.
- بنابر این سند، مهمترین قابلیت‌های توسعه استان در حوزه میراث فرهنگی و گردشگری عبارت است از:
- بهره‌مندی از موقعیت مکانی و جغرافیایی ممتاز به عنوان گلوگاه متصل کننده غرب و شمال غرب کشور با شمال با توجه به استقرار در کریدور شمال- جنوب و واقع شدن در محدوده شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران
 - برخورداری از زمینه‌های مناسب فرهنگی و جاذبه‌های گردشگری تاریخی، طبیعی و اکوتویسم عمده ترین تنگنا و محدودیت توسعه استان عبارتند از:
 - ضعف زیربناها و تأسیسات خدماتی کانون‌های برخوردار از جاذبه‌های توریسمی
 - کافی نبودن سرمایه‌گذاری‌های لازم برای بهره‌گیری مطلوب از جاذبه‌های گردشگری استان
- با توجه به قابلیت‌ها و تنگناهای یاد شده توسعه استان بر پایه توسعه هماهنگ بخش‌های کشاورزی، صنعت، معدن و خدمات بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود. بدین ترتیب اهداف بلند مدت استان بدین شرح می‌باشد:
- اعتلای معرفت دینی، ارزش‌های فرهنگی و ویژگی‌های هویتی استان و گسترش تعاملات اقتصادی و فرهنگی با استان‌های همجوار
 - توسعه ظرفیت‌های گردشگری استان با سطوح عملکرد استانی، ملی و فراملی
 - ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری و تجهیز کانون‌های تفریحی و سیاحتی در عرصه‌های گردشگری استان
 - ارتقای سطح کمی و کیفی آموزش و پژوهش‌های صنایع دستی و تقویت جایگاه صنایع دستی در اقتصاد استان
 - جذب سرمایه‌های بخش خصوصی و ارتقای سهم استان از بازار گردشگری داخلی و خارجی
 - و ارتقای سطح حفاظت از میراث فرهنگی استان

۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم

۳-۱-۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی و بهره‌وری نیروی کار در فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه

به منظور ارزیابی تحولات رشد اقتصادی در بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان، از برخی شاخص‌ها مانند «ارزش افزوده» و «میزان کل ستانده» استفاده شده است. با این توضیح به ارزیابی رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان می‌پردازیم.

۳-۱-۱-۳- ارزیابی تحولات رشد اقتصادی بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

نخستین ملاک جهت بررسی روند رشد اقتصادی بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان، «تحولات ارزش افزوده» است. جدول ۱، متوسط ارزش افزوده رشته فعالیت هتل و رستوران استان و کشور را در سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد. چنانچه ملاحظه می‌شود، مقدار ارزش افزوده بخش هتل و رستوران در استان به قیمت ثابت در سال ۱۳۸۸، معادل ۱۷۵۴۰۹ میلیون ریال است. بنابراین سهم استان از ارزش افزوده کشور در فعالیت هتل و رستوران، به میزان ۰.۸۵ درصد می‌باشد.

جدول ۱. مقایسه ارزش بخش هتل و رستوران استان زنجان با کشور در سال ۱۳۸۸

فعالیت	ارزش افزوده استان به قیمت ثابت- میلیون ریال	ارزش افزوده کشور به قیمت ثابت- میلیون ریال	سهم استان از ارزش افزوده کشور در فعالیت-درصد
هتل و رستوران	175409	20571687	0.85

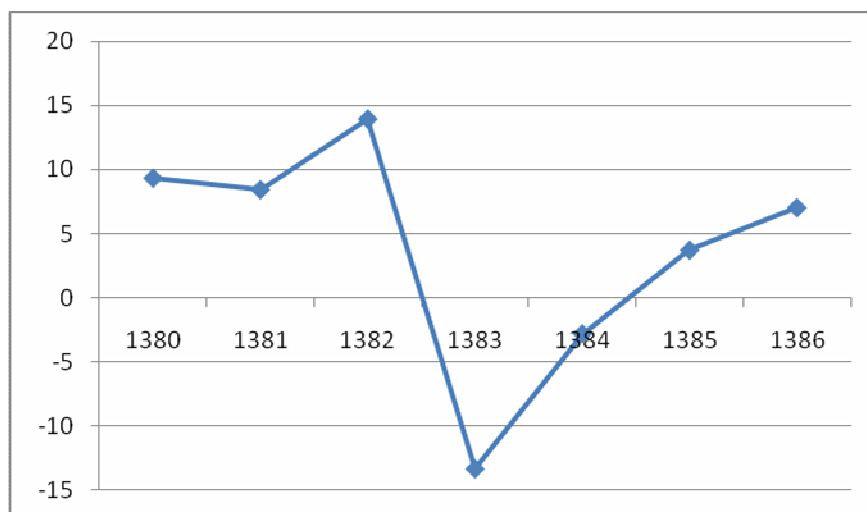
مأخذ: سالنامه آمار استان، ۱۳۸۸

جدول ۲، رشد ارزش افزوده رشته فعالیت هتل و رستوران را طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶ در سطح استان زنجان و کل کشور نشان می‌دهد. همان طور که نمودار ۱ نشان می‌دهد، رشد ارزش افزوده در بخش هتل و رستوران دارای نوسانات زیادی بوده است تا جایی که در سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ منفی بوده است. اما طی تمامی این سال‌ها، متوسط رشد ارزش افزوده در این بخش معادل ۳.۸ درصد بوده است که به میزان ۱.۶ درصد از متوسط کشوری این بخش کمتر می‌باشد.

جدول ۲. مقایسه رشد ارزش افزوده هتل و رستوران طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور-درصد

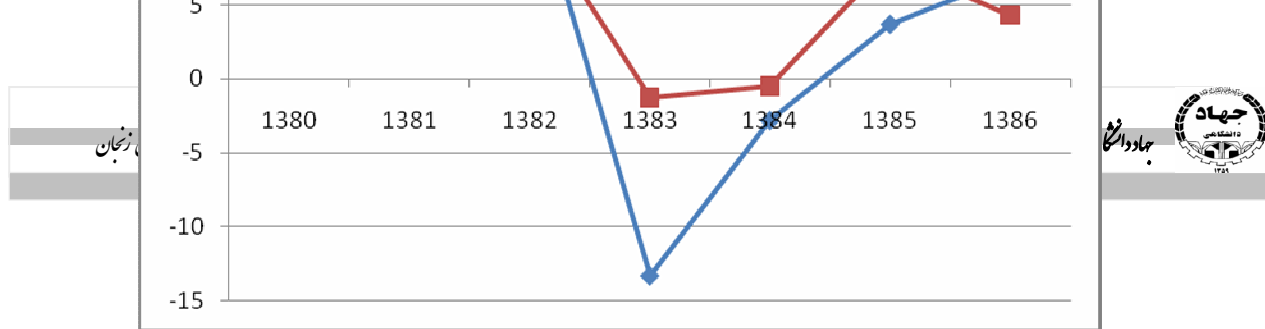
فعالیت	1380	1381	1382	1383	1384	1385	1386	متوسط رشد
استان	9.3	8.4	13.9	-13.3	-2.8	3.7	7.0	3.8
کشور	9.0	7.3	11.3	-1.3	-0.5	8.0	4.3	5.4

منبع: سالنامه های آماری استان

نمودار ۱. رشد ارزش افزوده هتل و رستوران استان طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶

نمودار ۲، مقایسه رشد ارزش افزوده بخش هتل و رستوران را در سطح استان و کشور نشان می دهد. این بخش از بخش هایی است که عملکرد مناسبی را در دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ نداشته است و نوسانات زیادی را در دامنه مثبت و منفی ۱۳ درصد تجربه می کند.

نمودار ۲. مقایسه رشد ارزش افزوده استان زنجان با کل کشور در بخش هتل و رستوران

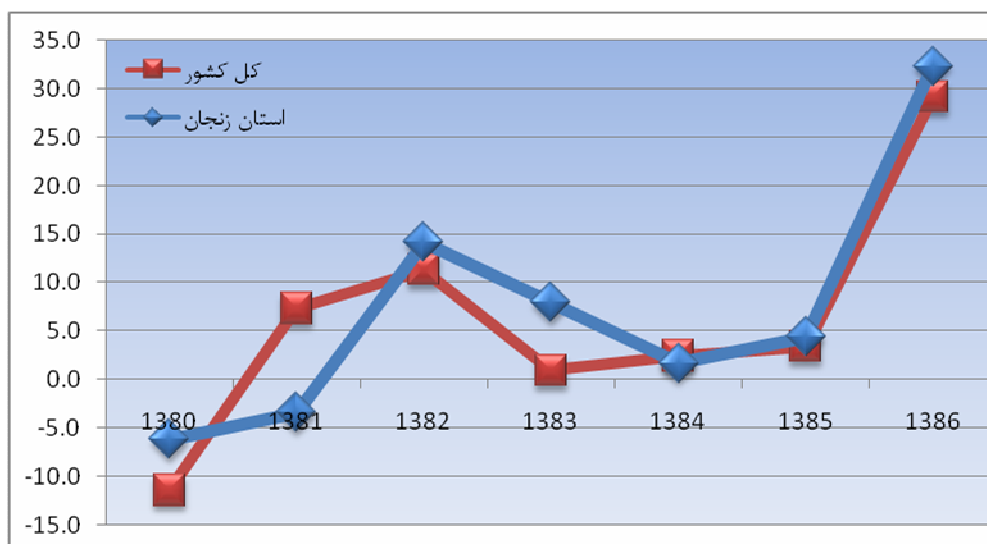
«ستانده واحدهای تولید»، مجموع کالا و خدماتی است که در آن واحد تولید می‌شود و برای استفاده در اختیار عموم قرار می‌گیرد. به عنوان نمونه ارزش ستانده بخش کشاورزی استان زنجان، مجموع کالا و خدماتی است که به وسیله بخش کشاورزی استان زنجان تولید شده است. افزایش ارزش ستانده در یک فعالیت را می‌توان به عنوان نشانه‌ای از تولید بیشتر در آن بخش و افزایش سهم آن در تولید تلقی کرد. در ادامه، ارزش ستانده بخش هتل و رستوران در سطح استانی و ملی مقایسه می‌شود.

جدول ۳ و نمودار ۳ گویای آن هستند که استان زنجان و کشور روندی تقریباً یکسان را در زمینه رشد ارزش ستانده در بخش هتل و رستوران طی کرده‌اند. فراز و فرودهای این بخش در طول دوران مشابه بوده به طوری که در سال ۱۳۸۰ رشد هر دو مقداری منفی می‌شود.

جدول ۳. رشد ارزش ستانده بخش هتل و رستوران در استان و کشور طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ - درصد

فعالیت	1380	1381	1382	1383	1384	1385	1386	متوسط رشد
استان	-6.2	-3.4	14.2	7.9	1.7	4.4	32.3	7.3
کشور	-11.4	7.3	11.3	0.9	2.4	3.4	29.2	6.2

مأخذ: سالنامه آماری استان و کشور، ۱۳۸۸

نمودار ۳. مقایسه رشد ارزش ستانده استان زنجان با کل کشور در بخش هتل و رستوران

جدول ۴ نیز، سهم فعالیت هتل و رستوران را از ارزش افزوده کل استان در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۶ نشان می دهد. همان طور که مشاهده می شود سهم بخش هتل و رستوران طی سالهای یاد شده از ۱ درصد به ۰.۸ درصد کاهش یافته است. این بدان معناست که در سال ۱۳۸۶، ۱ درصد از ارزش افزوده استان از بخش هتل و رستوران تأمین شده است.

جدول ۴. سهم فعالیت هتل و رستوران از ارزش افزوده استان زنجان در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۶ - درصد

نوع فعالیت	۱۳۷۹	۱۳۸۶	تغییرات
هتل و رستوران	۱	۰.۸	-۰.۲

مأخذ: محاسبات تحقیق

۳-۱-۲- ارزیابی تحولات بهره‌وری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

بهره‌وری نیروی کار رابطه میان نهاده نیروی کار و ستانده است. این شاخص هنگامی افزایش می یابد که مقدار مشخصی از ستانده با نیروی کار کمتری، تولید شده باشد به عبارت دیگر، افزایش بهره‌وری نیروی کار می تواند بدون تغییر میزان نهاده‌های تولید (سرمایه و نیروی کار) میزان تولید را افزایش دهد. از سوی دیگر هرچه بهره‌وری در یک فعالیت اقتصادی افزایش یابد به معنای توانمندی آن فعالیت در پرورش نیروی کار ماهر بوده و آن فعالیت می تواند با صرف هزینه‌های کمتر به تولید بالاتر دست یابد و آن بخش را به عنوان یک بخش پیشرو در اقتصاد معرفی نماید. در این بخش از مطالعه به تحلیل بهره‌وری نیروی کار در فعالیت هتل و رستوران استان زنجان در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ می پردازیم.

به بیانی کلی، بهره‌وری نیروی کار از تقسیم ارزش افزوده بر تعداد شاغلین به دست می آید. به این ترتیب در جدول ۵، میزان بهره‌وری بخش هتل و رستوران طی سالهای ۱۳۷۹-۸۶ محاسبه شده است. بر طبق جدول ۵ و نمودار ۴، از سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۶ روند رشد بهره‌وری بخش هتل و رستوران رقم قابل توجهی نبوده و تنها در سال ۱۳۸۲ این رقم به ۴.۷ درصد رسیده و متوسط رشد آن طی این سال ها ۴.۷- می باشد.

جدول ۵. تحولات بهره‌وری نیروی کار در بخش هتل و رستوران استان زنجان طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۷۹

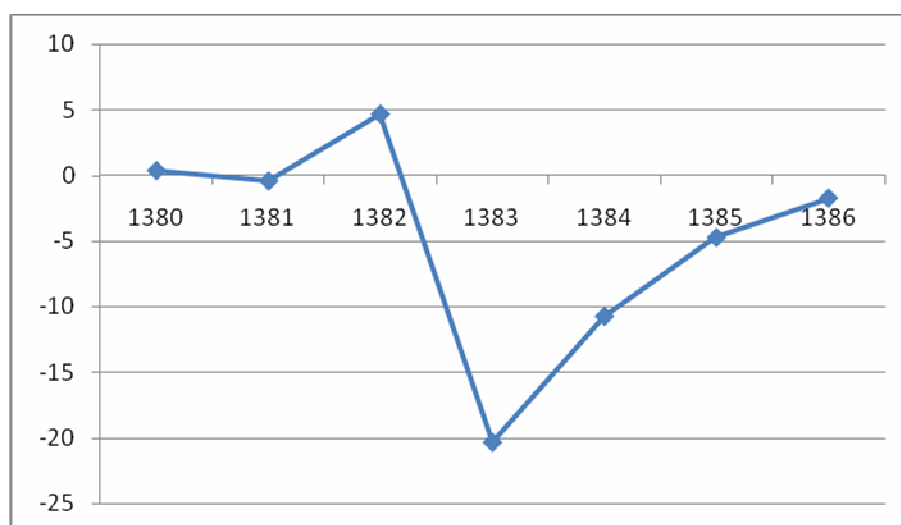
نوع فعالیت	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	متوسط
هتل و رستوران	۱۰۳.۸	۱۰۴.۲	۱۰۳.۷	۱۰۸.۶	۸۶.۵	۷۷.۲	۷۳.۶	۷۲.۳	۹۱.۲

مأخذ: محاسبات تحقق

جدول ۶. رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش هتل و رستوران استان زنجان طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۷۹

نوع فعالیت	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	متوسط
هتل و رستوران	۰.۴	-۰.۴	۴.۷	-۲۰.۳	-۱۰.۷	-۴.۷	-۱.۷	-۴.۷

مأخذ: محاسبات تحقق

نمودار ۴. تحولات رشد بهره‌وری نیروی کار در بخش هتل و رستوران استان زنجان طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۷۹

در یک دسته‌بندی کلی فعالیت‌های اقتصادی را در سه دسته فعالیت با «بهره‌وری پایین»، «بهره‌وری متوسط» و «بهره‌وری بالا» تقسیم کرده‌ایم. فعالیت‌هایی که متوسط بهره‌وری آنها در دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ کمتر از ۱۰۰ باشد آنگاه آن فعالیت اقتصادی دارای بهره‌وری پایین خواهد بود. اگر میزان متوسط بهره‌وری در یک فعالیت اقتصادی بین ۱۰۰ و ۲۰۰ باشد آنگاه آن فعالیت اقتصادی دارای بهره‌وری متوسط بوده و اگر میزان متوسط بهره‌وری بالای ۲۰۰ باشد، میزان بهره‌وری بالا را شاهد خواهیم بود. بدین ترتیب می‌توان گفت، هتل و رستوران در استان زنجان با اختصاص متوسط بهره‌وری با رقمی معادل ۹۱.۲ در زمره «فعالیت با بهره‌وری پایین» محسوب می‌شود.

۳-۲- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تحت تصدی دستگاه و مقایسه آن با اهداف برنامه‌ها

حفظ و ایجاد اشتغال و سرمایه‌گذاری از جمله مهم‌ترین اهداف هر یک از دستگاه‌های اجرایی به شمار می‌آید. اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان نیز در کنار سایر دستگاه‌های اجرایی استان در حفظ و ایجاد اشتغال و سرمایه‌گذاری در زیر بخش‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری را برعهده دارند. با توجه به اسناد مورد بحث در بخش قبلی، در این بخش وضعیت اشتغال و سرمایه‌گذاری و توانایی بخش هتل و رستوران را در ایجاد اشتغال استان در طی برنامه‌های سوم و چهارم توسعه مورد بحث قرار می‌گیرد.

۳-۲-۱- ارزیابی تحولات اشتغال اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

در این بخش به بررسی تحول ساختار بخشی اشتغال استان در بخش هتل و رستوران طی سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ می‌پردازیم. جدول زیر توزیع درصد شاغلان استان زنجان را در بخش هتل و رستوران در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نشان می‌دهد.

جدول ۷. توزیع درصد شاغلان استان زنجان در بخش هتل و رستوران در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

عنوان فعالیت	۱۳۷۵	۱۳۸۵	درصد تغییرات
هتل و رستوران	0.5	0.8	60.0

منبع: مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن

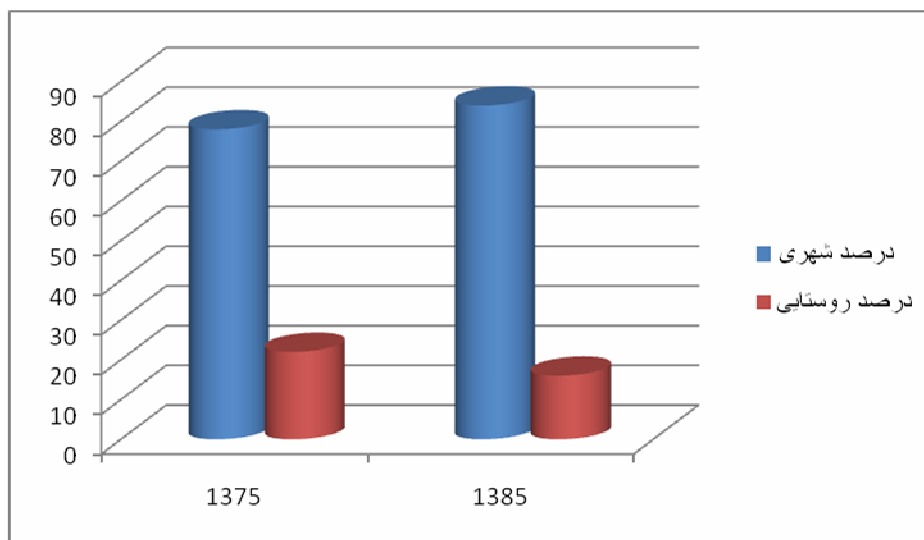
همان طور که از جدول بالا پیداست، طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵، درصد افراد شاغل در بخش هتل و رستوران از ۰.۵ درصد به ۰.۸ درصد افزایش یافته است.

جدول ۸ نیز ساختار اشتغال در بخش هتل و رستوران را به تفکیک شهری و روستایی نشان می‌دهد. همان طور که جدول ۸ و نمودار ۵ نشان می‌دهد، در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵، درصد شاغلان شهری در بخش هتل و رستوران در مقایسه با شاغلان روستایی بسیار بیشتر است. به طوری که در این سال‌ها بیش از ۸۰ درصد شاغلان در این رشته فعالیت شهری بوده‌اند.

جدول ۸. میزان اشتغال در بخش هتل و رستوران در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

سال	شهری	روستایی	مجموع شهری و روستایی	درصد شهری	درصد روستایی
۱۳۷۵	۸۰۵	۲۲۱	۱۰۲۶	۷۸	۲۲
۱۳۸۵	۲۰۲۸	۳۷۳	۲۴۰۱	۸۴	۱۶

منبع: سالنامه های آماری استان زنجان

نمودار ۵. میزان اشتغال در بخش هتل و رستوران در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

در جدول ۹ نیز، میزان رشد اشتغال در بخش هتل و رستوران به تفکیک مناطق شهری و روستایی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۸۵ نشان داده شده است. همان طور که جدول نشان می‌دهد از سال ۱۳۷۵ تا ۸۵، شاغلان شهری بخش هتل و رستوران ۱۵۲ درصد و شاغلان روستایی ۶۹ درصد رشد داشته‌اند.

جدول ۹. میزان رشد اشتغال در بخش هتل و رستوران به تفکیک مناطق شهری و روستایی از سال ۷۵ تا ۸۵

نوع فعالیت	شهری	روستایی
هتل و رستوران	۱۵۲	۶۹

مأخذ: محاسبات تحقیق

جدول ۱۰ سهم هر یک از شهرستان‌های استان را به تفکیک در بخش هتل و رستوران در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نشان می‌دهد. بیشترین اشتغال در بخش هتل و رستوران استان زنجان مربوط به شهرستان زنجان می‌شود که ۶۱ درصد شاغلان این بخش را در سال ۸۵ به خود اختصاص داده است، البته سهم این شهرستان کاهش ۱۰ درصدی نسبت به سال ۷۵ داشته است. شهرستان‌های خدابنده و ابهر به ترتیب با ۱۸ و ۱۰ درصد سهم اشتغال در رتبه‌های بعدی قرار دارند. شهرستان ایجرود نیز کمترین شاغلان این فعالیت را دربرگرفته است. در میان شهرستان‌های استان شهرستان خدابنده با افزایش ۴۶۵ درصدی در اشتغال در این بخش سهم خود را نیز به میزان ۱۱ درصد افزایش داده است. لازم به ذکر است شاغلان بخش هتل و رستوران استان زنجان ۱۳۴ درصد در سال ۸۵ نسبت به سال ۷۵ رشد یافته‌اند.

جدول ۱۰. اشتغال در بخش هتل و رستوران در شهرستان‌های استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

شرح	ابهر	ایجرود	خدابنده	خرم دره	زنجان	طارم	ماه‌نشان	مجموع
اشتغال سال ۱۳۷۵	۱۰۴	۱۳	۷۸	۳۵	۷۳۰	۴۸	۱۸	۱۰۲۶
اشتغال سال ۱۳۸۵	۲۳۷	۱۴	۴۴۱	۱۴۳	۱۴۷۲	۶۳	۳۰	۲۴۰۰
سهم اشتغال ۱۳۷۵	۱۰.۱	۱.۳	۷.۶	۳.۴	۷۱.۲	۴.۷	۱.۸	۱۰۰
سهم اشتغال ۱۳۸۵	۹.۹	۰.۶	۱۸.۴	۶.۰	۶۱.۳	۲.۶	۱.۳	۱۰۰
تغییرات اشتغال	۱۲۷.۹	۷.۷	۴۶۵.۴	۳۰۸.۶	۱۰۱.۶	۳۱.۳	۶۶.۷	---

مأخذ: سالنامه‌های آماری استان زنجان

نمودار ۶. سهم اشتغال در بخش هتل و رستوران در شهرستان‌های استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵- درصد

۳-۲-۲- ارزیابی تحولات سرمایه‌گذاری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

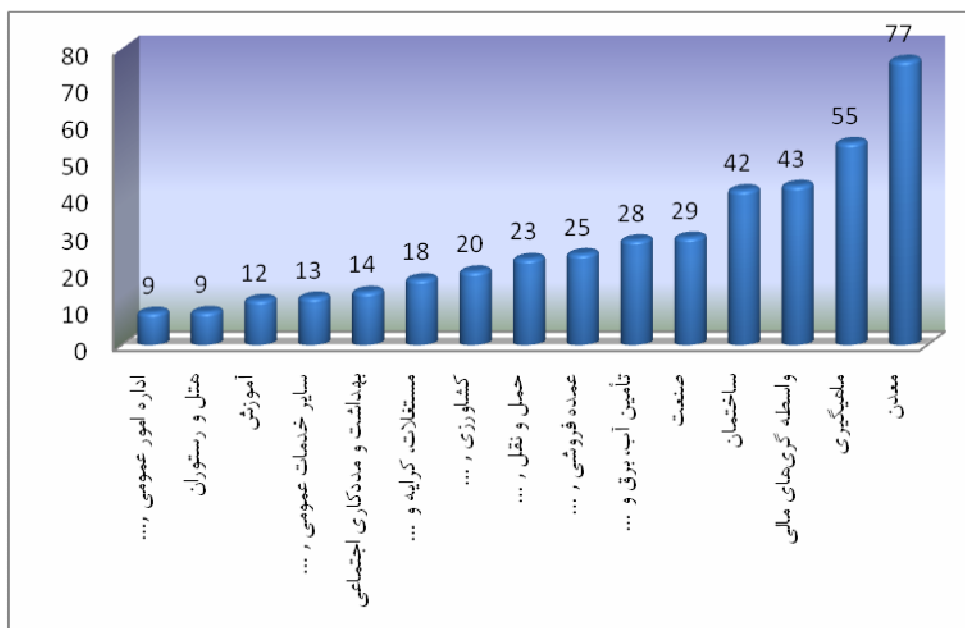
در رابطه با امر سرمایه‌گذاری در بخش هتل و رستوران، آنچه که باید مورد توجه قرار داد آن است که، نمی‌توان تنها با توجه به بالاتر بودن ارزش افزوده این بخش در مورد سرمایه‌گذاری در آن تصمیم‌گیری کرد. زیرا چنان که از بخش پیشین مشاهده می‌شود ارزش افزوده از یک سال به سال دیگر با نوسانات بسیاری همراه است و این مسأله ریسک سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهد. از آنجا که انحراف معیار نشان‌دهنده میزان پراکندگی داده‌ها از میانگین می‌باشد می‌تواند معیار مناسبی برای اندازه‌گیری میزان نوسانات در هر بخش و در نتیجه ریسک سرمایه‌گذاری باشد. در جدول ۱۱، میانگین و نیز انحراف معیار ارزش افزوده بخش هتل و رستوران در فاصله زمانی ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ محاسبه شده است. به منظور محاسبه دقیق‌تر میزان ریسک سرمایه‌گذاری در این فعالیت، درصد انحراف معیار به میانگین محاسبه شده و این عدد به عنوان معیار اندازه‌گیری ریسک در هر فعالیت منظور شده است. براساس این جدول ریسک سرمایه‌گذاری در بخش هتل و رستوران معادل ۹ درصد است.

جدول ۱۱. ریسک سرمایه‌گذاری در بخش هتل و رستوران با توجه به ارزش افزوده فعالیت

فعالیت	متوسط ارزش افزوده (میلیون ریال)	سهم از ارزش افزوده استان (درصد)	انحراف معیار	ریسک (درصد)
هتل و رستوران	175409	0.9	15713	9.0

منبع: محاسبات تحقیق

جهت انجام مقایسه تطبیقی از میزان ریسک سرمایه‌گذاری در بخش هتل و رستوران با دیگر بخش‌های اقتصادی نمودار ۷، ترسیم شده است. این نمودار نشان می‌دهد که ریسک سرمایه‌گذاری در این بخش با رقمی در حدود ۹ درصد، در حد پائین بوده و در مقایسه با رشته‌های صنعت، ساختمان، واسطه‌گری مالی، ماهیگیری و معدن از ریسک کمتری برخوردار است.

نمودار ۷. نمودار ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیت اقتصادی

جدول داده- ستانده یکی از روش‌هایی است که به منظور بررسی روابط بخش‌های مختلف اقتصادی با یکدیگر و نیز شناسایی خلاءهای سرمایه‌گذاری مورد استفاده می‌گیرد.

از ویژگی‌های بارز الگوی داده- ستانده توانایی آن در تحلیل ساختار تولید اقتصاد است. در این الگو «ضرایب فنی» و «ضریب فزاینده تولید» دو مؤلفه اصلی به شمار می‌روند. ماتریس ضرایب فنی از تقسیم هزینه‌های واسطه یک بخش بر ستانده همان بخش حاصل می‌شود و نشان می‌دهد که چه سهمی از تولید هر بخش صرف خرید کالاها و خدمات واسطه‌ای از سایر بخش‌ها می‌شود. این ماتریس در حقیقت ساختار هزینه بخش‌ها را نشان می‌دهد. همچنین «ضریب فزاینده تولید» نشان می‌دهد که در الگوی داده- ستانده، اثرات مستقیم و غیرمستقیم چه تأثیری بر تقاضای نهایی تولیدات می‌گذارد.

از طریق شناسایی روابط تولیدی میان بخش‌های اقتصادی می‌توان تعیین کرد که سرمایه‌گذاری بر روی کدام فعالیت می‌تواند موجبات افزایش تولید یک بخش را فراهم آورد.

در جدول ۱۲، ضرایب فنی و نیز ضرایب فزاینده تولید استان زنجان برای بخش هتل و رستوران در سال ۱۳۸۶ محاسبه شده است.

ستون «ضریب فنی» گویای آن است که این بخش چه میزان از ستانده خود را صرف خرید کالا و خدمات واسطه‌ای می‌نماید. با توجه به اعداد جدول زیر می‌توان گفت: بخش هتل و رستوران ۰.۲ درصد ستانده خود را صرف خرید کالاها و خدمات واسطه‌ای می‌کند.

«ضریب فزاینده تولید» ستونی دیگر از جدول ۱۲ را به خود اختصاص داده است. ضریب فزاینده تولید در الگوی داده ستانده، اثرات مستقیم و غیرمستقیم تغییر در تقاضای نهایی را بر روی تولید در کل اقتصاد استان نشان می‌دهد. یکی از مهمترین اجزای الگوی داده ستانده معکوس ماتریس لئونتیف است. این ماتریس اساس ضرایب فزاینده را در الگوی داده ستانده تشکیل می‌دهد. جمع ستونی اجزاء این ماتریس، ضرایب فزاینده تولید بخش‌های مختلف اقتصادی را در الگوی داده ستانده نشان می‌دهد. با توجه به ارقام جدول ضریب فزاینده تولید بخش هتل و رستوران برابر با ۱.۴ است. این رقم بدان معناست که با افزایش یک میلیون ریالی تقاضای نهایی بخش هتل و رستوران، تولید کل اقتصاد استان به طور مستقیم و غیرمستقیم ۱.۴ میلیون ریال افزایش می‌یابد.

جدول ۱۲. ضرایب فنی و ضرایب فزاینده تولید استان زنجان در سال ۱۳۸۶

عنوان بخش	جمع ضرایب فنی	ضریب فزاینده تولید
هتل و رستوران	۰.۲	۱.۴

مأخذ: محاسبات تحقیق

با استفاده از ضرایب فنی می‌توان ارتباط میان بخش‌های مختلف اقتصاد را با یکدیگر سنجید و میزان ارتباط هر بخش با بخش‌های دیگر را تعیین کرد. جدول ۱۳ با این هدف تنظیم شده است.

جدول ۱۳. پیوندهای پسین و پیشین جدول داده - ستانده استان زنجان در بخش هتل و رستوران در سال ۱۳۸۶

عنوان بخش	پیوند پسین مستقیم	پیوند پیشین مستقیم	پیوند پسین غیرمستقیم	پیوند پیشین غیرمستقیم	پیوند پسین مستقیم و غیرمستقیم	پیوند پیشین مستقیم و غیرمستقیم
هتل و رستوران	0.29	0.06	1.34	1.07	1.16	0.92

مأخذ: محاسبات تحقیق

ستون‌های اول و دوم جدول بالا به ترتیب پیوندهای پسین و پیشین مستقیم را بیان می‌کنند. ارقام ستون اول بیانگر این واقعیت است که هر بخش به ازای افزایش ارزش یک واحد تولید خود چه میزان از کالاها و خدمات خود و سایر

بخش‌های اقتصادی را به عنوان کالاها و خدمات واسطه‌ای در فرآیند تولید خود مورد استفاده قرار می‌دهد. به عنوان نمونه در رابطه با بخش هتل و رستوران بدین معناست که این بخش به چه میزان از کالا و خدمات واسطه‌ای سایر بخش‌ها بهره می‌برد. هر چه این شاخص برای یک بخش بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که این بخش در فرآیند تولید خود از کالاها و خدمات واسطه‌ای بیشتری نسبت به سایر بخش‌های اقتصاد استفاده می‌کند و بدین ترتیب دارای پیوندهای پسین مستقیم بیشتری است. ارقام ستون اول نشان می‌دهد که بخش هتل و رستوران به میزان ۰.۲۹ دارای پیوندهای پسین مستقیم است.

ستون دوم، ارقام پیوندهای پیشین مستقیم را نشان می‌دهند. این رقم به طور کلی بیان‌کننده این واقعیت است که بخش هتل و رستوران به چه نسبت از کالاها و خدمات دیگر بخش‌ها در فرآیند تولید خود استفاده می‌کند. هر چه شاخص مذکور برای این بخش بیشتر باشد، گویای آن است که بخش هتل و رستوران به ازای ارزش یک واحد تولید، محصولات خود را به نسبت بیشتری در مقایسه با سایر بخش‌های اقتصادی به بخش‌های استان می‌فروشد. هتل و رستوران با ۰.۰۶ واحد دارای پیوندهای پیشین مستقیم در استان است.

ستون‌های ۳ و ۴ جدول فوق، ارقام پیوندهای پسین و پیشین مستقیم و غیرمستقیم بخش‌های استان زنجان را نشان می‌دهد. این ارقام علاوه بر اثرات مستقیم، اثرات غیرمستقیم سیاست‌های توسعه اقتصادی را نشان می‌دهد. ارقام ستون ۳ جدول مربوط به پیوندهای پسین مستقیم و غیرمستقیم بخش‌ها است و بیان می‌کند که به ازای تزریق اضافی به عنوان نمونه یک میلیون ریال سرمایه‌گذاری در هر یک از بخش‌های مذکور، به طور مستقیم و غیرمستقیم چه میزان افزایش تولید توسط آن بخش‌ها در کل اقتصاد استان ایجاد خواهد شد. بخش هتل و رستوران با ۱.۳۴ واحد پیوندهای پسین مستقیم و غیرمستقیم تولید با سایر بخش‌های اقتصادی استان ایجاد کرده است. ستون ۴ جدول فوق، نتایج پیوندهای پیشین مستقیم و غیرمستقیم متعارف را نشان می‌دهند. ارقام مذکور به طور کلی بیانگر این واقعیت است که تزریق اضافی یک میلیون ریال در ارزش افزوده یک بخش، موجب افزایش چه میزان تولید توسط آن بخش در کل اقتصاد استان زنجان خواهد شد. در این خصوص مشاهده می‌شود که بخش هتل و رستوران با رقمی معادل ۱.۰۷ دارای پیوندهای پیشین مستقیم و غیرمستقیم متعارف می‌باشد.

پیوندهای فوق تنها عملکرد کلی بخش هتل و رستوران را در کل اقتصاد استان زنجان آشکار می‌کنند و نمی‌توان بر مبنای آن‌ها تعیین کرد که آیا بخش هتل و رستوران در زمره بخش‌های کلیدی یا پیشرو استان محسوب می‌شود یا خیر؟

بدین منظور از دو معیار «پیوندهای پسین مستقیم و غیرمستقیم نرمال شده» و «پیوندهای پیشین مستقیم و غیرمستقیم نرمال شده» استفاده و نتایج آن به ترتیب در ستون‌های ۵ و ۶ جدول ۱۳ آورده شده است. طبق تعریف آن دسته از فعالیت‌هایی که پیوندهای پسین و پیشین نرمال شده آنها بزرگتر از واحد باشد، می‌توانند به عنوان بخش‌های کلیدی یا بخش‌های پیشرو در استان زنجان مطرح شوند. ارقام جدول بالا نشان می‌دهد که تنها پیوند پیشین مستقیم و غیرمستقیم نرمال شده بزرگتر از واحد (۱.۱۶) بوده و پیوند پسین نرمال شده کمتر از واحد (۰.۹۲) است. از این رو می‌توان نتیجه گرفت که بخش هتل و رستوران جز بخش‌های کلیدی یا پیشرو استان محسوب می‌شود.

در ادامه ارتباط میان بخش‌های مختلف اقتصادی مورد ارزیابی قرار گرفته و تعیین می‌شود که هر فعالیت برای تولید محصول خود به چه میزان از محصولات و خدمات سایر فعالیت‌ها بهره می‌گیرد. این مسأله می‌تواند نشان دهد که رشد یک بخش خاص در اقتصاد به چه میزان می‌تواند در رشد سایر بخش‌ها مؤثر باشد و سرمایه‌گذاری‌ها به کدام سمت سوق یابد. به عنوان نمونه جدول ۱۴ ارتباط بخش هتل و رستوران را با سایر فعالیت‌های اقتصادی بررسی می‌کند. با توجه به جدول ۱۴ مشاهده می‌شود که این بخش بیشترین ارتباط را با خود بخش صنعت دارد و ضریب مشترک ۰.۱۵۲۱ را کسب کرده است. و سپس با بخش کشاورزی با عدد ۰.۰۸۶۸ بیشترین ضریب مشترک دارد.

جدول ۱۴. میزان استفاده بخش هتل و رستوران از کالاها و خدمات سایر بخش‌ها

بخش‌های اقتصادی	ضریب مشترک
کشاورزی، شکار و جنگلداری	0.0868
ماهیگیری	0.0014
معدن	0.0003
صنعت	0.1521
تأمین آب، برق و گاز طبیعی	0.0041
ساختمان	0.0013
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	0.0223
هتل و رستوران	0.0001
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	0.0073
واسطه‌گری‌های مالی	0.0129
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار	0.0001
اداره امور عمومی، و خدمات شهری	0.0000
آموزش	0.0000
بهداشت و مددکاری اجتماعی	0.0000
سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	0.0009

مأخذ: محاسبات تحقیق

طبق جدول بالا؛

بخش هتل و رستوران برای تولید از محصولات بخش صنعت بیشتر از سایر بخش‌ها استفاده می‌کند. بنابراین بهبود و توسعه بخش صنعت می‌تواند در رشد بخش هتل و رستوران مؤثر باشد.

بخش‌های کشاورزی و عمده‌فروشی و خرده‌فروشی و... بخش‌های دیگری هستند که بیشترین نیازهای بخش هتل و رستوران از آنها تأمین می‌شود.

بخش‌های ماهیگیری، معدن، اداره امور عمومی و خدمات شهری و بهداشت و مددکاری اجتماعی جملگی بخش‌هایی هستند که تأثیر بسیار ناچیزی بر بخش هتل و رستوران دارند.

به طور کلی، حیطه فعالیت‌های بخش هتل و رستوران به گونه‌ای است که ارتباط محدودی با سایر بخش‌ها دارد و نتایج به دست آمده از جدول داده-ستانده نیز موید این مدعا است.

۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در طی برنامه‌های سوم و چهارم

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان در طی سال‌های برنامه سوم و چهارم توسعه در راستای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری برخی اقدامات و سیاست‌هایی را به اجرا گذاشته است. بررسی این سیاست‌ها و اقدامات و شناسایی نقاط ضعف و قوت آنها می‌تواند نقش اساسی در حرکت‌های آتی اداره داشته باشد. در این بخش سیاست‌های و اقدامات اجرایی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور و دستگاه استانی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

یکی از حوزه‌های بخش فرهنگ که عمیقاً از نابسامانی‌ها و مشکلات آن آسیب دیده، حوزه میراث فرهنگی است. نگاهی به وضعیت این حوزه در برنامه سوم توسعه مؤید این مدعا است. از مهم‌ترین مشکلات و تنگنای‌های شناسایی شده در برنامه سوم توسعه در حوزه میراث فرهنگی که در این برنامه سعی شده در قالب مواد قانونی، راهکارهای حل آنها پیش‌بینی شود، می‌توان به موارد زیر اشاره داشت:

الف) عدم تناسب موضوع میراث فرهنگی با جایگاه و ساختار اداری و تشکیلاتی آن.

ب) ناهماهنگی بین اقدامات حفاظتی و مرمتی دستگاه‌های اجرایی ذیربط.

پ) ناتوانی در حفاظت فیزیکی، فنی و قانونی متناسب، به سبب کثرت و پراکندگی آثار فرهنگی-تاریخی.

ت) آسیب‌پذیری بالای آثار به سبب تهاجمات ناشی از سوداگری‌ها و توسعه شتابان و گاه بی‌برنامه شهرها در سطح کشور.

ث) آماده نبودن بسترهای مناسب برای مشارکت بخش خصوصی.

بررسی مشکلات و نارسایی‌های موجود در بخش گردشگری استان گویای آن است که بخش اعظم این مشکلات در حوزه میراث فرهنگی نیز دیده می‌شود که به موارد زیر می‌توان اشاره داشت:

- کمبود نیروی انسانی متخصص و کارآمد،
 - نامناسب بودن ساختار اداری و تشکیلاتی و روش‌های اجرایی،
 - عدم ایجاد بستر مناسب برای جلب فعالیت بخش خصوصی،
 - عدم شکل‌گیری نهادهای مشاوره‌ای، پیمانکاری و پژوهشی در مورد موضوعات مرتبط با میراث فرهنگی و گردشگری،
 - عدم رغبت بخش خصوصی و مردمی برای مشارکت مالی در اجرای برنامه‌های فرهنگی،
 - عدم شفافیت در شرح وظایف نهاد متولی و وجود چالش‌های اساسی در حوزه عملکرد،
- وجود این کاستی‌ها موجب شده است تا بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان طی برنامه سوم و چهارم نتوانسته به اهداف مورد نظر خود دست یابد.

در جدول شماره ۱۵ گزارش مختصری از عملکرد اداره کل میراث فرهنگی استان در سال‌های ۸۶، ۸۷ و ۸۸ بیان شده است که این سال‌ها تقریباً مربوط به برنامه چهارم توسعه می‌باشد. تعداد آثار شناسایی شده در سال ۸۶ بالغ بر ۲۵۳ اثر بوده که در سال ۸۷ و ۸۸ به ۳۰۰ اثر رسیده است. آثار ثبت شده در سال‌های ۸۶، ۸۷ و ۸۸ به ترتیب عبارتند از ۹۲، ۱۱۰ و ۱۳۴ اثر می‌باشد. بنابراین تقریباً نیمی از آثار شناسایی شده، ثبت گردیده است. تأسیسات اقامتی نیز از ۱۰۸۰ در سال ۸۶ به ۱۳۳۴ تخت در سال ۱۳۸۸ رسیده است. زیرساخت‌های گردشگری ایجاد شده در کنار جاذبه‌های طبیعی و تاریخی استان از ۱ مرکز به ۱۲ مرکز در سال ۱۳۸۸ افزایش داشته است یعنی رشدی معادل ۸۳.۳ درصد وجود داشته است. وجود واحدهای خدماتی و بهداشتی بین راهی یکی از موارد مهم در جذب گردشگر می‌باشد که استان زنجان نتوانسته است در طول دوره چهارم توسعه از نبود و یا کمبود آن به ۲۵ سرویس بهداشتی افزایش یابد. یکی از ضعف‌های استان زنجان ضعف در تهیه و نصب تابلوهای راهنمایی برای معرفی جاذبه‌های گردشگری می‌باشد که بخش میراث فرهنگی نتوانسته از ۱۰ تابلو در سال ۱۳۸۶ به ۱۱۸ تابلو در سال ۱۳۸۸ افزایش یابد.

در جدول زیر جزئیات عملکرد میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان به طور دقیق مشخص می‌باشد. با کمی دقت در آن متوجه رشد تقریباً بالایی در عملکرد استان در سال ۱۳۸۸ می‌شویم.

جدول ۱۵. گزارش عملکرد اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان در سال های ۸۶-۸۷ و ۱۳۸۸

شاخص هدف	واحد سنجش	عملکرد شاخص در طول سال های			پایش و مقایسه ارزیابی عملکرد
		۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	
تعداد آثار شناسایی شده	اثر	253	300	300	۱۵.۶
تعداد آثار ثبت شده	اثر	92	110	134	۱۷.۹
تعداد آثار مرمت شده	اثر	27	34	35	۲.۸۵
ظرفیت تأسیسات اقامتی	تخت	1080	1031	1334	۲۲.۷
درصد اشغال تخت ها	درصد	30	33	34	۲.۹۴
تعداد گردشگران ورودی به استان	نفر	1116000	1395000	1860000	۲۵
زیرساخت های گردشگر ایجاد شده در کنار جاذبه های طبیعی، تاریخی و مراکز گردشگری	مرکز	1	2	12	۸۳.۳
ایجاد اشتغال بخش گردشگری در استان	نفر	78	200	590	۶۶.۱
آموزش دوره های گردشگری	نفر- دوره	150	150	165	۹.۰۹
تأسیس موزه ها	موزه	1	6	7	۱۴.۲
کاوش و گمانه زنی	محوطه	1	3	5	۴۰
آموزش دوره های صنایع دستی	نفر- دوره	118-1300	155-1700	115-965	۳۴.۷۸-۷۶.۱۶
تعداد جلسات کارگروه	جلسه	6	6	11	۴۵.۴
تعداد مصوبات جلسات کارگروه	مصوبه	34	61	110	۴۲.۹
تعداد واحد های خدماتی- بهداشتی بین راهی (سرویس های بهداشتی)	سرویس بهداشتی	0	11	25	۵۶
شناسایی و معرفی مناطق نمونه گردشگری	منطقه	2	5	15	۶۶.۶
مستندسازی و ثبت املاک غیرمنقول فرهنگی، تاریخی در سایت ویستا	املاک	0	0	416	۴۱۶
مستندسازی و ثبت اطلاعات مربوط به تملک آثار غیرمنقول (حریم، عرصه، آثار)	اطلاعات	0	0	416	۴۱۶
تهیه و نصب تابلوهای راهنمای معرفی جاذبه های گردشگری	تابلو	10	20	118	۸۳.۰۵

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان

۵- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای اشتغال در بخش های تحت تصدی و نظارت دستگاه

برای برنامه ریزی و حرکت در راستای دستیابی به اهداف برنامه پنجم توسعه، می باید نقاط ضعف، قوت، تهدیدها و فرصت های پیشروی بخش گردشگری مورد بررسی قرار گیرد. پس از ارزیابی اقدامات صورت گرفته در طول برنامه سوم و چهارم توسعه و ارزیابی عملکرد این اقدامات، در ادامه نقاط ضعف، قوت، فرصت ها و تهدیدهای پیشروی بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان در قالب زیر بخش های مختلف مورد بحث قرار می گیرد.

۵-۱- نقاط قوت

نقاط قوت بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان عبارتند از:

- وجود آثار منحصر به فرد فرهنگی و تاریخی؛ مانند: گنبد سلطانیه، مردان نمکی، اثر تاریخی داش کسن، بازار

- وجود پتانسیل‌های طبیعی منحصر به فرد؛ می‌توان غار کتله خور، غار تاریخی گلجیک زنجان، مناطق حفاظت شده سهرین، دیزج آباد، سرخ آباد، انگوران... را نام برد.
- برخورداری از صنایع دستی اصیل و بومی؛ صنایع دستی استان نظیر ملیله‌کاری، چاقوسازی، مسگری، اسلحه‌سازی، قلمزنی، چاروق و... را می‌توان اشاره نمود.
- وجود تأسیسات اقامتی پذیرایی نسبتاً مناسب در سطوح مختلف؛ تأسیسات اقامتی شامل هتل‌ها و مهمانپذیرها می‌باشد که بسته به کیفیت خدمات مهمانپذیرها به درجه یک، دو، سه و یا هتل‌ها بر حسب درجه به یک، دو، سه و یا چهار ستاره تقسیم‌بندی می‌شوند. تعداد تأسیسات اقامتی (هتل) در استان زنجان در سال ۱۳۷۵ از ۳ هتل به ۱۲ هتل در سال ۱۳۸۸ افزایش یافته است. همچنین تعداد مهمانپذیرها در سال ۱۳۷۵ از ۲۲ مهمانپذیر به ۱۴ مهمانپذیر در سال ۱۳۸۸ کاهش یافته است. این آمار حاکی از آن است که استان زنجان برای بهبود تأسیسات اقامتی در طول این سال‌ها تلاش بسیار نموده است و به تعداد هتل‌ها افزوده و از تعداد مهمانپذیرها که از درجه کیفیت کمتری نسبت به هتل‌ها برخوردار می‌باشند، کاسته است.
- تنوع محصولات تولیدی صنایع دستی و کاربردی بودن بعضی از آن؛ از نظر متنوع بودن در صنایع دستی، استان زنجان با وجود محصولاتی از قبیل ملیله‌کاری، گلیم‌بافی و فرش‌بافی، چاروق‌دوزی، چاقوسازی و... از جایگاه مناسبی در کشور برخوردار است.

۵-۲- نقاط ضعف

- نقاط ضعف بخش گردشگری و میراث فرهنگی و صنایع دستی استان عبارتند از:
- ضعف کلی زیرساخت‌های گردشگری؛ زیرساخت‌های گردشگری شامل خطوط حمل و نقل، مراکز اقامتی، تفریحی، پذیرایی در کنار جاذبه‌های طبیعی و تاریخی گردشگری می‌باشد. طبق آمار موجود استان زنجان در سال ۱۳۸۶، ۲۱.۹ درصد از زیرساخت‌ها را تأمین نموده است و در سال ۱۳۸۷ این مقدار به ۲۴ درصد افزایش یافته است. در سطح کشور این آمار از ۴۸ درصد در سال ۱۳۸۶ به ۵۶ درصد در سال ۱۳۸۷ رسیده است. همان طور که ملاحظه می‌گردد میزان تأمین زیرساخت‌ها در استان زنجان از میزان آن در کشور حتی از نصف نیز کمتر است و این نشان‌دهنده وجود ضعف در زیرساخت‌های گردشگری می‌باشد.
 - ضعف تسهیلات و امکانات رفاهی مناسب در مسیرها (در جوار جاذبه‌های گردشگری)؛ یکی از عوامل مهم در جذب گردشگران وجود تسهیلات و امکانات رفاهی مناسب می‌باشد. مثلاً عدم وجود سرویس‌های بهداشتی مناسب و تمیز و یا عدم دسترسی به آب آشامیدنی و حتی غیرآشامیدنی باعث جذب کمتر گردشگر به شود. طبق آمار موجود

در سال ۱۳۸۶ تعداد سرویس‌های بهداشتی صفر، در سال ۱۳۸۷، ۱۱ و در سال ۱۳۸۸، ۲۵ عدد می‌باشد با وجود پیشرفت در این سال‌ها اما باز برای یک استان با این همه جاذبه‌های گردشگری ضعف در تسهیلات و امکانات رفاهی مناسب وجود دارد.

- **ضعف نظام تبلیغات بازاریابی و اطلاع‌رسانی؛** یکی دیگر از عواملی که مانع گسترش صنعت گردشگری نه تنها در استان زنجان بلکه در کشور می‌گردد، عدم وجود تبلیغات و بازاریابی در این صنعت می‌باشد. نیاز اصلی توسعه گردشگری در استان به بخش آموزش و نیروهای متخصص است که اگر تأمین نشود حتی با ساخت هتل‌های هشت ستاره هم نمی‌توان به آینده گردشگری امیدوار بود. در ایران، هتل، جاده و بزرگراه ساخته می‌شود، فرودگاه‌ها توسعه می‌یابد و هواپیماهای درجه یک خریداری می‌گردد، اما همچنان این هتل‌ها خالی‌اند چون بازاریابی وجود ندارد و تا این کار صورت نگیرد، گردشگر وارد هتل‌ها نمی‌شود و تا زمانی که اطلاع‌رسانی نشده است، براساس آن نمی‌توان بازاریابی کرد. مثلاً در همین استان (زنجان)، گنبد سلطانیه، غار کتله خور و بسیاری از بناهای تاریخی؛ فرهنگی و جاذبه‌های طبیعی وجود دارد و لی متأسفانه تعداد خیلی کمی از مردم اطلاعی از آنها ندارد.

- **ضعف آمار و اطلاعات بروز بخش گردشگری؛** براساس آمار موجود، مستندسازی و ثبت اطلاعات مربوط به تملک آثار غیرمنقول در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ صفر بوده است و این بدان معنی است که در این استان ضعف در بخش آمار و اطلاعات مربوط به بخش گردشگری وجود دارد. که باید برای رفع چنین نقضی تلاش شود.

- **عدم شناسایی و ثبت میراث معنوی و طبیعی در راستای معرفی و بهره‌برداری گردشگری؛** تعداد آثار شناسایی شده در استان زنجان در سال ۱۳۸۸، ۳۰۰ اثر بوده است و از این تعداد ۱۳۴ اثر ثبت گردیده است. البته نسبت به سال قبل یعنی ۱۳۸۷ تعداد آثار شناسایی شده رشد صفر درصدی داشته است ولی تعداد آثار شناسایی شده از ۱۱۰ اثر در سال ۸۷ به ۱۳۴ اثر در سال ۸۸ رسیده است یعنی یک افزایش ۱۷.۹ درصدی را شاهد بوده است. اگر آثار تاریخی و یا طبیعی استان که پتانسل تبدیل به پول و ارز را دارا می‌باشد از طریق بخش گردشگری و میراث فرهنگی شناسایی و ثبت نگردد نمی‌توان از آن بهره‌برداری نمود.

- **کمبود آموزش‌های کاربردی در بخش خدمات گردشگری؛** صنعت گردشگری خود به عنوان یکی از صنایع خدماتی کشور محسوب می‌گردد. حال با توجه به اهمیت نوع خدمات در این بخش، در استان زنجان آموزش‌های لازم برای صنعت گردشگری وجود ندارد. دیگر مانند قدیم فقط احداث هتل یا مهمانپذیر کافی نمی‌باشد بلکه باید مانند دیگر استان‌های مهم گردشگری آموزش‌های لازم در جهت هتلداری و یا معرفی مناطق گردشگری و.. در استان وجود داشته باشد. با توجه به رشته‌های مرتبط موجود در دانشگاه‌های استان زنجان فقط رشته مدیریت جهانگردی آن هم

در بعضی از شهرها موجود می‌باشد. حال آنکه باید رشته‌های آکادمیک مرتبط با گردشگری و میراث فرهنگی در دانشگاه‌ها و نیز مراکز آموزش فنی و حرفه‌ایجاد گردد.

- ضعف پژوهش در زمینه‌های مختلف گردشگری صنایع دستی و میراث فرهنگی؛ اولین قدم برای سرمایه‌گذاری در یک پروژه و یا منطقه، پژوهش و تحقیق می‌باشد. اگر مطالعات اولیه صورت نپذیرد و در زمینه‌های صنایع دستی، میراث فرهنگی و بخصوص گردشگری پژوهشی بصورت کامل و دقیق وجود نداشته باشد بخش‌های خصوصی چگونه می‌توانند از وجود چنین بخش‌هایی برای سرمایه‌گذاری مطلع شوند.

- فقدان استاندارد های لازم برای طراحی، تولید و بسته بندی صنایع دستی؛ بسته‌بندی مسال‌های است که اگر در حوزه هنرهای سنتی و صنایع دستی به صورت حرفه‌ای انجام شود، مشکلات موجود در بازار فروش تا حد بسیار زیادی کاهش می‌یابد. امروزه صنایع دستی باید به سمت و سویی حرکت کند که آثار تولیدی به صورت دقیق و حساب شده و کاربردی تولید گردد و پس از تولید در بسته‌بندی زیبا و جذاب قرار گیرد تا چشم هر بیننده‌ای را مجذوب خود بگرداند.

- عدم آشنایی و شناخت تولیدکنندگان صنایع دستی از سلیقه مصرف‌کنندگان و بازار؛ تولیدکنندگان صنایع دستی باید بدانند که چه چیزی برای مصرف‌کننده ضروری و مورد نیاز می‌باشد و با استفاده از آن اطلاعات اقدام به تولید صنایع دستی کنند. مثلاً چاروق دروژی از صنایع دستی قدیمی در زنجان محسوب می‌شود و در قدیم مردم از آن به عنوان کفش استفاده می‌کردند ولی امروزه فقط جنبه تزئینی پیدا کرده است. تولیدکننده باید بداند که سلیقه مصرف‌کننده از کاربردی بودن آن محصول به سمت تزئینی بودن کالا تغییر یافته است. بنابراین تولیدکننده یا باید با بازاریابی و تبلیغات به افزایش مصرف آن سوق پیدا کند و تولید را افزایش دهد و یا اینکه تولید را بسته به میزان تقاضا تنظیم نماید.

۵-۳- فرصت‌ها

فرصت‌های بخش گردشگری در استان زنجان عبارتند از:

- نزدیکی به تهران به عنوان مهم‌ترین کانون گردشگر فرصت کشور؛ استان زنجان در شعاع ۲۵۰ کیلومتری استان تهران قرار دارد.

- قرارگیری در مسیر استان‌های گردشگر پذیر شمال و شمال غرب کشور و عبور انبوه گردشگران از محورهای مواصلاتی استان؛ استان زنجان از شمال به شهرستان خلخال از استان اردبیل و شهرستان رودبار از استان گیلان، از

شمال و مشرق به شهرستان‌های تاکستان و بوئین زهرا از استان قزوین، از جنوب به شهرستان همدان از استان همدان، از جنوب غربی به شهرستان بیجار از استان کردستان، از مغرب به شهرستان تکاب از استان آذربایجان غربی و از شمال غرب به شهرهای میانه و هشتگرد از استان آذربایجان شرقی متصل می‌باشد.

- موقعیت مناسب جغرافیایی استان جهت توسعه ورزش‌های زمستانی و هوایی؛ استان زنجان یکی از استان‌های سردسیر و کوهستانی شمال غربی کشور به شمار می‌آید. این استان در بیشتر از ۷۰ درصد مناطق خود از آب و هوای نیمه خشک فراسرد برخوردار است. شهرستان‌های زنجان، ابهر، ماهنشان، خدابنده، خرمدره و ایجرود از چنین آب و هوایی در زمستان برخوردار هستند. بنابراین استان زنجان می‌تواند با داشتن چنین موقعیت خوب جغرافیایی پیست‌های اسکی را در این مناطق راه‌اندازی کند.

- پتانسیل ایجاد قطب گردشگری همایش‌ها و رویدادها:

- وجود محورهای شاخص فرهنگی - تاریخی - اکوتوریستی؛

همچنین محورهای شاخص فرهنگی - تاریخی - اکوتوریستی استان زنجان عبارتند از:

همدان - علیصدر - قیدار - سلطانیه - زنجان

زنجان - طارم - خلخال - اسالم

زنجان - طارم - ماسوله

داش کسن - سلطانیه - کتله خور - علیصدر

زنجان - دندی - تخت سلیمان

وجود فرصت‌ها و پتانسیل‌های سرمایه‌گذاری گردشگری؛

منظور از پتانسیل‌های سرمایه‌گذاری، مناطق نمونه گردشگری می‌باشند که در جوار جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی، مذهبی، طبیعی و گردشگری به منظور ارائه خدمات به گردشگران توسط بخش غیردولتی تأسیس و اداره می‌شوند. در این بین می‌توان مناطق نمونه گردشگری حاشیه سد تهم، حاشیه زنجانرود (نیک پی)، سلطانیه، کینه روس، سد خلیفه‌لو، غار کتله خور و.... را نام برد.

- گرایش نسبی مردم به سفر و گردشگری طی سال‌های اخیر

- نزدیکی به مبادی خروجی کالا خصوصاً قفقاز و ترکیه؛ با توجه به این که استان زنجان در مسیر ترانزیت کالا به کشورهای اروپایی و کشورهای واقع در شمالغرب ایران می‌باشد از این حیث از اهمیت بسیار بالایی برخوردار می‌باشد.

- وجود اقلیم مناسب گردشگری در فصل بهار و تابستان؛ اردیبهشت، خرداد و تیر بهترین ماه‌های مسافرت به استان زنجان می‌باشند. از نظر زیبایی و سرسبزی استان زنجان در این ماه‌ها هیچ توصیفی نمی‌توان کرد.

۴-۵- تهدیدها

علاوه بر نقاط قوت، ضعف و فرصت‌ها، تهدیدهای بخش میراث فرهنگی و گردشگری عبارتند از:

- شرایط نامناسب اقلیمی در ۶ ماه از سال؛ استان زنجان به دلیل اینکه استانی کوهستانی و سرد به شمار می‌رود. زمستان‌های برفی و سرد از ویژگی‌های جغرافیایی این استان محسوب می‌شود. بنابراین در شش ماه از سال امکان مسافرت به منظور دیدن جاذبه‌های گردشگری در این استان بسیار پایین می‌باشد.

- تحت‌الشعاع قرار گرفتن جاذبه‌های استان توسط جاذبه‌های استان‌های همجوار؛ استان زنجان از جنوب با استان همدان و از غرب نیز به شهرستان تکاب واقع در جنوب شرق استان آذربایجان غربی همجوار است. غار علیصدر در استان همدان و تخت سلیمان در استان آذربایجان غربی قرار دارند و برای کسانی که از سمت جنوب و یا غرب بخواهند به سمت شمالغرب مسافرت کنند این دو جاذبه گردشگری، جاذبه‌های گردشگری استان زنجان را تحت الشعاع قرار می‌دهد.

- ظهور مقاصد جدید گردشگری در اطراف استان؛ از آنجایی که صنعت گردشگری صنعتی نوپایی است و همه استان‌ها سعی بر این دارند که با ایجاد جاذبه‌های گردشگری جدید مردم را به استان خود روانه سازند و نیز سهم خود را از درآمد ملی حاصل از گردشگری افزایش دهند. بنابراین استان‌های همدان، قزوین و سمنان که در همسایگی استان زنجان قرار دارند از این امر مستثنا نمی‌باشند.

- ناهماهنگی قوانین و مقررات بخش‌های گردشگری صنایع دستی و سرمایه‌گذاری

- بی‌ثباتی در نرخ و پایین بودن کیفیت مواد اولیه صنایع دستی

- تبلیغات منفی بر علیه ایران در رسانه‌های خارجی

در ادامه به بررسی شاخص‌های مهم تأثیرگذار به عنوان عوامل داخلی و خارجی بر بخش گردشگری استان می‌پردازیم.

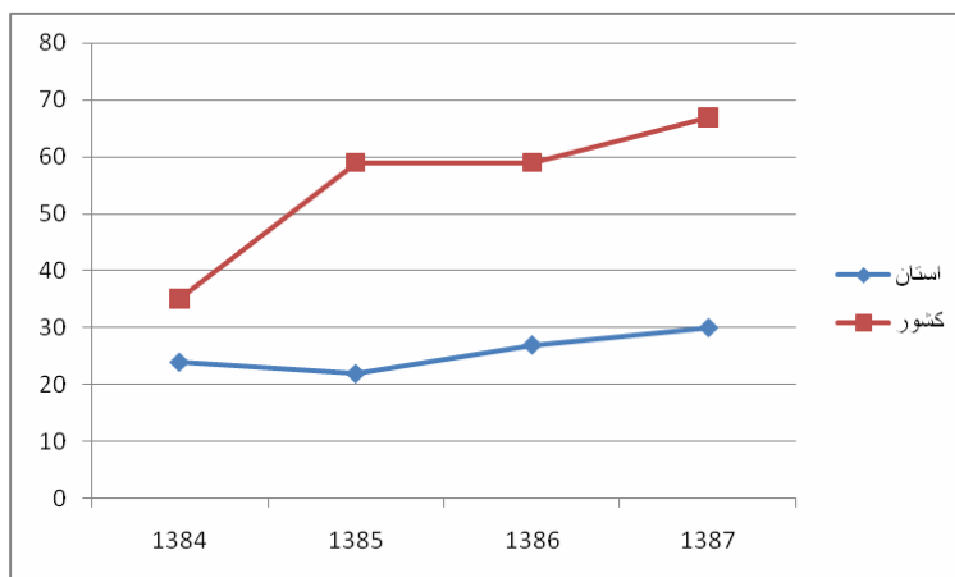
۵-۵- وضعیت تقاضا در بازارهای داخلی و خارجی و تحول آن در دوران برنامه

وضعیت تقاضا در بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری از طریق میزان گردشگران اقامت یافته در استان و همچنین میزان تقاضا از تولیدات صنایع دستی استان، مشخص می شود. نسبت گردشگران اقامت یافته به گردشگران اقامت یافته در جدول شماره ۱۶، بیان شده است. بر این اساس نسبت گردشگران اقامت یافته در هتل ها و مهمانپذیرها به گردشگران ورودی به استان در سال ۸۵ نسبت به سال ۸۴ کاهش یافته ولی از سال ۸۶ به علت افزایش اقامت گردشگران در استان در ایام نوروز و تابستان روند صعودی داشته است به طوری که از ۲۴ درصد در سال ۸۴ به ۳۰ درصد در سال ۸۷ افزایش یافته است. که در سال ۸۴ تعداد گردشگران ورودی به استان ۱۹۷۸۱۰ نفر بوده است که از این تعداد نفرات ۶۰۷۰۰ نفر در مراکز اقامتی اقامت یافته اند همچنین در سال ۸۷ تعداد گردشگران ورودی به استان ۲۷۵۰۰۰ نفر بوده که از این تعداد ۷۷۷۷۱ نفر در مراکز اقامتی اقامت یافته اند.

جدول ۱۶. نسبت گردشگران اقامت یافته به گردشگران ورودی به استان و کشور (۸۷-۱۳۸۴) درصد

استان / کشور / سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
استان	۲۴	۲۲	۲۷	۳۰
کشور	۳۵	۵۹	۵۹	۶۷

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

نمودار ۸. نسبت گردشگران اقامت یافته به گردشگران ورودی به استان و کشور (۱۳۸۴-۱۳۸۷)

براساس نمودار شماره ۸ فاصله بین استان زنجان و کشور تقریباً زیاد می‌باشد یعنی تعداد گردشگران اقامت یافته به گردشگران ورودی در سطح کشور از تعداد گردشگران اقامت یافته به گردشگران ورودی در استان بیشتر است. با وجود رشد ۳۰ درصدی سال ۸۷ در استان باز هم این تعداد نسبت به کشور کمتر است و زمانی می‌توان گفت این تعداد افزایش چشمگیر و سهم بسزایی در کل آمار کشور داشته است که استان زنجان بتواند تعداد گردشگران اقامت یافته را افزایش بدهد تا جایی که به میزان کشوری خود را نزدیک بگرداند.

۵-۶- موقعیت مکانی و همجواری استان در ارتباط با دسترسی به بازارهای عرضه و مصرف داخلی و خارجی

بهره‌مندی از موقعیت مکانی و جغرافیایی ممتاز به عنوان مرکز ثقل شهرستان‌های استان و گلوگاه متصل کننده غرب و شمال غرب کشور با شمال، شرق، جنوب و مرکز کشور و با توجه به استقرار در کریدور شرق به غرب و واقع شدن در محدوده شعاع ۲۵۰ کیلومتر تا تهران و واقع شدن در محدوده شعاع ۳۰۰ کیلومتر با مراکز جمعیتی (حاشیه خزر، شمال غرب، غرب و پایتخت، تقریباً یک سوم جمعیت کشور) از نقاط فرصت استان به شمار می‌رود. استان زنجان به هفت استان محدود می‌شود: از شمال به شهرستان خلخال از استان اردبیل و شهرستان رودبار از استان گیلان، از شمال و مشرق به شهرستان‌های تاکستان و بوئین زهرا از استان قزوین، از جنوب به شهرستان همدان از استان همدان، از جنوب غربی به شهرستان بیجار از استان کردستان، از مغرب به شهرستان تکاب از استان آذربایجان غربی و از شمال غرب به شهرهای میانه و هشتروند از استان آذربایجان شرقی. به دلیل قرار گرفتن استان زنجان در چنین موقعیت جغرافیایی، باعث به وجود آمدن محورهای شاخص فرهنگی- تاریخی- اکوتوریستی در این استان می‌شوند که عبارتند از: محور همدان- علیصدر- قیدار- سلطانیه- زنجان، محور زنجان- طارم- خلخال- اسالم، محور زنجان- طارم- ماسوله، محور داش کسن- سلطانیه- کتله خور- علیصدر و محور زنجان- دندی- تخت سلیمان. با عبور گردشگران از هریک از این محورها علاوه بر اینکه از جاذبه‌های استان زنجان دیدن می‌کند می‌تواند به شهرهای دیگر نیز برود.

یکی از بناهای مهم در این استان «گنبد سلطانیه» می‌باشد که در ۴۳ کیلومتری زنجان در شهر سلطانیه واقع شده است. همچنین بنای تاریخی دیگری که در زنجان معروف می‌باشد «بنای رختشویخانه» واقع در شهر زنجان می‌باشد. در سال ۱۳۸۸ تعداد بازدیدکنندگان از بناهای تاریخی تحت پوشش اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری ۳۸۹۸۴۴ نفر بوده که در مقایسه با سال ۱۳۸۷، ۵۶/۲ درصد افزایش داشته است

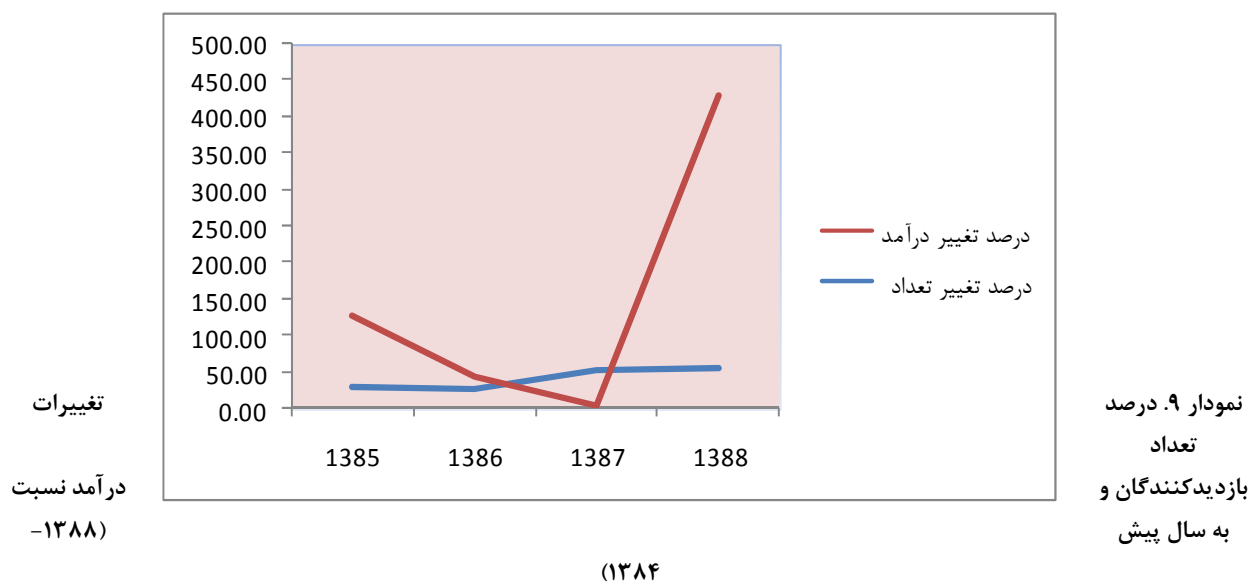
براساس جدول شماره ۱۷، در سال ۱۳۸۰ تعداد بازدیدکنندگان از بناهای تاریخی (گنبد سلطانی و گنبد رختشویخانه) تحت پوشش اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری، ۵۴۱۰۰ نفر در سال ۱۳۸۰ بوده که در سال ۱۳۸۸ به ۳۸۹۸۴۴ نفر افزایش یافته است. همچنین سال ۱۳۸۸ در مقایسه با سال ۱۳۸۷، ۵۶/۲ درصد افزایش داشته است.

جدول ۱۷. بازدیدکنندگان از بناهای تاریخی

سال	گنبد سلطانی		گنبد رختشویخانه		گنبد سلطانی و رختشویخانه		
	تعداد	درآمد (هزار ریال)	تعداد	درآمد (هزار ریال)	تعداد	درصد تغییر تعداد نسبت به سال قبل	درصد تغییر درآمد
۱۳۸۰	۴۴۶۶۲	۱۵۹۳۶۷	۹۴۳۸	۲۰۸۹۲	۵۴۱۰۰		
۱۳۸۴	۵۹۸۴۹	۲۰۹۰۰۰	۳۷۹۴۶	۹۵۰۰۰	۹۷۷۹۵		
۱۳۸۵	۸۵۹۵۶	۴۲۹۸۲۵	۴۲۶۰۹	۱۷۰۴۳۶	۱۲۸۵۶۵	۳۱.۴۶	۹۷.۴۵
۱۳۸۶	۱۰۶۸۹۴	۴۹۲۵۰۰	۵۷۳۱۶	۲۱۶۰۰۰	۱۶۴۲۱۰	۲۷.۷۳	۱۸.۰۳
۱۳۸۷	۱۶۱۱۲۲	۳۴۵۹۹۵	۸۸۴۸۴	۲۲۷۲۸	۲۴۹۶۰۶	۵۲	-۴۷.۹۶
۱۳۸۸	۱۸۷۰۲۰	۹۳۵۱۰۰	۲۰۲۸۲۴	۸۱۱۲۹۶	۳۸۹۸۴۴	۵۶.۱۸	۳۷۳.۶۳

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

درصد تغییرات درآمدی حاصل از بازدیدکنندگان بناهای تاریخی زنجان در نمودار شماره ۹ نیز به وضوح مشخص می‌باشد. درصد تغییرات تعداد بازدیدکنندگان نسبت به سال قبل که یک سیر صعودی تقریباً آهسته‌ای را دنبال می‌کند. ولی درصد تغییرات درآمدی تا سال ۸۷ سیر نزولی را به همراه دارد ولی در سال ۸۸ درآمد به یکباره رشد چشمگیری را مشاهده می‌نماید و نسبت به سال قبل ۳۷۳ درصد افزایش می‌یابد.

جدول شماره ۱۸ تعداد گردشگران خارجی استفاده کننده از مراکز اقامتی هتل‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۱۸. گردشگران خارجی استفاده کننده از هتلها بر حسب کشور متبوع

سال	جمع	آلمان	ایتالیا	استرالیا	انگلیس	بلژیک	ترکیه	ژاپن	هلند	سایر
۱۳۷۵	۳۶۸	۴۱	۵۳	۲۴	۱۸	۱۵	۳۳	۷۷	۰	۱۰۷
۱۳۸۰	۸۴۵	۳۴۰	۴۲	۱۳	۴۶	۳۷	۳۸	۹	۷۹	۲۴۱
۱۳۸۴	۲۱۵۱	۳۶۷	۳۴۴	۴۶	۶۸	۵۹	۵۳	۱۲۷	۱۲۴	۹۶۳
۱۳۸۵	۲۲۳۴	۲۵۶	۲۵۵	۲۲	۱۶۶	۷۵	۶۸	۳۲۰	۲۱	۱۰۵۱
۱۳۸۶	۲۸۹۴	۴۰۵	۴۲۰	۷۰	۲۹۰	۹۶	۸۰	۳۸۵	۶۸	۱۰۸۰
۱۳۸۷	۳۲۱۰	۳۱۲	۲۹۶	۱۵۱	۲۷۵	۱۵۸	۲۰۲	۴۰۹	۱۷۸	۱۲۲۹
۱۳۸۸	۳۲۲۴	۲۶۵	۲۳۹	۱۳۸	۲۸۷	۱۲۸	۶۹	۲۳۵	۱۱۱	۱۲۲۹

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

با نگاهی گذار به جدول شماره ۱۸، متوجه می شویم که تعداد گردشگران استفاده کننده از هتلها در سال ۱۳۷۵ از ۳۶۸ نفر به ۳۲۲۴ نفر در سال ۱۳۸۸ افزایش یافته است و هر سال به این تعداد افزوده گردیده است. بیشترین استفاده کننده از هتلها در مجموع این سالها مربوط به کشورهای آلمان و ایتالیا می باشند.

۵-۷- دسترسی به منابع طبیعی و نیروی انسانی مورد نیاز

براساس مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان تعداد ۱۱۰۰ گونه گیاهی در استان شناسایی شده است که عمده این گیاهان، گونه های مرتعی می باشند. از مهمترین تیره های مرتعی موجود می توان به تیره های گندمی، کاسنی پروانه آسا، نعنای، اسفندچیان اشاره کرد که بیشترین سهم را در فلور استان زنجان دارد. از مهمترین گونه های گیاهی مراتع استان می توان به علف گوسفندان، انواع آگروپایرن و... اشاره کرد که علاوه بر تولید علوفه نقش مهمی در جلوگیری از فرسایش خاک، کنترل رواناب و.. بازی می کنند. مراتع استان علاوه بر تولید علوفه های دام وابسته به مرتع، از نظر تولید گیاهان دارویی، صنعتی و محصولات فرعی دارای اهمیت بوده و سهم بسزایی در اقتصاد بهره برداران دارند.

✓ ذخیره گاه های جنگلی:

ذخایر جنگلی زیرگروهی از پارک های طبیعی هر سرزمین است که در آن حفاظت و حمایت از نمونه های در حال انقراض، نادر، مورد تهدید، گونه های جنگلی بومی با ارزش ژنتیکی برتر، از اموسیستم های طبیعی کشور در زنجیره های مرتبط با شبکه های بین المللی بسیار حائز اهمیت می باشد چرا که حفظ تنوع ژنتیکی به نوبه خود توسعه اقتصادی

سرزمین را در ارتباط با کشاورزی، صنعت، تولید از نظر کمی و کیفی در مطلوبترین وضع ممکنه در دراز مدت تضمین می کند.

استان زنجان به لحاظ تنوع آب و هوایی و اکوسیستم های گوناگون از تنوع زیستی گیاهی و جانوری ویژه ای برخوردار است و اداره کل حفاظت محیط زیست استان زنجان در جهت حفاظت از این اکوسیستم ها و جوامع زیستی، مناطقی را در قالب عناوین «حفاظت شده»، «پناهگاه حیات وحش» و «شکار ممنوع» تحت مدیریت و مراقبت ویژه خود قرار داده است که مجموع این مناطق در استان ۵۰۳۳۲۲ هکتار می باشد که ۲۲/۹۷ درصد مساحت کل استان را شامل می گردد و عبارتند از:

منطقه حفاظت شده انگوران با ۹۲۲۹۷ هکتار در شهرستان ماهنشان

پناهگاه حیات وحش انگوران با ۲۹۸۳۳ هکتار در شهرستان ماهنشان

منطقه حفاظت شده سرخ آباد با ۱۲۲۶۱۸ هکتار واقع در شمال و شمالغرب زنجان

منطقه شکار ممنوع خراسانلو با ۷۰۱۵۷ هکتار واقع در شمالشرق ابهر

منطقه شکار ممنوع فیله خاصه با ۲۵ هزار هکتار واقع در بخش زنجانرود

منطقه شکار ممنوع خرمنه سر با ۷۷۸۸۵ هکتار واقع در طارم

منطقه حفاظت شده سرخ آباد: از گونه های شاخص حیات وحش منطقه می توان به آهوی نژاد اصیل ایرانی، کل و بز، خرس قهوه ای، سیاه گوش، پلنگ، کبک دری، کبک معمولی، کبک چیل، تیهو، گراز، گرگ، تشی و انواع پرندگان و بازهای شکاری اشاره کرد.

دشت آهو خیز سهرین: این دشت قسمتی از منطقه حفاظت شده سرخ آباد می باشد که وجود پستاندارانی نظیر آهوی ایرانی، گرگ، شغال، روباه معمولی، رودک، تشی، خرگوش، گراز، و پرندگانی چون با قرقرهی شکم سیاه، کبوتر چاهی، کبک معمولی، سارگپه، عقاب طلایی، دلیجه، انواع چکاوک، زنبورخوار، جغد، سار صورتی، طرلان و... در این زیستگاه محرز می باشد. آهو به عنوان شاخص ترین حیوان این منطقه از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

حیات وحش منطقه انگوران: براساس مطالعات انجام شده تعداد ۳۳ گونه پستاندار، ۱۰۷ گونه پرنده، ۲۳ گونه خزنده،... گونه آبی (ماهی)، ۷ گونه دوزیست و ۷۸ گونه حشرات هوازی و خاکزی در منطقه حفاظت شده و پناهگاه حیات وحش انگوران وجود دارد.

پوشش گیاهی انگوران: براساس مطالعات انجام یافته، تعداد ۲۹ گونه بوته و درختچه و ۹۶ گونه علف و ۴۶ مورد گرامینه و شبه گرامینه در محدوده منطقه وجود دارد و در چهار جامع مشخص گیاهی قرار گرفته اند که عبارتند از:

جامع گیاهی درمنه + آویشن + گون

جامع گیاهی درمنه + گندمیان + آویشن

جامع گیاهی گندمیان

جامع گیاهی بالشتکی ها

✓ دسترسی به منابع انسانی

منابع انسانی لازم برای بخش میراث فرهنگی و گردشگری تربیت نیروهای تحصیلکرده و دانشگاهی می‌باشد که با استفاده از علم نوین دنیا بتوانند به موفقیت چشمگیر در این زمینه دست یابند. رشته‌های دانشگاهی مربوط به بخش میراث فرهنگی در شهرهای مهم استان زنجان در جدول ذیل مشخص گردیده است:

جدول ۱۹. رشته‌ها و ظرفیت‌های دانشگاهی مربوط به بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

شهر	دانشگاه	رشته تحصیلی	تعداد
ابه‌ر	جامع علمی کاربردی	مدیریت امور فرهنگی	72
ابه‌ر	جامع علمی کاربردی	مرمت	1
ابه‌ر	پیام نور مرکز ابهر	تاریخ	56
ابه‌ر	پیام نور مرکز ابهر	مدیریت جهانگردی	46
ابه‌ر	پیام نور مرکز ابهر	منابع طبیعی و محیط زیست	77
ابه‌ر	پیام نور واحد سلطانیه	منابع طبیعی و محیط زیست	69
ابه‌ر	پیام نور واحد سلطانیه	مدیریت جهانگردی	75
ابه‌ر	پیام نور واحد سلطانیه	معماری	19
زنجان	جامع علمی کاربردی	تبلیغات و بازاریابی	29
زنجان	پیام نور	تاریخ	53
ماه‌نشان	پیام نور	تاریخ	73
خرمدره	پیام نور	تاریخ	31
طارم	پیام نور	تاریخ	48

ماخذ: سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

براساس جدول شماره ۱۹، رشته‌های موجود در دانشگاه‌های استان زنجان که مربوط به بخش میراث فرهنگی و گردشگری می‌باشد عبارتند از: مدیریت امور فرهنگی، مرمت، تاریخ، مدیریت جهانگردی، منابع طبیعی و محیط زیست، معماری و تبلیغات و بازاریابی. رشته‌های نامبرده با ظرفیت‌های متفاوت در دانشگاه‌های شهرهای زنجان، ابهر، خرمدره، طارم و ماه‌نشان می‌باشند. که بیشترین رشته مربوط به دانشگاه‌های شهر ابهر است. دانشگاه‌های استان زنجان باید با

تأسیس رشته‌های مرتبط به این بخش و به کارگیری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، صنعت گردشگری را در استان توسعه و گسترش بدهد. در حال حاضر بیشترین نیرو از نظر تحصیلات در بخش میراث فرهنگی و گردشگری مربوط به نیروی با تحصیلات دیپلمه و بعد از آن لیسانس می‌باشد که با گسترش رشته‌های دانشگاهی مربوطه باید منابع انسانی این بخش را افراد با تحصیلات دانشگاهی بالا تشکیل بدهند

✓ امکانات آموزشی و ترویجی (آموزش حین خدمت، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، خدمات ترویجی)

در شهرستان‌های ابهر، ایجرود، زنجان، خرمدره، طارم، ماهنشان و خدابنده تعدادی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای وجود دارد که در تعدادی از آنها بعضی از رشته‌های صنایع دستی به دانش‌آموختگان آموزش داده می‌شود. به عنوان مثال در شهرستان ابهر رشته‌های مربوطه عبارتند از: قلاب‌بافی، معرق‌کار چوب و روکش، بافنده عروسک‌های تزئینی، تابلوساز تزئینی، قالی‌بافی، جاجیم‌بافی و همچنین در شهرستان خرمدره رشته‌های مربوطه عبارتند از: پارچه‌ساز تزئینی، سوزن‌باف، پولک و منجق‌دوز، گلیم‌باف، قلاب‌باف، قالی‌باف و ابریشم‌باف. جدول شماره ۲۰ رشد آموزش‌های صنایع دستی که منجر به اشتغال شده است را نمایش می‌دهد.

جدول ۲۰. نسبت رشد آموزش‌های اشتغالزای صنایع دستی در استان (در سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۸۸) واحد: درصد

شهرستان/استان/کشور	۱۳۸۷	۱۳۸۸
زنجان	۳۵	۴۵

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

نسبت رشد آموزش‌های اشتغالزای صنایع دستی در سال ۸۸ نسبت به سال ۸۷ روند رشد صعودی داشته است به طوری که از ۳۵ درصد به ۴۵ درصد افزایش یافته و در این سال تعداد کارآموزانی که وارد بازار کار شده‌اند، بیش از ۲۵۰ نفر بوده است.

برنامه توسعه بخش صنایع دستی در پایان برنامه پنجم، رسیدن به رشد ۷۰ درصدی آموزش‌های اشتغالزا از اهداف آنها می‌باشد.

۵-۸- ظرفیت‌های موجود و در دست ایجاد (طرح‌های سرمایه‌گذاری نیمه تمام و راکد)

کشور اسلامی ایران در طی چند سال اخیر به طور جدی گام در مسیر توسعه و پیشرفت گذاشته است و استان‌های مختلف هر یک با به کارگیری پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های موجود با یکدیگر به رقابت پرداخته‌اند. در این میان استان زنجان

به عنوان یکی از پیشتازان این عرصه وارد عمل شده و به تازگی به نقطه هدف سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی تبدیل شده است. حضور این استان در فهرست استان‌های پیشتاز در توسعه به تدریج سبب می‌شود غبار محرومیت از چهره این منطقه زدوده شود و ظرفیت‌ها و توانمندی نیروی کار، اراضی، آب و صنعت، تولید و... به منسه ظهور برسد. با ابراز تمایل سرمایه‌گذاران در این استان، توجه مسئولان نیز به زیرساخت‌ها و قابلیت‌های ویژه استان معطوف شده و زمینه‌سازی ایجاد زیرساخت‌هایی همچون راه آهن، فرودگاه و آزادراه فراهم شده است.

در جدول شماره ۲۱، خلاصه‌ای از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بخش توریسم آورده شده است. که با ملاحظه این جدول می‌توان به ظرفیت‌های موجود و در دست ایجاد استان زنجان پی برد. در حال حاضر استان زنجان دارای ۲ منطقه نمونه بین‌المللی گردشگری سلطانیه و غار کتله خور و ۱۶ منطقه دیگر در سطح استانی و محلی می‌باشد که ظرفیت‌های لازم برای سرمایه‌گذاری در این مناطق ایجاد شده است.

جدول ۲۱. مناطق نمونه گردشگری برای سرمایه گذاری

ردیف	عنوان طرح	میزان کل سرمایه گذاری (میلیون یورو)	ظرفیت سالانه طرح (نفر)	شاخص های سرمایه گذاری		
				(NPV) یورو	(IRR) درصد	(CRR) درصد
1	منطقه گردشگری گاوآنگ (فاز اول)	3.821	80000	4129357	13	17
2	منطقه نمونه گردشگری سد تهم (فاز اول)	3.057	80000	5129428	17	21
3	منطقه نمونه گردشگری بین المللی سلطانیه (فاز اول)	2.292	70000	5368571	21	26
4	منطقه نمونه گردشگری بین المللی غار کتله خور (فاز اول)	2.292	60000	3847000	16	21
5	منطقه نمونه گردشگری حاشیه قلعه بهستان (فاز اول)	1.528	40000	2564643	16	21
6	منطقه نمونه گردشگری سد خلیفه لو (فاز اول)	1.528	50000	3705857	22	26
7	منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد کینه ورس (فاز اول)	1.528	50000	3705857	22	26
8	منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد گلابر (فاز اول)	1.528	40000	2564643	16	21
9	منطقه نمونه گردشگری ایچرود پایین (آرکوشین) (فاز اول)	0.764	50000	1140740	21	25
10	منطقه نمونه گردشگری حاشیه ایچرود (فاز اول)	0.764	50000	1140740	21	25
11	منطقه نمونه گردشگری حفاظت شده انگوران (دندی) (فاز اول)	0.764	50000	1140740	21	25
12	منطقه نمونه گردشگری جزیمق (فاز اول)	0.764	40000	521500	15	18
13	منطقه نمونه گردشگری دریاچه خندقلو (فاز اول)	0.764	50000	1948428	27	32
14	منطقه نمونه گردشگری حفاظت شده سرخ آباد طارم (گوهر) (فاز اول)	0.764	60000	3564643	36	42
15	منطقه نمونه گردشگری سهروردی (فاز اول)	0.458	50000	1301928	25	29
16	منطقه نمونه گردشگری قلعه شیت و امام زاده محمد ماهوری (فاز اول)	0.375	50000	1401928	29	35
17	منطقه نمونه گردشگری کوه پنجه علی (فاز اول)	0.375	60000	1782286	36	42
18	طرح تفریحی و گردشگری زنجان کوه	7.142	متناسب با طراحی سرمایه گذار	-	-	-
جمع کل		30.508				
جمع کل (میلیارد ریال)		427.112				

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

۵-۹- نحوه استفاده از ظرفیت های موجود (نرخ بهره برداری) و موانع بهره برداری از آنها:

برخی از موانع موجود در زمینه بهره برداری از ظرفیت های گردشگری استان عبارتند از:

- عدم شناسایی مناطق اکوگردشگری و بها ندادن به آنها
- ناکافی بودن زیرساخت های لازم برای مناطق گردشگری و اکوتوریسم
- ناکافی بودن نقشه و تابلوی راهنما، بروشور، پست امداد رسانی، سرویس های بهداشتی، بازگرداندن زباله ها در مسیرهای گردشگری
- ناکافی بودن مراکز اقامتی هتل، مهمانپذیر، چادر، کمپ و...

– کافی نبودن تعداد راهنماهای متخصص طبیعت‌گردی نسبت به تقاضای موجود این گونه‌ها و وسعت و تنوع

جاذبه‌های طبیعی استان

استان زنجان با توجه به برخورداری از جاذبه‌های تاریخی- فرهنگی و طبیعی و موقعیت خاص جغرافیایی، در مسیر گردشگری طبیعی و فرهنگی شمال غرب کشور، موجب شده مورد توجه بسیاری از گردشگران محلی و منطقه‌ای قرار گیرد که در صورت سرمایه‌گذاری مناسب می‌توان توجه گردشگران را در سطح ملی و بین‌المللی در حد مطلوبی به خود جلب کند. اگر استان زنجان بتواند مشکلات و موانع ذکر شده را رافع و یا بهبود ببخشد می‌تواند از ظرفیت‌های موجود استفاده نماید. برغم وجود موانع و مشکلات برشمرده با اتخاذ برخی راهکارها مانند:

– توسعه صنعت حمل و نقل:

با توسعه روز افزون وسایل ارتباط جمعی، گسترش ارتباطات ماهواره‌ای و افزایش دانش علمی، توسعه صنایع حمل و نقل و دیگر صنایع مرتبط با صنعت گردشگری، بروز پدیده‌های فردی و اجتماعی، خستگی مضاعف روحی و فیزیکی حاصل از کار و فعالیت روزانه در آحاد جامعه و به منظور حصول آرامش و رفع خستگی از فعالیت‌های روزمره و یا به منظور تجارت و کسب و کار یا تحصیل و پژوهش امروزه حجم بسیار بالایی از سفرهای کوتاه و بلند مدت در سراسر کره خاکی ما در آینده‌ای نه چندان دور از تمامی نقاط به تمامی مقاصد اعم از دور و نزدیک انجام می‌پذیرد و این به معنای حجم غیرقابل تصویری از سرمایه و نیروی کار در گردش است که از این راه با ایجاد ارزش افزوده ضمن برخورداری از منافع مادی قابل توجه باعث شناخت متقابل فرهنگ و تمدن ملل گردیده است.

– بازاریابی و اطلاع‌رسانی:

نیاز اصلی توسعه گردشگری در کشور به بخش آموزش و نیروهای متخصص است که اگر تأمین نشود حتی با ساخت هتل‌های هشت ستاره هم نمی‌توان به آینده گردشگری کشور دل خوش کرد. در ایران، هتل، جاده و بزرگراه ساخته می‌شود، فرودگاه‌ها توسعه می‌یابد و هواپیماهای درجه یک خریداری می‌گردد، اما همچنان این هتل‌ها خالی‌اند چون بازاریابی نداشت وجود ندارد و تا این کار صورت نگیرد، گردشگر وارد این هتل‌ها نمی‌شود و تا زمانی که اطلاع‌رسانی نشده است، براساس آن نمی‌توان بازاریابی کرد.

– گردشگری و اشتغال:

توجه بیشتر به گردشگری، رونق اقتصادی را در این صنعت موجب می‌گردد. اگر به گردشگری توجه بیشتری شود، به همان نسبت و میزان نیز به افزایش درآمدها و اشتغال منجر می‌گردد. به لحاظ اینکه از طریق جذب گردشگر، مؤسساتی که وظایف خدمات‌دهی به گردشگران را به عهده دارند، با افزایش درآمد روبرو شده و به منظور سرویس‌دهی بهتر و بیشتر

ناچار به جذب نیروهای متخصص خواهند گردید. نکته دیگری که باید در زمینه ایجاد اشتغال در نظر گرفت این است که اگر فقط تبلیغات را در داخل کشور اختصاص داده و به تبلیغات در سطح بین‌المللی پرداخته نشود، کارچندانی در جهت بهبود این صنعت انجام نپذیرفته است. زیرا، به علتی که تمامی افراد یک کشور از نظر فرهنگی و اجتماعی در وضعیت تقریباً مشابهی قرار داشته و با روش‌های مختلف می‌توان انگیزه سفر کردن را در آنان ایجاد نمود. اما به دلیل دیگر، از اینکه در سطح جهانی با تنوع فرهنگ‌ها روبرو بوده و امکانات تبلیغاتی برای همه آنها به خوبی مهیا نمی‌باشد، جذب گردشگران خارجی به آسانی امکان‌پذیر نمی‌باشد. به همین علت برای جذب گردشگران خارجی که از اهمیت بسیاری برخوردار بوده بایستی تلاش‌های زیادی صورت گیرد، تا موجبات جذب این گردشگران فراهم گردد.

- گونه‌شناسی جاذبه‌های فرهنگی در گردشگری:

اگر به طور تخصصی‌تر گردشگری فرهنگی مورد بررسی قرار گیرد، باید اجزای آن را شناخته شود. در گونه‌شناسی جاذبه‌های گردشگری فرهنگی هشت مورد عمده را طبقه‌بندی می‌کنند. این موارد عبارتند از: سایت‌های باستان‌شناسی، تاریخی و فرهنگی، الگوهای خاص فرهنگی، هنرها و صنایع دستی، فعالیت‌های جذاب اقتصادی، اماکن شهری جذاب، موزه‌ها، فستیوال‌ها و رویدادهای فرهنگی و در آخر هم آداب و رسوم مهمان‌پذیری ساکنان.

- فصل زمستان و گردشگری:

استان زنجان به دلیل داشتن ارتفاعات زیاد در بیشتر مناطق خود در زمستان هوای سرد و برفی را دارا می‌باشد. با وجود داشتن چنین پتانسیل بالقوه‌ای باید صنعت گردشگری در این استان با راه‌اندازی پیست‌های اسکی و تبلیغات در این زمینه بتواند این پتانسیل را بالفعل برساند.

۵-۱۰- زیرساخت‌های فیزیکی استان (شبکه راه‌های زمینی، دریایی و هوایی،

انرژی، آب و مخابرات)

توسعه زیرساخت‌های اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان شامل موارد زیر می‌باشد:

ایجاد و توسعه شبکه‌های ارتباطی و خطوط مواصلاتی (زمینی راه آهن، هوایی) و ارتقاء سطح کیفی این خطوط

انجام تحقیقات و معرفی پروژه‌ها و طرح‌های زیربنایی و زیرساختی در سطح استان

سرمایه‌گذاری دولتی در امور زیربنایی و تأسیسات اولیه در بخش گردشگری

ایجاد، تکمیل و توسعه مرکز تفریحی، اقامتی و پذیرایی استان

ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری استان توسط بخش خصوصی و نظارت اداره کل

براساس آمارهای موجود سالنامه آماری ۱۳۸۸ استان زنجان، زیرساخت‌های فیزیکی مورد نیاز برای گردشگری عبارتند از: تأسیسات هتل، مهمانپذیر، رستوران، راه‌ها، تونل‌ها، پل‌ها، راهدارخانه‌ها و..... که در جداول زیر تعدادی از آمارهای موجود سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۸ به تصویر کشیده شده است. با کمی دقت در این جداول می‌توان به پیشرفت‌های زیرساخت‌های فیزیکی استان زنجان پی برد.

جدول ۲۲. تأسیسات اقامتی (هتل) بر حسب درجه

سال	جمع	پنج ستاره	چهار ستاره	سه ستاره	دو ستاره	یک ستاره	درجه بندی نشده
۱۳۷۵	۳	۰	۰	۰	۲	۱	۰
۱۳۸۰	۶	۰	۰	۲	۲	۱	۱
۱۳۸۴	۷	۰	۰	۲	۲	۱	۲
۱۳۸۵	۹	۰	۱	۲	۳	۰	۳
۱۳۸۶	۱۱	۰	۱	۲	۳	۰	۵
۱۳۸۷	۱۲	۰	۱	۲	۳	۱	۵
۱۳۸۸	۱۲	۰	۱	۲	۳	۱	۵

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

براساس جدول شماره ۲۲، در سال ۱۳۷۵، ۳ هتل وجود داشته و در سال ۱۳۸۸ به ۱۲ هتل رسیده است. بنابراین استان توانسته تعداد هتل‌ها را افزایش بدهد.

جدول ۲۳. تعداد اتاق تأسیسات اقامتی (هتل) بر حسب درجه

سال	جمع	پنج ستاره	چهار ستاره	سه ستاره	دو ستاره	یک ستاره	درجه بندی نشده
۱۳۷۵	۹۰	۰	۰	۰	۶۸	۲۲	۰
۱۳۸۰	۱۴۹	۰	۰	۵۲	۶۶	۲۲	۹
۱۳۸۴	۱۸۱	۰	۰	۵۲	۶۶	۲۲	۴۱
۱۳۸۵	۲۵۵	۰	۵۴	۵۲	۹۱	۰	۵۸
۱۳۸۶	۲۸۶	۰	۵۴	۵۲	۹۰	۰	۹۰
۱۳۸۷	۲۸۶	۰	۵۴	۵۲	۹۰	۰	۹۰
۱۳۸۸	۲۸۶	۰	۵۴	۵۲	۹۰	۰	۹۰

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

تعداد اتاق‌های هتل‌ها از ۹۰ اتاق در سال ۱۳۷۵ به ۲۸۶ اتاق در سال ۱۳۸۸ افزایش یافته است.

براساس جدول شماره ۲۴، تعداد تخت‌های قابل اشغال در هتل‌ها از ۱۷۰ تخت در سال ۷۵ به ۶۱۳ تخت در سال ۸۶ رسیده و از سال ۸۶ تا کنون افزایش نداشته است.

جدول ۲۴. تعداد تخت تأسیسات اقامتی بر حسب درجه

سال	جمع	پنج ستاره	چهار ستاره	سه ستاره	دو ستاره	یک ستاره	درجه بندی نشده
۱۳۷۵	۹۰	۰	۰	۰	۶۸	۲۲	۰
۱۳۸۰	۱۴۹	۰	۰	۵۲	۶۶	۲۲	۹
۱۳۸۴	۱۸۱	۰	۰	۵۲	۶۶	۲۲	۴۱
۱۳۸۵	۲۵۵	۰	۵۴	۵۲	۹۱	۰	۵۸
۱۳۸۶	۲۸۶	۰	۵۴	۵۲	۹۰	۰	۹۰
۱۳۸۷	۲۸۶	۰	۵۴	۵۲	۹۰	۰	۹۰
۱۳۸۸	۲۸۶	۰	۵۴	۵۲	۹۰	۰	۹۰

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

جدول ۲۵. تعداد مهمانپذیر بر حسب درجه

سال	جمع	ممتاز	درجه یک	درجه دو	درجه سه
۱۳۷۵	۲۲	۳	۰	۱	۱۸
۱۳۸۰	۱۷	۳	۱	۳	۱۰
۱۳۸۴	۱۸	۰	۲	۲	۱۴
۱۳۸۵	۱۵	۰	۴	۲	۹
۱۳۸۶	۱۵	۰	۴	۲	۹
۱۳۸۷	۱۴	۰	۴	۲	۸
۱۳۸۸	۱۴	۰	۴	۲	۸

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

۷- از سال ۱۳۸۱ درجه‌بندی مهمانپذیری کشور تغییر کرده است و از درجه به صورت ستاره تبدیل می‌شود. یعنی در سه ستاره طبقه‌بندی شده و هم چنین درجه ممتاز نیز حذف شده است.

طبق جدول شماره ۲۶، تعداد مهمانپذیرها از ۲۲ عدد در سال ۷۵ به ۱۴ مهمانپذیر در سال ۱۳۸۷ رسیده و تا سال ۸۸ هم وضع به همان منوال بوده است. آنچه مشخص است اینست که مهمانپذیرها در استان زنجان کاهش یافته‌اند ولی هتل‌ها افزایش پیدا کرده‌اند.

جدول ۲۶. تعداد اتاق مهمانپذیر بر حسب درجه

سال	جمع	ممتاز	درجه یک	درجه دو	درجه سه
۱۳۷۵	۲۶۸	۴۸	۰	۲۰	۲۰۰
۱۳۸۰	۲۲۷	۵۸	۲۵	۵۵	۸۹
۱۳۸۴	۱۸	۰	۲	۲	۱۴
۱۳۸۵	۱۵	۰	۴	۲	۹
۱۳۸۶	۱۵	۰	۴	۲	۹
۱۳۸۷	۱۴	۰	۴	۲	۸
۱۳۸۸	۱۹۸	۰	۸۳	۴۳	۷۲

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

بنابراین با کاهش مهمانپذیر تعداد تخت‌ها و اتاق‌های مرتبط نیز کاهش می‌یابند. براساس جداول شماره ۲۷ و ۵-۱۲ تعداد اتاق‌ها از ۲۶۸ در سال ۷۵ به ۱۹۸ اتاق در سال ۸۸ کاهش یافته است. همچنین تعداد تخت‌ها از ۷۲۳ در سال ۷۵ به ۵۱۳ در سال ۸۸ رسیده است.

جدول ۲۷. تعداد تخت مهمانپذیر بر حسب درجه

سال	جمع	ممتاز	درجه یک	درجه دو	درجه سه
۱۳۷۵	۷۲۳	۱۰۱	۰	۵۰	۵۷۲
۱۳۸۰	۶۰۴	۱۳۰	۶۲	۱۳۱	۲۸۱
۱۳۸۴	۶۳۴	۰	۱۱۲	۱۰۳	۴۱۹
۱۳۸۵	۵۴۵	۰	۱۹۲	۱۰۳	۲۵۰
۱۳۸۶	۵۴۵	۰	۱۹۲	۱۰۳	۲۵۰
۱۳۸۷	۵۰۳	۰	۱۹۲	۱۰۳	۲۰۸
۱۳۸۸	۵۱۳	۰	۱۹۲	۱۰۳	۲۱۸

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

۵-۱۱- دسترسی به منابع مالی در استان (اعم از بودجه عمومی دولت، منابع شرکت‌های دولتی و تسهیلات بانکی)

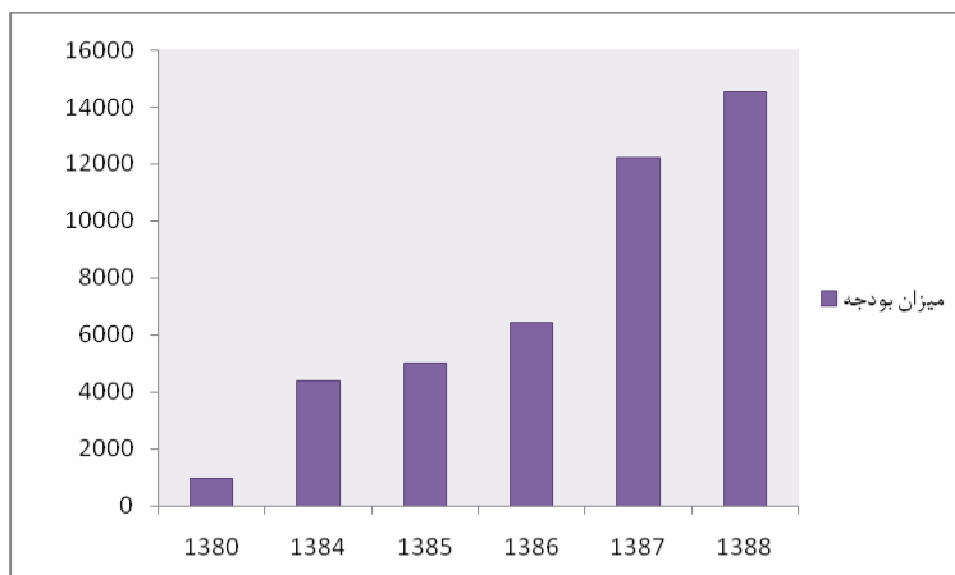
بودجه‌ای که طی یک سال مالی به دستگاه‌های دولتی پرداخت می‌شود شامل اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) می‌باشد. اعتبارات هزینه‌ای همان هزینه‌های جاری دستگاه جهت تأمین هزینه‌های جاری دولت و همچنین هزینه نگهداری سطح فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی دولت می‌باشد. اعتبارات دارایی سرمایه‌ای جهت اجرای طرح‌های عمرانی (اعتبارات عمرانی ثابت) و همچنین توسعه هزینه‌های جاری مربوط به برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی دولت (اعتبارات عمرانی غیرثابت) پیش‌بینی می‌شود. جدول شماره ۲۸، عملکرد اعتبارات هزینه‌ای و دارایی سرمایه‌ای اداره کل میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان را نشان می‌دهد.

جدول ۲۸. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای میراث فرهنگی و گردشگری در سال‌های ۸۸-۸۰ (میلیون ریال)

سال	۱۳۸۰	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸
میزان بودجه	۹۷۱	۴۴۱۷	۵۰۱۰	۶۴۶۰	۱۲۲۰۱	۱۴۵۴۶

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

نمودار شماره ۱۰، عملکرد اعتبارات هزینه‌ای میراث فرهنگی را نشان می‌دهد. همان طور که ملاحظه می‌گردد در سال‌های ۱۳۸۰، ۱۳۸۴، ۱۳۸۵، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷، ۱۳۸۸، اعتبارات هزینه‌ای اختصاص یافته به ترتیب ۹۷۱، ۴۴۱۷، ۵۰۱۰، ۶۴۶۰، ۱۲۲۰۱، ۱۴۵۴۶ میلیون ریال است. که در نمودار زیر به صورت افزایشی نمایش داده شده است.

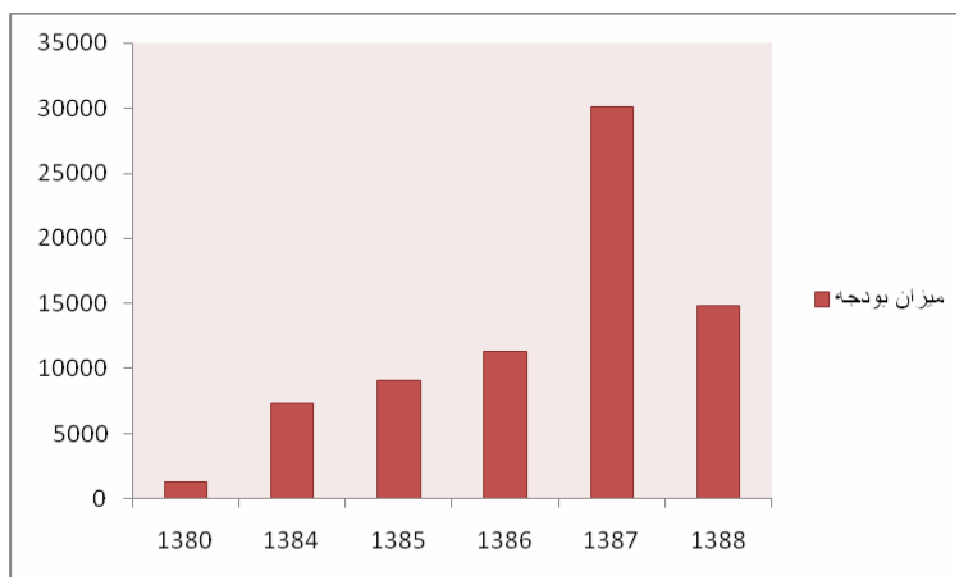
نمودار ۱۰. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای میراث فرهنگی و گردشگری در سال‌های ۸۸-۸۰

جدول ۲۹. عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) میراث فرهنگی و گردشگری (میلیون ریال)

سال	۱۳۸۰	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸
میزان بودجه	۱۲۲۵	۷۳۰۹	۹۰۷۲	۱۱۳۳۵	۳۰۱۰۱	۱۴۷۸۲

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

نمودار ۱۱ و جدول ۲۹، نشان‌دهنده میزان اعتبارات سرمایه‌ای (عمرانی) تعلق یافته به بخش میراث فرهنگی استان زنجان می‌باشد. براساس این نمودار اعتبارات عمرانی تعلق یافته در سال‌های ۱۳۸۰، ۱۳۸۴، ۱۳۸۵، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷، ۱۳۸۸ به ترتیب ۱۲۲۵، ۷۳۰۹، ۹۰۷۲، ۱۱۳۳۵، ۳۰۱۰۱، ۱۴۷۸۲ میلیون ریال می‌باشد. در سال ۱۳۷۸ نسبت به سال‌های دیگر بودجه بیشتری تعلق یافته است.

با جمع اعتبارات هزینه و عمرانی، بودجه عمومی کل بخش میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری حاصل می‌گردد. بر این اساس در سال‌های ۱۳۸۰، ۱۳۸۴، ۱۳۸۵، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷، ۱۳۸۸ به ترتیب برابر با ۲۱۹۶، ۱۱۷۲۶، ۱۴۰۸۲، ۱۷۷۹۵، ۴۲۳۰۲، ۲۹۳۲۸ میلیون ریال است. بنابراین در سال ۱۳۸۷ بیشترین بودجه یعنی ۴۲۳۰۲۰۰۰۰ تومان می‌باشد. ممکن است طرح‌های عمرانی تعریف شده و در حال انجام در سال ۱۳۷۸ بیشتر از طرح‌های سرمایه‌گذاری سال‌های دیگر باشد.

۶- تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم توسعه

اهداف کلان توسعه بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان در قالب شاخص‌های کلیدی توسعه براساس وضعیت موجود شاخص در سال پایه و پیش‌بینی در سال پایانی برنامه به شرح جدول ذیل می‌باشد:

جدول ۳۰. اهداف توسعه بخش میراث فرهنگی و گردشگری در قالب شاخصهای کلیدی

ردیف	شاخص‌های کلیدی توسعه	واحد اندازه‌گیری	وضعیت سال پایه		پیش‌بینی سال ۱۳۹۴
			سال	مقدار	
۱	نسبت آثار ثبت شده منقول و غیرمنقول در فهرست آثار ملی به آثار شناسایی شده	درصد	۸۷	۴۳	۸۸
۲	نسبت اماکن تاریخی و فرهنگی حفاظت شده به کل اماکن تاریخی ثبت شده	درصد	۸۷	۶۵	۹۰
۳	نسبت مراکز گردشگری تجهیز شده به کل جاذبه‌های طبیعی و تاریخی شناسایی شده	درصد	۸۷	۲۴	۶۰
۴	نسبت گردشگران اقامت یافته به کل گردشگران ورودی استان	درصد	۸۷	۳۰	۵۰
۵	نسبت رشد اشتغالزایی آموزش‌های صنایع دستی در استان	درصد	۸۷	۳۵	۷۰
۶	میزان سرمایه‌گذاری بخش غیر دولتی در امور مربوط به میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	میلیون ریال	-	-	-
۷	تعداد آثار ثبت شده جهانی	تعداد	۸۷	۱	۳

* شاخص ۱: در حال حاضر استان زنجان دارای تعداد ۱۶۰۰ اثر شناسایی شده می‌باشد که تاکنون تعداد ۶۵۰ اثر فرهنگی و تاریخی در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسیده است که این تعداد حدود ۴۳ درصد آثار شناسایی شده را تشکیل می‌دهد و دورنمای مورد انتظار برنامه توسعه بخش میراث فرهنگی در پایان برنامه پنجم، ثبت در فهرست آثار ملی حدود ۸۸ درصد آثار شناسایی شده استان خواهد بود.

* شاخص ۲: در حال حاضر در استان زنجان تعداد ۴۲۰ بنا و اماکن فرهنگی تاریخی دارای حفاظت فیزیکی بوده که از این تعداد ۸۰ بنا مورد مرمت و حفاظت فنی قرار گرفته این در حالی است که تعداد آثار ثبت شده استان ۶۵۰ اثر می‌باشد بنابراین تا کنون ۶۵ درصد از کل آثار ثبت شده مورد حفاظت قرار گرفته است و دورنمای مورد انتظار برنامه توسعه بخش میراث فرهنگی (حفظ و نگهداری آثار) در پایان برنامه پنجم توسعه رساندن ۶۵ درصد آثار به ۹۰ درصد آثار خواهد بود.

* شاخص ۳: در حال حاضر استان زنجان دارای تعداد ۸۱ جاذبه فرهنگی تاریخی و طبیعی می‌باشد که از این تعداد ۲۰ جاذبه مورد مرمت، ساماندهی و تجهیز قرار گرفته است. با این حساب حدود ۲۵ درصد جاذبه‌ها را توانسته‌ایم مورد تجهیز قرار دهیم لذا دورنمای مورد انتظار برنامه توسعه بخش گردشگری (ایجاد و توسعه زیرساخت‌های جاذبه‌ها) در پایان برنامه پنجم توسعه، مرمت و ساماندهی و تجهیز ۶۰ درصد کل جاذبه‌ها خواهد بود.

* شاخص ۴: در سال ۱۳۸۷ تعداد گردشگران ورودی به استان ۲۷۵۰۰۰ نفر بوده که از این تعداد ۷۷۷۷۱ نفر در مراکز اقامتی استان اقامت یافته‌اند، لذا دورنمای مورد انتظار برنامه توسعه بخش گردشگری (افزایش تعداد مراکز اقامتی و ماندگاری گردشگران در استان) در پایان برنامه پنجم توسعه جذب سالانه حدود یک میلیون نفر گردشگر به استان خواهد بود به طوری که ۵۰ درصد کل گردشگران در مراکز اقامتی اسکان پیدا کنند.

* شاخص ۵: در حال حاضر استان زنجان دارای ۷ مرکز آموزش کوتاه مدت، ۱ مرکز آموزش متوسطه و ۱ مرکز آموزش علمی کاربردی صنایع دستی است که در سال ۸۸، ۴۵ درصد این آموزش‌ها منجر به ایجاد اشتغال گردیده است، دورنمای مورد انتظار برنامه توسعه بخش صنایع دستی در پایان برنامه پنجم، رسیدن به رشد ۷۰ درصدی آموزش‌های اشتغال‌زا خواهد بود.

* شاخص ۶: در حال حاضر اطلاعات این شاخص در دسترس نمی‌باشد.

* شاخص ۷: استان زنجان تاکنون یک آثار ثبت شده جهانی (گنبد سلطانیه) را دارد. تا سال ۱۳۹۴ به ۳ اثر برسد:
۱- مردان نمکی ۲- داشکسن ۳- بازار^۱

^۱ برگرفته از سند برنامه راهبردی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان در راستای دستیابی به اهداف اشتغال در طی سال‌های برنامه پنجم توسعه، باید راهبردهای اساسی زیر را دنبال نماید.

۷-۱- اولویت بخشیدن به طرح‌های نیمه تمام و راکد که دارای توجیه اقتصادی هستند.

در قسمت‌های قبلی گزارش اشاره گردید که ۱۸ منطقه نمونه گردشگری برای سرمایه‌گذاری شناسایی شده است که از بین آنها ۵ منطقه به عنوان طرح‌های اولویت دار مطرح شده است. براساس جدول ۳۱، مناطقی که دارای اولویت سرمایه‌گذاری می‌باشند توجیه فنی و اقتصادی آنها به تصویب رسیده است عبارتند از:

- **کانون گردشگری چای باغی:** این منطقه در جنوب شهر زنجان واقع می‌باشد و به دلیل وجود آثار تاریخی و مناظر و باغات این منطقه به عنوان فرصت سرمایه‌گذاری انتخاب شده است. تأسیسات مورد نیاز این طرح شامل هتل- رستوران- تأسیسات ورزشی- تالار می‌باشد. زیرساخت‌های مورد نیاز عبارتند از: آب- برق- گاز- تلفن- راه می‌باشد.
- **منطقه توریسمی طارم:** این منطقه در شهرستان طارم هم مرز با گیلان می‌باشد. حیات وحش و جاذبه‌های تاریخی فرهنگی مناظر گردشگری از مهمترین ویژگی این منطقه می‌باشد. تأسیسات مورد نیاز عبارتند از: مجموعه فرهنگی ورزشی و ویلاهای اقامتی که با تأمین زیرساخت‌های اولیه یعنی آب- برق- گاز- تلفن- راه باید همراه باشد.
- **مجموعه ارگ سلطنتی سلطانیه:** این منطقه در بافت مرکزی سلطانیه قرار دارد. و یک منطقه گردشگری می‌باشد. تأسیسات مورد نیاز مجتمع اقامتی و پذیرایی می‌باشد. زیرساخت‌های اولیه نیز مانند فرصت‌های سرمایه‌گذاری دیگر شامل: آب، برق، گاز، تلفن، راه است.
- **منطقه حفاظت شده انگوران:** واقع در شهرستان ماهنشان است. علت انتخاب این منطقه به عنوان منطقه نمونه گردشگری وجود حیات وحش مناسب جاذبه‌های تاریخی فرهنگی و معادن روی می‌باشد. تأسیسات مورد نیاز مجتمع اقامتی و پذیرایی می‌باشد.
- **مجموعه فرهنگی تفریحی کتله خور:** این منطقه در شهرستان خداوند قرار دارد. عوامل و دلایل مؤثر در انتخاب کانون به عنوان فرصت برتر سرمایه‌گذاری وجود غار منحصر کتله خور می‌باشد. تأسیسات مورد نیاز شامل وجود غار منحصر کتله خور مجموعه فرهنگی ورزشی و ویلاهای اقامتی است.

در جدول شماره ۳۱، جزئیات مناطق اولویت دار توریسمی از نظر سرمایه گذاری بیان شده است.

جدول ۳۱. فرصت‌های سرمایه‌گذاری اولویت‌دار کانون‌های گردشگری استان زنجان ارقام به میلیارد ریال

ردیف	شرح	موقعیت جغرافیایی	میزان ارضی قابل بهره‌برداری (هکتار)	وضعیت مالکیت اراضی	تأسیسات مورد نیاز طرح	زیرساخت‌های مورد نیاز	برآورد هزینه زیرساخت‌های مورد نیاز	برآورد اولیه میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز	تاریخ انجام مطالعات	فاصله کانون تا مرکز استان (کیلومتر)	زیرساخت‌های ارتباطی موجود در استان	دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کانون	امتیازات عوامل و دلایل موثر در انتخاب کانون به عنوان فرصت برتر سرمایه‌گذاری
2	منطقه گردشگری طارم	شهرستان طارم هم‌مرز با گیلان	200	دولتی-خصوصی	مجموعه فرهنگی ورزشی-ویلاهای اقامتی در مناطق مختلف	آب-برق-گاز-تلفن-راه	20	100	در حال انجام	122	فرودگاه-راه آهن-اتوبان-شبکه مخابرات	میراث فرهنگی-صنایع و معادن-منابع طبیعی-استاندارد محیط زیست	حیات وحش مناسب-جاذبه‌های تاریخی فرهنگی مناظر گردشگری
2	منطقه گردشگری طارم	شهرستان طارم هم‌مرز با گیلان	200	دولتی-خصوصی	مجموعه فرهنگی ورزشی-ویلاهای اقامتی در مناطق مختلف	آب-برق-گاز-تلفن-راه	20	100	در حال انجام	122	فرودگاه-راه آهن-اتوبان-شبکه مخابرات	میراث فرهنگی-صنایع و معادن-منابع طبیعی-استاندارد محیط زیست	حیات وحش مناسب-جاذبه‌های تاریخی فرهنگی مناظر گردشگری
3	مجموعه ارگ سلطنتی سلطانیه	بافت مرکزی سلطانیه	40	خصوصی و دولتی	مجتمع اقامتی و پذیرایی	آب-برق-گاز-تلفن-راه	40	67	1381	43	فرودگاه-راه آهن-اتوبان-شبکه مخابرات	میراث فرهنگی-صنایع و معادن-منابع طبیعی-استاندارد محیط زیست	گردشگری بودن محل
4	منطقه حفاظت شده انگوران	شهرستان ماهنشان	300	محیط زیست خصوصی و دولتی	مجتمع اقامتی و پذیرایی	آب-برق-گاز-تلفن-راه	25	75	در دست مطالعه	110	فرودگاه-راه آهن-اتوبان-شبکه مخابرات	میراث فرهنگی-صنایع و معادن-منابع طبیعی-استاندارد محیط زیست	حیات وحش مناسب-جاذبه‌های تاریخی فرهنگی-معادن روی
5	مجموعه فرهنگی تفریحی کتله خور	شهرستان خدابنده ۶ کیلومتری گرماب	10	دولتی و خصوصی	مجموعه فرهنگی ورزشی-ویلاهای اقامتی	آب-برق-گاز-تلفن-راه	12	13/5	در دست مطالعه	168	فرودگاه-راه آهن-اتوبان-شبکه مخابرات	میراث فرهنگی-صنایع و معادن-منابع طبیعی-استاندارد محیط زیست	وجود غار منحصر کتله خور

۷-۲- سرمایه‌گذاری در بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

تولید محصولات بخش میراث فرهنگی و گردشگری، سرمایه‌گذاری از طریق سرمایه‌گذاری در مناطق نمونه گردشگری صورت می‌گیرد. بنابراین در بین ۱۸ منطقه نمونه گردشگری در این استان، با توجه به محدودیت مالی و نیروی انسانی متخصص ابتدا باید روی مناطقی سرمایه‌گذار نمود که دارای مزیت بالاتری نسبت به سایر مناطق هم از نظر جذب توریسم و هم از نظر تولید اشتغال باشد و بعد روی مناطق دیگر سرمایه‌گذاری نمود.

جدول ۳۲. مناطق نمونه گردشگری برای سرمایه‌گذاری و افزایش اشتغال

میزان سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)	هزینه سرمایه‌گذاری تجهیزات، تأسیسات (میلیون ریال)	هزینه سرمایه‌گذاری زیرساخت‌ها (میلیون ریال)	میزان اشتغال (نفر)	نام منطقه
۱۲۰	۱۲۴۸۲۹	۱۲۱۳	250	بهستان
۱۲۰	۱۲۴۸۲۹	۱۴۰۰۰	250	سد گلابر
300	۲۹۰۲۸۱	-	270	سلطانیه
290	۲۹۰۲۸۱	۱۵۰۰	270	غار کتله خور
120	۱۲۴۸۲۹	۸۸۰۰	250	سد خلیفه لو
120	۱۲۴۸۲۹	۶۰۰۰	250	سد کینه ورس
1070	1079878	۳۱۵۱۳	1540	جمع کل

منطقه نمونه گردشگری بهستان: این منطقه در محور گردشگری فرهنگی، تاریخی و طبیعی زنجان- ماهنشان در ساحل جنوبی قزل اوزن واقع شده است. این منطقه در فاصله ۹۶ کیلومتری شمال جاده زنجان- تخت سلیمان قرار گرفته است. امور زیربنایی منطقه شامل راه دسترسی، شبکه برق، تلفن و آب آشامیدنی است با توجه به عبور رودخانه قزل اوزن و واقع شدن بر سر راه زنجان- تخت سلیمان به عنوان میراث جهانی و با دارا بودن ۷ جاذبه مهم گردشگری تاریخی، مذهبی و استعداد بالقوه‌ای در جذب گردشگران داخلی و خارجی دارد. میزان اشتغال این منطقه ۲۵۰ نفر می‌باشد.

منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد گلابر: این منطقه در محدوده شهرستان ایجرود و در محور گردشگری فرهنگی، تاریخی زنجان- ایجرود واقع شده است. فاصله این منطقه تا مرکز استان ۵۰ کیلومتر و تا مرکز شهر از زرین آباد ۱۵ کیلومتر است. آب و هوای سرد در زمستان‌ها و اقلیم معتدل در تابستان‌ها بر این منطقه مستولی است. شبکه گاز، برق و تلفن و راه دسترسی مناسب از زیربنای اولیه منطقه به شمار می‌رود. و در زیرساخت‌های موجود در استان از جمله فرودگاه، راه آهن و آزاد را با فاصله مناسب از آن قرار گرفته‌اند این منطقه به دلیل واقع شدن در مسیر

زنجان- بیجار و دارا بودن ۷ جاذبه مهم گردشگری- تاریخی، طبیعی و مذهبی استعداد خوبی برای جذب گردشگر دارد. میزان اشتغالزایی این طرح ۲۵۰ نفر می باشد.

منطقه نمونه گردشگری بین المللی سلطانیه: در محدوده شهرستان ابهر و در ۴۳ کیلومتری شهر زنجان واقع شده است که به نوعی دارای موقعیت منحصر به فرد نسبت به شهرهای بزرگ استان یعنی زنجان، خرمدره، ابهر و خدابنده است. با توجه به موقعیت بسیار مناسب، این منطقه دارای زیرساخت های اولیه از جمله: راه دسترسی، شبکه برق، شبکه گاز و آب آشامیدنی بهسازی شده است و با دارا بودن بیش از دوازده جاذبه گردشگری بسیار مهم تاریخی، طبیعی و مذهبی که با فاصله در مجموعه این منطقه قرار گرفته اند می توانند در تمام فصول به ویژه بهار و تابستان پذیرای گردشگران بی شمار داخلی و خارجی به این منطقه باشند. میزان اشتغالزایی این منطقه ۲۷۰ نفر است.

منطقه نمونه گردشگری بین المللی غار کتله خور: در محدوده شهرستان خدابنده در مسیر محور گردشگری زنجان- سلطانیه- کتله خور و همدان واقع شده است که با توجه به نزدیکی به دو غار علیصدر همدان و زرین غار دارای موقعیت مناسب و منحصر به فردی است. غار کتله خور در دل کوه های آهکی جنوب و ۱۶۵ کیلومتری مرکز استان و ۸۵ کیلومتری شهر قیدار قرار گرفته است. منبع تأمین آب منطقه آب های سطحی و زیرزمینی بسیار غنی است که زیرساخت های اولیه نظیر راه دسترسی، شبکه برق، تلفن و آب آشامیدنی در آن قرار دارد. میزان اشتغال پس از اتمام طرح ۲۷۰ نفر است.

منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد خلیفه لو: این منطقه در محدوده شهرستان خرمدره در محور گردشگری طبیعی زنجان- خرمدره- ابهر واقع شده است. منطقه مذکور در ۷۰ کیلومتری مرکز استان و ۱۰ کیلومتری مرکز شهرستان و نزدیک راه اصلی قرار گرفته است. که زیرساخت های اولیه نظیر راه دسترسی، شبکه برق و آب آشامیدنی در آن ایجاد شده است با توجه به نزدیکی آن به ایستگاه راه آهن و آزاد راه قزوین- زنجان و وجود تأسیسات اقامتی- پذیرایی در نزدیکترین محل و همچنین با دارا بودن تعداد کثیری از جاذبه های مهم گردشگری تاریخی، طبیعی و مذهبی در اطراف این منطقه می تواند، با احداث سایت های تفریحی و گردشگری پذیرای مهمانان داخلی و خارجی باشد. میزان اشتغالزایی این طرح ۲۵۰ نفر است.

منطقه نمونه سد کینه ورس: این منطقه در ۱۵ کیلومتری جنوب شهر ابهر در مسیر ارتباطی ابهر- قیدار و در حاشیه روستای چالچوق قرار گرفته که تا مرکز استان حدود ۱۰۴ کیلومتر فاصله دارد. این منطقه با دارا بودن چشم انداز زیبای سد کینه ورس، زنجان و مزارع اطراف و با نزدیکی به مرکز شهرستان ابهر و قرارگیری در مسیر ارتباطی دو

شهرستان بزرگ استان (ابهر- خدابنده) می‌تواند در صورت احداث مراکز اقامتی، خدماتی، رفاهی، تفریحی جاذب گردشگران بسیار می‌باشد. میزان اشتغالزایی این طرح ۲۵۰ نفر است.

۷-۳- تحول در آموزش و ارتقای مهارت بخش عمومی و خصوصی و ظرفیت‌های مدیریت در بخش دولتی و خصوصی متناسب با تقاضای بازار کار

مدیریت به عنوان یکی از بنیان‌های اصلی در توسعه و سازندگی عصر جدید، نقشی متفاوت از سایر نهادهای مهم تولید نظیر: سرمایه، نیروی انسانی، مواد اولیه و فرهنگ ایفا نموده است و مدیران به عنوان کلید توسعه و پیشرفت در جوامع و سازمان‌ها محسوب می‌شود. در نتیجه عدم ثبات مدیریت، عدم تحول سازمانی پدید می‌آید که خود منجر به عدم کارایی سازمان می‌گردد. این امر کاهش انگیزه در سطوح سازمان را در پی داشته و کارکنان بی‌انگیزه قطعاً فاقد کارایی می‌باشند؛ لذا توجه به مدیریت و نهادینه نمودن آن در زندگی روزمره ساکنین، امری ضروری و حیاتی است چرا که اگر مدیران شایسته و توانمند از اطمینان لازم در پست مدیریتی خود برخوردار باشند؛ بی‌شک عملکرد بهتری خواهند داشت. هر مدیر پس از انتصاب ابتدا دوره آموزشی غیرمؤثری را می‌گذراند و سپس نسبت به انجام امور مؤثر اقدام می‌نماید مدیران زمانی می‌توانند طرح‌های بلند مدت را برنامه‌ریزی و پیگیری نمایند که احساس کنند حداقل تا اتمام طرح می‌توانند حضور داشته باشند. حال اگر مدیر ماندگاری لازم در پست خود را نداشته باشند، بعید به نظر می‌رسد که بر اهداف بلند مدت و طرح‌های کلان و مفید سرمایه‌گذاری کند. البته مدیریت ثابت دراز مدت نیز ممکن است دچار روزمرگی شده و از خلاقیت و ابتکار کمتری برخوردار باشد؛ اما ثبات مدیریت در یک دوره مشخص، کارایی، اثربخشی و انگیزه کافی برای برنامه‌ریزی و انجام اقدامات استراتژیک و بلند مدت را به همراه خواهد داشت.

میانگین دوره عمر ماندگاری مدیران در سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۸۸ برای هر مدیر ارشد به طور متوسط ۳۷ ماه (تقریباً ۳ سال) است. همچنین میانگین ماندگاری دوره مدیریت برای مدیران بومی دستگاه‌های اجرایی استان ۴۵ ماه بوده است، این در حالی است که مدیران غیر بومی استان ۳۲ ماه، ثبات مدیریت داشته‌اند. مدت ماندگاری در سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۸۸ مدیران بومی اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان ۳۱ ماه و مدیران غیر بومی ۳۵ ماه، ثبات مدیریت داشته‌اند.

کارکنان بخش میراث فرهنگی و گردشگری طبق آمار سال ۱۳۸۸، ۱۸۰ نفر می‌باشند که از این تعداد ۳۴ نفر با تحصیلات زیردیپلم، ۷۴ نفر دیپلم، ۱۵ نفر فوق دیپلم، ۴۷ نفر لیسانس و ۱۰ نفر فوق لیسانس می‌باشند. بنابراین بیشترین سطح تحصیلات نیروهای این بخش دیپلم بوده و بعد از آن تحصیلات لیسانس در رتبه دوم قرار دارد. پایین

بودن نیروی کار متخصص و تحصیلکرده باعث پایین آمدن استفاده از تکنولوژی و خدمات نوین دنیا می گردد. این خود بر روی بهره‌وری نیروی کار تأثیر منفی بسزایی خواهد داشت.

۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم توسعه

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان جهت پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم توسعه باید در حوزه‌های زیر اقدام نماید:

- تقویت فعالیت‌های بازاریابی:

- تهیه اقلام تبلیغاتی گردشگری (بروشور، نقشه، کاتالوگ و...)
- مستندسازی جاذبه‌های گردشگری استان
- مطالعه و انجام پژوهش‌های بازاریابی گردشگری
- طراحی، گسترش و ایجاد پایگاه‌های اطلاع‌رسانی گردشگری
- تهیه و نصب تابلوهای راهنما برای معرفی آثار گردشگری
- تهیه و چاپ نقشه‌های راهنمای جامع گردشگری استان (جاذبه‌ها، مراکز اقامتی و رفاهی و دسترسی... جهت برنامه‌ریزی زمانی)

- تولید و توسعه برنامه‌های اطلاع‌رسانی و فرهنگ سازی عمومی
- تولید فیلم‌های مستند در راستای شناخت و معرفی میراث فرهنگی ارزشمند استان
- تولید و انتشار کتب میراث فرهنگی، هفته‌نامه یا ماهنامه
- ایجاد مرکز اطلاع‌رسانی ابنیه و آثار توسط باستان‌شناسان
- چاپ بروشور و اقلام تبلیغاتی جهت معرفی صنایع دستی استان

- بازاریابی صنایع دستی در سطح کلان

- ایجاد شهرک یا دهکده صنایع دستی استان- حذف واسطه‌ها و دلان فرصت طلب و حمایت
- ایجاد و توسعه بهره‌گیری از تنوع محصولات و تبلیغات و بازاریابی و ارائه صنایع دستی استان
- ایجاد خوشه‌ها، کارگاه‌های (چاقو، مليله...) رشته‌های صنایع دستی
- احداث نمایشگاه دائمی صنایع دستی و عرضه محصولات صنایع دستی

- حمایت از تسهیلات کم بهره، توسعه و تقویت تولید و توزیع صنایع دستی استان
 - ترویج صنایع دستی (ملی و استانی)
 - ایجاد وب سایت مناسب برای صنایع دستی
 - نمونه‌سازی محصولات صنایع دستی
 - حمایت از تسهیلات کم بهره، توسعه و تقویت تولید و توزیع صنایع دستی استان
 - توسعه صادرات صنایع دستی استان از طریق گمرک
 - فراهم آوردن بسترهایی لازم جهت عرضه مستقیم تولیدات دستی استان
 - ایجاد و توسعه بهره‌گیری از فناوری‌های روز جهت بازاریابی و فروش محصولات صنایع دستی استان با مشارکت بخش خصوصی
 - برگزاری نمایشگاه‌های سراسری و تخصصی صنایع دستی
 - ثبت معنوی رشته‌های صنایع دستی
 - مستندنگاری و مستندسازی رشته‌های صنایع دستی بومی
 - معرفی رشته‌های صنایع دستی از طریق رسانه استانی و ملی
- حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری**
- تشویق و هدایت مناسب و ایجاد انگیزه‌های کافی جهت مشارکت بخش خصوصی در بخش گردشگری
 - شناخت، معرفی و ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری استان در بخش گردشگری
 - شناخت، معرفی و ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری استان در بخش گردشگری
 - توسعه کسب و کارهای کوچک (فعالیت‌های تولید کننده محصول گردشگری همانند اماکن اقامتی- اماکن پذیرایی- تورگردان‌ها، دفاتر خدمات مسافرتی- تولیدکنندگان صنایع دستی و...)
 - واگذاری امور تصدی‌گری و اجرای بخش میراث فرهنگی با حفظ ضوابط حاکمیتی به بخش غیردولتی
 - رفع موانع قانونی واگذاری امور تصدی‌گری و اجرای بخش میراث به بخش غیردولتی
 - حمایت و تشویق بخش خصوصی جهت سرمایه‌گذاری در ارتقاء و بهسازی سطح استاندارد هتل‌ها، هتل آپارتمان‌ها و مهمانسرا و...
 - اختصاص تسهیلات، جذب و هدایت سرمایه‌گذاران
 - صدور مجوز ایجاد، اصلاح و تکمیل تأسیسات گردشگری استان

- ساماندهی و تجهیز و آماده سازی حاشیه رودخانه زنجانرود و سایر مناطق نمونه استان
- حمایت از سرمایه گذاران بخش غیردولتی جهت ایجاد، توسعه و تکمیل تأسیسات گردشگری
- حمایت و تشویق بخش خصوصی و تعاونی به سرمایه گذاری در ایجاد، توسعه و تکمیل تأسیسات گردشگری
- تهیه و توزیع بسته ها و محصولات تبلیغاتی سرمایه گذاری
- اختصاص بخشی از برنامه های صدا و سیما و مراکز آموزشی و فرهنگی استان به شناسایی و قابلیت های توسعه سرمایه گذاران گردشگری
- معرفی فرصت های سرمایه گذاری
- ایجاد وب سایت سرمایه گذاری برای سرمایه گذاران خارجی و داخلی
- تشویق سرمایه گذاری در بخش خصوصی صنایع دستی.

۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح های سرمایه گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی

۹-۱- طرح های زودبازده بخش خصوصی و تعاونی

در حال حاضر تعداد ۱۳۱۹۹ طرح در قالب طرح های زودبازده در سطح استان در حال اجرا هستند که از این میان ۱۳۱۲۱ مورد به صورت خصوصی و ۷۸ مورد به صورت تعاونی مدیریت می شوند. این ارقام بدان معنا هستند که ۹۹/۴ درصد طرح های زودبازده استان دارای مدیریت خصوصی و تنها ۰/۶ درصد آنها دارای مدیریت تعاونی هستند. در جدول ۳۳، تقسیم بندی طرح های زودبازده به تفکیک نوع مدیریت آورده شده است.

جدول ۳۳. طرح های زودبازده در دست اجرا بر حسب نوع مدیریت

نوع مدیریت	تعداد	درصد
خصوصی	۱۳۱۲۱	۹۹/۴
تعاونی	۷۸	۰/۶
جمع	13199	۱۰۰

مأخذ: اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان، ۱۳۹۰

از این تعداد (۱۳۱۹۹) ۳۹ طرح زودبازده خصوصی یعنی ۰/۳۰ درصد از کل متعلق به بخش میراث فرهنگی و گردشگری می باشد. بخش خدمات به طور کل 7569 طرح زود بازده خصوصی را دارا می باشد که اداره کل میراث

فرهنگی جزئی از این بخش می باشد، سهم اشتغال دستگاه در شهرستان از کل اشتغال دستگاه در استان صفر می باشد. از ۴۹۴۳ شغل توسط این طرح ها در شهر ابهر ۳۰۳ شغل توسط بخش میراث فرهنگی استان ایجاد می شود.

جدول ۳۴. طرح های زودبازده بخش خصوصی در اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری به تفکیک شهرستان ها

نام شهرستان	سهم پرداختی دستگاه در شهرستان از کل پرداختی دستگاه در استان	میزان پرداخت	میزان عقد	میزان مصوب	تعداد طرح
ابهر	0	0	0	0	3
ایجرود	0.25	352	352	352	1
خدابنده	0	0	0	90	1
خرمدره	0	0	0	0	0
زنجان	0.08	2576.5	2576.5	11576.5	34
طارم	0	0	0	0	0
ماهانشان	0	0	0	0	0

مأخذ: اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان، ۱۳۹۰

براساس جدول ۳۴، شهرستان ابهر دارای ۱۷۶۱ طرح از ۱۳۱۹۹ طرح کل استان است که از این تعداد ۳ طرح متعلق به اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری می باشد. در شهرستان ایجرود از ۸۹۶ طرح زودبازده، ۱ طرح متعلق به اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری است. در شهرستان خدابنده ۳۳۴۲ طرح زود بازده تعریف شده است که از این تعداد میراث فرهنگی هیچ سهمی ندارد. شهرستان زنجان با ۴۹۶۳ طرح بیشترین سهم را در طرح های زودبازده در استان دارد و از این تعداد ۳۴ طرح متعلق به میراث فرهنگی است. شهرستان های طارم و ماهانشان هر یک به ترتیب با ۶۳۵ و ۵۲۴ طرح، اداره کل میراث فرهنگی هیچ سهمی در این طرح ها ندارد.

جدول ۳۵. طرح های زودبازده بخش خصوصی در اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری به تفکیک شهرستان ها

نام شهرستان	سهم اشتغال دستگاه در شهرستان از کل اشتغال دستگاه در استان	اشتغال پرداخت شده	اشتغال عقد	اشتغال مصوب	اشتغال ارسالی	تعداد طرح
ابهر	0	0	0	0	303	3
ایجرود	۰.۶۰	7	7	7	5	1
خدابنده	0	0	0	0	2	1
خرمدره	0	0	0	0	0	0
زنجان	0.41	45	45	106	254	34
طارم	0	0	0	0	0	0
ماهانشان	0	0	0	0	0	0

مأخذ: اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان، ۱۳۹۰

شهرستان ابهر با این طرح ۴۹۴۳ شغل ایجاد خواهد کرد که سهم اداره کل میراث فرهنگی از این اشتغال ۳۰۳ شغل خواهد بود. همچنین شهرستان ایجرود از ۱۱۶۹ اشتغال پیش‌بینی شده، ۵ شغل در میراث فرهنگی ایجاد خواهد نمود. شهرستان خدابنده با ۲۸۳۹ اشتغال، در میراث فرهنگی ۲ شغل پیش‌بینی شده است. شهرستان زنجان با ۱۰۹۴۲ شغل باز در رتبه اول ایجاد اشتغال قرار دارد و سهم اداره کل میراث فرهنگی استان از این اشتغال ۲۵۴ شغل خواهد بود. شهرستان‌های خرمدره، طارم و ماهنشان نیز هر یک به ترتیب با ۱۳۷۶، ۵۸۴ و ۸۵۸ شغل پیش‌بینی شده، در این بخش سهمی را نخواهند داشت.

در خصوص طرح‌های مصوب اما تأمین مالی نشده در استان نیز، براساس اطلاعات به دست آمده از بانک اطلاعاتی طرح‌های زودبازده در استان، تعداد ۱۱۷۱ طرح در قالب طرح‌های زودبازده به تصویب رسیده‌اند اما تأمین مالی نشده و در انتظار تأمین مالی هستند. نکته جالب توجه که از منظر اشتغال اهمیت فراوانی دارد، آن است که در ازای این تعداد طرح در مجموع ۲۲۷۸ نفر، اشتغال پیش‌بینی شده است. به بیان دیگر چنانچه روند امور براساس پیش‌بینی طرح‌ها پیش رود، با اجرای این طرح‌ها می‌توان انتظار ایجاد ۲۲۷۸ شغل در استان را داشت.

جدول ۳۶. طرح‌های زودبازده تأمین مالی نشده در اداره کل میراث فرهنگی

شهرستان	تعداد طرح	اشتغال ارسالی	میزان درخواست	اشتغال مصوب	میزان مصوب
زنجان	۲	۵۹	۱۱۰۰۰	۶۱	۹۰۰۰
جمع کل استان	۲	۵۹	۱۱۰۰۰	۶۱	۹۰۰۰

مأخذ: اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان، ۱۳۹۰

در شهرستان زنجان ۲ طرح به تصویب رسیده است ولی تأمین مالی نگردیده است بنابراین میزان اشتغال از دست رفته به دلیل عدم تأمین مالی ۶۱ شغل می‌باشد. و این تعداد تنها در شهر زنجان و به میزان ۲ طرح می‌باشد.

۹-۱-۱- پایدارسازی اشتغال ایجاد شده در طرح‌های زودبازدهی که تا سال ۱۳۸۹ به بهره‌برداری رسیده‌اند.

طرح‌های زودبازدهی که در بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان به بهره‌برداری رسیده‌اند نقش اساسی در پایداری تولید و اشتغال در این بخش داشته‌اند. در راستای حفظ اشتغال در این واحدها و افزایش سرمایه‌گذاری‌ها لازم است اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان نسبت به تأمین سرمایه در گردش - برخی از طرح‌های زودبازده بخش گردشگری استان که به بهره‌برداری رسیده‌اند، از نهادهای پولی و مالی اقدام نماید.

۹-۱-۲- تسریع در تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌های زودبازده در دست اجرا که دارای توجیه فنی و اقتصادی هستند.

برخی از طرح‌های زودبازده در دست اجرا هستند و یا اینکه نیاز به تکمیل و توسعه دارند. به منظور تسریع در تکمیل و بهره‌برداری از این دسته از طرح‌ها لازم است اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان اقدامات زیر را به اجرا بگذارد:

- ۱- تأمین منابع مالی مورد نیاز برای تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌ها- یکی از مشکلات اساسی که بیشتر طرح‌های زودبازده در دست اجرا و در حال تکمیل دارند، محدودیت در دسترسی به منابع مالی مورد نیاز می‌باشد. محدودیت در دسترسی به منابع مالی و وقفه در دسترسی به منابع مالی موجب شده است که هزینه اجرا و تکمیل این طرح‌ها به شدت افزایش یابد. تداوم چنین شرایطی می‌تواند اشتغالزایی پیش‌بینی شده برای طرح‌های مصوب را کاهش دهد. در این راستا لازم است که اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان هماهنگی‌ها و همکاری‌های لازم را با نهادهای پولی و مالی استان برای تأمین مالی مورد نیاز این واحدها و حتی تخصیص اعتبارات ویژه به این واحدها نمایند.
- ۲- کاهش میزان دخالت نهادهای غیرمرتبط- دخالت نهادهای غیرمرتبط در طرح‌های تکمیلی و طرح‌های در حال اجرا موجب شده است که بسیاری از بهره‌برداران این طرح‌ها با وقفه زمانی در دسترسی به منابع و امکانات لازم برای اجرای طرح‌های خود مواجه گردند. در این راستا لازم است که تمرکز فعالیت‌ها و اقدامات برای اجرا و تکمیل طرح‌ها در اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان متمرکز گردد.

۹-۱-۳- تسریع در انعقاد قرارداد و اجرای طرح‌های زودبازده مصوب و شناسایی شده

برخی از طرح‌های زودبازده مصوب و شناسایی شده که در مرحله انعقاد قرارداد هستند، با برخی مشکلات مواجه هستند. در راستای تسریع در مراحل انعقاد قرارداد و اجرای این دسته از طرح‌ها لازم است که اداره کل اقدامات زیر را به اجرا بگذارد:

- ۱- تسریع در ارائه مجوزهای فعالیت- برخی از طرح‌های مصوب و شناسایی شده به دلیل ساختار اداری پیچیده در ارائه مجوزها با مشکل وقفه زمانی مواجه شده‌اند. در این راستا لازم است اداره کل تمهیدات لازم برای کاهش مراحل دریافت مجوزها توسط متقاضیان این طرح‌ها را به اجرا گذارد.
- ۲- تشویق و ایجاد انگیزه در متقاضیان- یکی از مسائل رایج که متقاضیان این دسته از طرح‌ها با آن مواجه هستند، واحدهای مختلف اداره کل راهنمایی‌ها لازم برای مراحل مختلف انعقاد قرارداد و دریافت مجوزهای لازم را در اختیار

متقاضیان قرار نمی‌دهند و یا برخورد مشوق گونه با آنها ندارند. در این راستا لازم است آموزش‌های لازم به مسئولان واحدهای زیربست در برخورد و ارائه آمار و اطلاعات لازم به متقاضیان این دسته از طرح‌ها داده شود.

۳- آگاه‌سازی سرمایه‌گذاران از طرح‌های شناسایی شده- یکی از مسائلی که در ارتباط با طرح‌های مصوب و شناسایی شده در سطح استان وجود دارد، اطلاع‌رسانی ضعیف نهادهای مسئول در مورد این دسته از طرح‌ها به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی می‌باشد. این امر موجب شده است که بسیاری از این طرح‌ها متقاضی نداشته باشد و یا در صورت داشتن متقاضی، شرایط لازم برای انعقاد قرارداد و مراحل اجرای طرح وجود نداشته باشد. در این راستا لازم است اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان تمهیدات لازم برای اطلاع‌رسانی دقیق و به روز طرح‌های مصوب و شناسایی شده در بخش گردشگری استان را از طریق نهادهای ذی‌ربط و رسانه‌های ارتباطی به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی داشته باشد.

۹-۲- سایر طرح‌های سرمایه‌گذاری در دست اجرا و برنامه دستگاه برای تکمیل آنها

در راستای اجرای سایر طرح‌های سرمایه‌گذاری در دست اجرا و همچنین تکمیل برخی از این طرح‌ها نیاز است که اداره کل اقدامات زیر را به اجرا گذارد:

۹-۲-۱- تعیین تکلیف طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی اعم از راکد و نیمه تمام با توجه به توجیه فنی و اقتصادی آنها

طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی از جمله طرح‌هایی هستند که همواره با مشکل تأمین اعتبارات مواجه می‌باشند. با توجه به مشکل تأمین اعتبارات و تخصیص آن از سوی نهادهای استانی و ملی در این طرح‌ها، در برخی موارد طولانی شدن اجرای طرح به دلیل کمبود اعتبارات و یا تخصیص کمتر از مصوب، اجرای طرح توجیه اقتصادی و فنی خود را از دست می‌دهد. با توجه به اهمیتی که اجرای طرح‌های بخش عمومی در پشتیبانی و پایداری در بخش گردشگری استان دارند و جایگاه بخش توریسم در تولید و درآمد کل استان، نیاز است که حداقل امکان از تعریف طرح‌های جدید خودداری شود و طرح‌های نیمه تمام و راکد در صورت داشتن توجیه فنی و اقتصادی با تخصیص اعتبارات ویژه و حمایت اداره کل و نهادهای مالی و پولی استان به اجرا گذاشته شوند. همچنین تغییر نگرش بلندمدت به نگرش کوتاه مدت در اجرای این طرح‌ها و تخصیص اعتبارات لازم برای اجرای آنها از مهم‌ترین اقدامات اداره کل میراث فرهنگی،

صنایع دستی و گردشگری استان و نهادهای متولی اعتبارات ملی و استانی برای اجرای طرح‌های عمومی بخش گردشگری استان می‌باشد.

۹-۲-۲- تعیین تکلیف طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی اعم از راکد و نیمه تمام با توجه به توجیه فنی و اقتصادی آنها

در ارتباط با طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی نیمه تمام در سطح استان، به دلیل اینکه تصمیم‌گیری‌های بخش خصوصی و تعاونی همواره براساس اصل کسب منفعت می‌باشد، بخش خصوصی و تعاونی تلاش می‌کند که در صورت امکان طرح‌های نیمه تمام را در صورت داشتن توجیه اقتصادی و فنی به اتمام برساند در غیر این صورت عملاً این طرح‌ها از اولویت سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی و تعاونی خارج می‌گردد. از این رو در راستای بهبود وضعیت سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی و تعاونی در بخش گردشگری استان نیاز است اداره کل گردشگری استان حمایت‌های لازم برای تسریع در اجرای طرح‌های بخش خصوصی و تعاونی را مورد توجه قرار دهد. این دسته از حمایت‌ها شامل حمایت‌های مالی و پولی، تسهیل مراحل اجرای طرح، ارائه خدمات مشاوره‌ای، ارائه آمار و اطلاعات از وضعیت بازار نهاده‌ها و ستاده‌ها و غیره هستند.

۹-۲-۳- اولویت بخشیدن به طرح‌های نیمه تمام و آماده بهره‌برداری و در دست اجرا با توجه به تقاضای بازار و پیشرفت فیزیکی

در راستای افزایش سرمایه‌گذاری و حفظ اشتغال در بخش گردشگری نیاز است که اداره کل طرح‌های نیمه تمام و در دست اجرا را تکمیل نماید. بیشتر طرح‌های نیمه تمام و آماده بهره‌برداری و در دست اجرا در سطح استان با مشکل تأمین اعتبارات مواجه هستند. با توجه به کمبود منابع مالی و تخصیص کمتر از مصوب به دستگاه‌ها متولی بخش گردشگری استان، لازم است که تلاش شود طرح‌های نیمه تمام و در دست اجرا اولویت‌بندی شده و تخصیص اعتبارات مورد نیاز به طرح‌های اولویت‌دار انجام شود. زیرا در صورت طولانی شدن دوره زمانی اجرای طرح و بهره‌برداری از آن، عملاً توجیه اقتصادی و فنی طرح کاهش یافته و هزینه‌های اجرای آن افزایش می‌یابد. در ارتباط با طرح‌های بخش خصوصی نیز، نیاز است اداره کل در راستای تشویق سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی، حمایت‌های لازم برای تسریع در بهره‌برداری طرح‌های نیمه تمام و در دست اجرا را انجام دهد تا از یک سو انگیزه سرمایه‌گذاری برای تازه واردشوندگان افزایش یابد و از سوی دیگر، اهداف مورد انتظار برای حضور بخش خصوصی در گردشگری استان تحقق یابد.

۹-۳- طرح‌های سرمایه‌گذاری جدید شناسایی شده و قابل شناسایی و برنامه دستگاه برای پیشبرد آنها

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و سازمان‌های مرتبط در راستای حمایت از طرح‌های سرمایه‌گذاری جدید شناسایی شده و قابل شناسایی لازم است به تفکیک متقاضیان عمومی و خصوصی برنامه‌های زیر را مورد توجه قرار دهد:

۹-۳-۱- طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی اعم از ملی و استانی

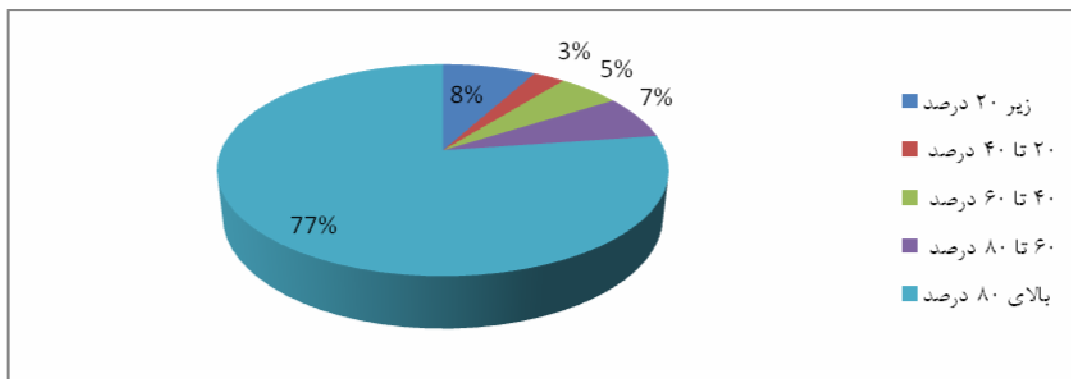
طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی، به دو دسته ملی و استانی تفکیک می‌شوند. براساس اطلاعات گردآوری شده از معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهور، در حال حاضر در مجموع ۷۵ پروژه ملی در استان زنجان در دست اجرا هستند که توزیع این تعداد پروژه به تفکیک درصد پیشرفت، فعالیت و محل اجرا در جداول ۳۷ قابل مشاهده است.

جدول ۳۷. پروژه‌های ملی در دست اجرا بر حسب درصد پیشرفت

ردیف	درصد پیشرفت	تعداد طرح‌ها	سهم
۱	زیر ۲۰ درصد	۶	۸
۲	۲۰ تا ۴۰ درصد	۲	۲.۷
۳	۴۰ تا ۶۰ درصد	۴	۵.۳
۴	۶۰ تا ۸۰ درصد	۵	۶.۷
۵	بیش از ۸۰ درصد	۵۸	۷۷.۳
جمع		۷۵	۱۰۰

مأخذ: معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور

با توجه به جدول ۳۷، می‌توان به این نتیجه رسید که از ۷۵ پروژه ملی در دست اجرا در سطح استان زنجان، ۷۷.۳ درصد آن، یعنی ۵۸ پروژه، دارای پیشرفت بالای ۸۰ درصد هستند. و ۲۲.۷ درصد از پروژه‌ها زیر ۸۰ درصد پیشرفت هستند. در نمودار ۱۲، نیز این مساله نشان داده شده است.

نمودار ۱۲. پروژه‌های ملی در دست اجرا بر حسب درصد پیشرفت

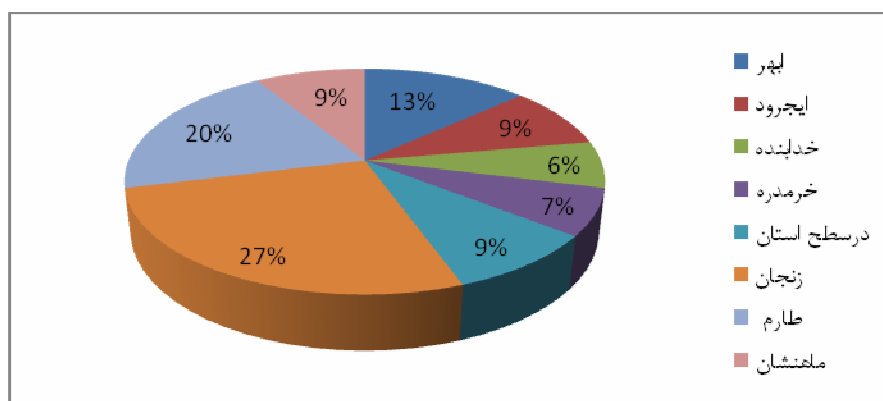
یکی از پروژه‌های ملی که با بخش میراث فرهنگی مرتبط می‌باشد پروژه محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی است که این طرح در شهر زنجان در دست اجراست که تا پایان سال ۱۳۸۹، ۱۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است. علاوه بر پروژه‌های ملی، دسته دیگری از پروژه‌ها قابل شناسایی هستند که به عنوان پروژه‌های استانی از آنها یاد می‌شوند. اطلاعات گردآوری شده حکایت از آن دارند که در استان زنجان تعداد ۱۳۹۸ پروژه استانی در دست اجرا هستند. سهم میراث فرهنگی از این طرح‌ها (پروژه‌های استانی) ۴۵ طرح یعنی ۳.۱۷ درصد از کل می‌باشد جدول ۳۸، پروژه‌های استانی را در شهرهای مختلف استان در اداره کل میراث فرهنگی نشان می‌دهد.

جدول ۳۸. پروژه‌های استانی اداره کل میراث فرهنگی

ردیف	شهرستان	تعداد طرح	سهم
۱	ابهر	۶	۱۳.۳۳
۲	ایجرود	۴	۸.۸۹
۳	خدابنده	۳	۶.۶۷
۴	خرمدره	۳	۶.۶۷
۵	درسطح استان	۴	۸.۸۹
۶	زنجان	۱۲	۲۶.۶۷
۷	طارم	۹	۲۰.۰۰
۸	ماهنشان	۴	۸.۸۹
	جمع کل استان	۴۵	۱۰۰

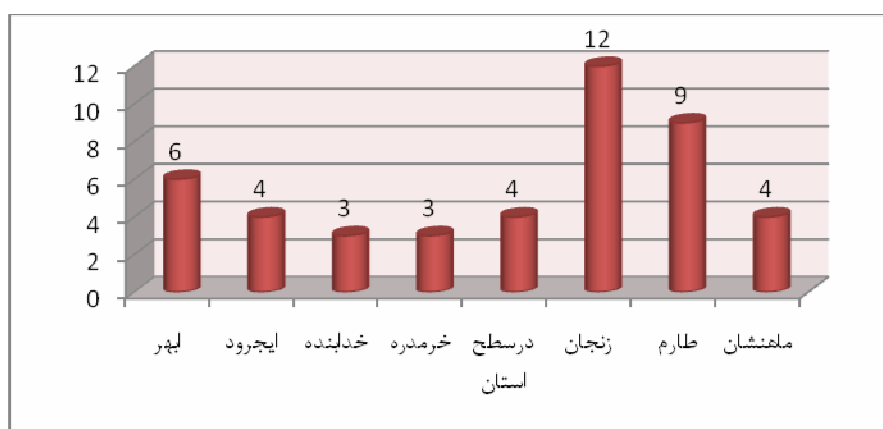
مأخذ: معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور

با توجه به جدول ۳۸، شهر زنجان با ۱۲ طرح بیشترین و شهرهای خرمدره و خدابنده هرکدام با ۳ طرح کمترین سهم را دارا هستند. شهرهای طارم، ابهر، ماهنشان، ایجرود و سطح استان در رتبه های میانی قرار دارند. در نمودار ۱۳ سهم هرشهر از پروژه های استانی در این دستگاه نشان داده شده است.

نمودار ۱۳. سهم پروژه های استانی اداره کل میراث فرهنگی

سهم شهر زنجان، که بیشترین طرح را داراست، ۲۶.۶۷٪ است و این سهم در خدابنده و خرمدره، که کمترین طرح را در این دستگاه دارند ۶.۶۷٪ می باشد.

نمودار ۱۴. تعداد پروژه های استانی اداره کل میراث فرهنگی

۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخشهای عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت های تحت پوشش دستگاه

۱۰-۱- برآورد سرمایه‌گذاری در دوره برنامه پنجم توسعه

جهت برآورد سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم به سه شیوه عمل شد. ابتدا با استفاده از جدول داده ستانده سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای هر فرصت شغلی جدید در استان به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی محاسبه گردید و در مشاغل جدید مورد نیاز استان به تفکیک فعالیت‌ها ضرب شد. و به این ترتیب سرمایه‌گذاری استان محاسبه گردید ولی نتایج دچار کم برآوردی بود و میزان آن با تولید ناخالص داخلی استان تطابق نداشت. در روش دوم از نسبت افزایش سرمایه به افزایش محصول (ICOR) استفاده گردید. نتایج این روش بهتر از روش اول بود و به نظر می‌رسید با سهم سرمایه‌گذاری در تولید ناخالص داخلی تطابق دارد. در روش سوم از نسبت سرمایه‌گذاری به تولید در بخش‌های مختلف در جدول داده ستانده استانی استفاده شد. در نهایت نتایج روش دوم مبنای تنظیم سند قرار گرفت چرا که هم با معیار سهم سرمایه‌گذاری در تولید ناخالص داخلی تطابق داشت و هم سهم بخش‌های مختلف از سرمایه‌گذاری استان منطقی بود.

پیش‌بینی می‌شود در دوره برنامه پنجم توسعه سرمایه‌گذاری در استان زنجان از 6856615 میلیون ریال در سال ۱۳۹۰ به 10285627 میلیون ریال در سال ۱۳۹۴ ارتقا یابد. در این دوره سرمایه‌گذاری در استان زنجان صورت گیرد. در واقع لازمه رشد ۸.۲ درصدی تحقق آن است که در این دوره مجموعاً 42405382 میلیون ریال سرمایه‌گذاری در استان انجام شود و در صورتی که تلاش لازم برای تحقق این میزان سرمایه‌گذاری صورت نپذیرد بیکاری در استان بش از ۷ درصد خواهد شد.

در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ سهم بخش صنعت از سرمایه‌گذاری بیش از سایر بخش‌ها و بالغ بر 10337606 میلیون ریال است و ۲۴.۴ درصد از سرمایه‌گذاری استان به این بخش اختصاص خواهد یافت. واسطه‌گری مالی و عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه موتوری و کالاهای شخصی و خانگی به ترتیب با سهم‌هایی معادل ۱۷.۹ و ۱۳.۱ درصد در رتبه‌های بعدی سرمایه‌گذاری استان زنجان قرار می‌گیرند.

پیش‌بینی می‌شود کمترین سرمایه‌گذاری در شیلات انجام گیرد، به طوری که اعداد برآوردی نشان می‌دهد که این بخش در دوره برنامه پنجم در مجموع ۱۳۷۰۳ میلیون ریال سرمایه را جذب می‌کند. هتل و رستوران و مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب از دیگر بخش‌هایی هستند که طبق پیش‌بینی‌های صورت گرفته کمترین سرمایه‌گذاری در آنها انجام می‌پذیرد.

در این میان مجموع سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در بخش هتل و رستوران معادل ۱۰۶۶۱۱ میلیون ریال می‌باشد که ۰.۲۵ درصد از کل سرمایه‌گذاری‌ها در بخش‌های مختلف اقتصادی را شامل می‌شود.

جدول ۳۹. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری بر حسب فعالیت‌های عمده اقتصادی در دوران برنامه پنجم توسعه به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیون ریال)

شرح	دوران برنامه پنجم ^۱					جمع برنامه پنجم
	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	
کشاورزی، شکار و جنگلداری	755170	815433	880504	950770	1026638	4428514
شیلات	2472	2599	2734	2875	3023	13703
استخراج معدن	332935	367997	406745	449574	496913	2054164
صنعت - ساخت	1588924	1798661	2036085	2304849	2609087	10337606
تامین برق، گاز و آب	244484	264010	285109	307894	332490	1433987
ساختمان	137331	157615	180895	207613	238277	921732
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، ...	917671	1007055	1105139	1212780	1330906	5573552
هتل و رستوران	19887	20580	21295	22040	22809	106611
حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	572365	622561	677161	736550	801143	3409780
واسطه‌گری‌های مالی	1185371	1330932	1494372	1677883	1883925	7572483
مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب	41572	43986	46536	49235	52093	233423
اداره امور عمومی، ...	180065	189642	199731	210358	221547	1001343
آموزش	456369	499359	546402	597868	654191	2754190
بهداشت و مددکاری اجتماعی	290357	318174	348656	382057	418656	1757899
سایر خدمات	131640	145026	159776	176026	193928	806396
جمع	6856615	7583629	8391141	9288371	10285627	42405382

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

۱۰-۲- سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان در بخش هتل و رستوران

با توجه به ارزیابی‌های کارشناسی، سرمایه‌گذاری مورد نیاز به تفکیک بخش‌ها به شرح ذیل برآورد شده است. ملاحظه می‌شود که بخش عمده سرمایه‌گذاری در فعالیت هتل و رستوران به بخش خصوصی اختصاص دارد که ۸۵.۳ درصد

سرمایه‌های این بخش را به خود جذب کرده است. سپس بخش عمومی جای دارد که ۵.۳ درصد و در رتبه سوم بخش تعاونی ۱۶ درصد سرمایه را جذب کرده اند.

جدول ۴۰. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک بخش ها به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیارد ریال)

توزیع سرمایه‌گذاری			کل سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم	گروه‌های عمده فعالیت
خصوصی	عمومی	تعاونی		
85.3	5.3	16.0	۱۰۶.۶	هتل و رستوران
32513.5	4464.5	5427.4	۴۲۴۰۵.۴	جمع

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

۱۱- تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه

۱۱-۱- نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری بخش عمومی

سرمایه‌گذاری‌های عمومی دارای مشخصه منابع عمومی بوده و امکان تفکیک بهره‌برداری بخش خصوصی در آن وجود ندارد. به دلیل تفکیک‌ناپذیری منابع بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری‌های عمومی، عموماً بخش خصوصی انگیزه سرمایه‌گذاری در این دسته از طرح‌ها را نخواهد داشت. از این رو لازم است که تمام منابع مورد نیاز سرمایه‌گذاری‌های عمومی توسط بودجه عمومی تأمین گردد. بودجه‌های عمومی در قالب بودجه‌های استانی و ملی می‌تواند برای انجام سرمایه‌گذاری‌های عمومی تخصیص یابد.

یکی از مسائلی که در تخصیص اعتبارات استانی و ملی برای اجرای سرمایه‌گذاری‌های عمومی مطرح است، تخصیص کمتر از مصوب و بهره‌وری پایین اعتبارات تخصیص یافته برای سرمایه‌گذاری‌های عمومی می‌باشد. از این رو در راستای افزایش بهره‌وری سرمایه‌گذاری‌ها در بخش عمومی از یک سو تخصیص اعتبارات استانی برای طرح‌های بخش گردشگری منفک گردد و از سوی دیگر، تلاش شود که حداقل کاستی در تخصیص اعتبارات استانی و ملی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی به ویژه در استان زنجان انجام شود. همچنین ایجاد انگیزه و شناسایی منافع بخش خصوصی و آشنا نمودن این بخش به منافع حاصل از سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، می‌تواند نقش اساسی در افزایش بهره‌وری سرمایه‌گذاری‌ها و اجرای آنها داشته باشد.

۱۱-۲- نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی

در سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی قابلیت شناسایی و تفکیک منافع بر حسب سرمایه‌گذار وجود دارد. از این رو انگیزه برای حضور سرمایه‌گذاران در این طرح‌ها وجود دارد. سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای تأمین مالی مورد نیاز طرح‌ها از منابع مالی خود استفاده می‌کنند. اما در بیشتر موارد سایر منابع تأمین مالی می‌تواند نقش مکمل در پیشبرد و تسریع سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی داشته باشد. از جمله مهمترین منابع مالی مکمل برای سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی تسهیلات بانکی می‌باشد. بخش خصوصی برای اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری خود به شدت به منابع بانکی نیاز دارد.

یکی از مسائل اساسی در اعطای تسهیلات از سوی نهادهای پولی و مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش گردشگری در سطح ملی و استانی، انگیزه پایین این نهادها برای اعطای تسهیلات می‌باشد. ریسک سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری از مهم‌ترین دلایل انگیزه پایین بانک‌ها و سایر نهادهای مالی برای اعطای تسهیلات به سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در این بخش می‌باشد. از این رو به منظور حمایت از سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی، نیاز است که نهادهای متولی بخش گردشگری و میراث فرهنگی اقدامات لازم برای پوشش ریسک‌های بخش گردشگری را انجام دهند. تا سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در تأمین منابع مالی خود مورد نیاز سرمایه‌گذاری‌های خود با مشکل انگیزه بانک‌ها برای اعطای تسهیلات مواجه نشوند.

از دیگر منابع مالی که برای تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در بخش گردشگری در سطح ملی و استانی می‌تواند مفید واقع شود، تأمین منابع مالی این دسته از سرمایه‌گذاری‌ها از طریق شرکت‌های سرمایه‌گذاری و صندوق‌های سرمایه‌گذاری می‌باشد. امروزه شرکت‌های سرمایه‌گذاری و صندوق‌های سرمایه‌گذاری در سطح دنیا نقش اساسی در تأمین منابع مالی مورد نیاز بخش‌های اقتصادی به ویژه بخش گردشگری را بر عهده دارند. در این راستا لازم است اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و شرکت‌های فعال در بازارهای سرمایه و مالی استان همکاری لازم برای معرفی طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش گردشگری را مورد توجه قرار دهند. همچنین اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و سایر نهادهای مرتبط تلاش گسترده‌ای در تأسیس شرکت‌های سرمایه‌گذاری و صندوق‌های سرمایه‌گذاری مختص بخش گردشگری با سرمایه بخش خصوصی در بازارهای سرمایه و مالی انجام دهند.

۱۱-۳- سرمایه‌گذاری خارجی

حضور بخش خارجی در بخش گردشگری به ویژه در بخش هتل و رستوران می‌تواند یکی از مهم‌ترین روش‌های برای تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی و دستیابی به سایر اهداف مورد توجه برنامه پنجم نظیر ارتقای بهره‌وری، ارتقای کارایی، بکارگیری تکنولوژی‌های نوین تولید و غیره در بخش گردشگری باشد. فراهم نمودن بسترهای لازم برای حضور خارجی‌ان در بخش هتل و رستوران استان، خارج از توان استان بوده و نیاز به همکاری‌ها و هماهنگی‌های در سطح ملی می‌باشد. اما نهادهای استانی می‌توانند اقدامات اولیه برای شناساندن توانایی‌های استان برای تشویق سرمایه‌گذاران خارجی در این حوزه را مورد توجه قرار دهند. رسیدن به این اهداف نیاز به یک برنامه‌ریزی منظم و بلندمدت دارد.

۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی (با توجه به وظیفه هر دستگاه)

۱۲-۱- آموزش:

آموزش در بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و بخصوص گردشگری یکی از ارکان مهم و ضروری به حساب می‌آید. از آنجایی که صنعت گردشگری یکی از صنایع خدماتی محسوب می‌گردد بنابراین توجه به آموزش در این بخش با توجه به گستردگی این صنعت نه تنها در کشور بلکه در دنیا، امری اجتناب‌ناپذیر می‌باشد. از جمله آموزش‌هایی که در این بخش باید وجود داشته باشد عبارتند از: راهنمای تور داخلی- مدیر هتل- پذیرشگری- سرپرست پذیرش- فروش بلیت- صنعت حمل و نقل- مدیر روابط عمومی- مدیر غذا و نوشابه- خانه‌داری هتل- میزبانی- سرمیزبانی- میزآرایی هتل- دکوراسیون هتل- راهنما در مناطق اکوتوریسم و... با توجه به تعداد معدود رشته‌های دانشگاهی و فنی و حرفه‌ای در این زمینه، استان زنجان باید رشته‌های مربوطه را گسترش دهد. زیرا وقتی سرمایه‌گذاری بدانند در شهری بالقوه مواد اولیه و نیروی کار آموزش دیده و متخصص وجود دارد بی‌معطلی دست به سرمایه‌گذاری خواهند زد. جدول زیر رشته‌های دانشگاهی موجود در استان زنجان را نشان می‌دهد.

جدول ۴۱. رشته‌ها و ظرفیت‌های دانشگاهی مربوط به بخش میراث فرهنگی و گردشگری استان زنجان

شهر	دانشگاه	رشته تحصیلی	تعداد
ابه‌ر	جامع علمی کاربردی	مدیریت امور فرهنگی	72
ابه‌ر	جامع علمی کاربردی	مرمت	1
ابه‌ر	پیام نور مرکز ابهر	تاریخ	56
ابه‌ر	پیام نور مرکز ابهر	مدیریت جهانگردی	46

77	منابع طبیعی و محیط زیست	پیام نور مرکز ابهر	ابهر
69	منابع طبیعی و محیط زیست	پیام نور واحد سلطانیه	ابهر
75	مدیریت جهانگردی	پیام نور واحد سلطانیه	ابهر
19	معماری	پیام نور واحد سلطانیه	ابهر
29	تبلیغات و بازاریابی	جامع علمی کاربردی	زنجان
53	تاریخ	پیام نور	زنجان
73	تاریخ	پیام نور	ماهنشان
31	تاریخ	پیام نور	خرمدره
48	تاریخ	پیام نور	طارم

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

همان طور که از جدول ۴۱، مشخص است، شهرستان ابهر بیشترین رشته مربوط به میراث فرهنگی و گردشگری را دارا می‌باشد.

در شهرستان‌های ابهر، ایجرود، زنجان، خرمدره، طارم، ماهنشان و خدابنده تعدادی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای وجود دارد که در آنها بعضی از رشته‌های صنایع دستی به دانش‌آموختگان آموزش داده می‌شود. به عنوان مثال در شهرستان ابهر رشته‌های مربوطه عبارتند از: قلاب‌بافی، معرق‌کار چوب و روکش، بافنده عروسک‌های تزئینی، تابلوساز تزئینی، قالی‌بافی، جاجیم‌بافی و همچنین در شهرستان خرمدره رشته‌های مربوطه عبارتند از: پارچه‌ساز تزئینی، سوزن‌باف، پولک و منجق‌دوز، گلیم‌باف، قلاب‌باف، قالی‌باف و ابریشم‌باف.

۱۲-۲- بازاریابی:

به منظور بررسی و شناسایی بازارهای هدف گردشگری داخلی و خارجی و حضور مؤثر استان در این بازارها و لزوم توجه ویژه به امکان‌سنجی طرح‌های تحقیقاتی گردشگری و معرفی شایسته آثار و موارث فرهنگی، طبیعی و توسعه همه جانبه صنعت گردشگری، کارشناسی بازاریابی و تبلیغات گردشگری به عنوان یکی از ارکان اصلی حوزه معاونت امور گردشگری، در چارت تشکیلاتی سازمان‌های استانی، پیش‌بینی و ابلاغ گردیده است. براساس استراتژی بخش میراث فرهنگی و گردشگری در برنامه پنج توسعه، تقویت فعالیت‌های بازاریابی و نیز بازاریابی صنایع دستی عبارتند از:

- تقویت فعالیت‌های بازاریابی:

- تهیه اقلام تبلیغاتی گردشگری (بروشور، نقشه، کاتالوگ و...)
- مستندسازی جاذبه‌های گردشگری استان

- مطالعه و انجام پژوهش‌های بازاریابی گردشگری
- طراحی، گسترش و ایجاد پایگاه‌های اطلاع‌رسانی گردشگری
- تهیه و نصب تابلوهای راهنما برای معرفی آثار گردشگری
- تهیه و چاپ نقشه‌های راهنمای جامع گردشگری استان (جاذبه‌ها، مراکز اقامتی و رفاهی و دسترسی جهت برنامه‌ریزی زمانی)

- تولید و توسعه برنامه‌های اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی عمومی
- تولید فیلم‌های مستند در راستای شناخت و معرفی میراث فرهنگی ارزشمند استان
- تولید و انتشار کتب میراث فرهنگی، هفته‌نامه یا ماهنامه
- ایجاد مرکز اطلاع‌رسانی ابنیه و آثار توسط باستان‌شناسان
- چاپ بروشور و اقلام تبلیغاتی جهت معرفی صنایع دستی استان

- بازاریابی صنایع دستی در سطح کلان:

- ایجاد شهرک یا دهکده صنایع دستی استان- حذف واسطه‌ها و دلان فرصت‌طلب و حمایت
- ایجاد و توسعه بهره‌گیری از تنوع محصولات و تبلیغات و بازاریابی و ارائه صنایع دستی استان
- ایجاد خوشه‌ها، کارگاه‌های (چاقو، مليله...) رشته‌های صنایع دستی
- احداث نمایشگاه دائمی صنایع دستی و عرضه محصولات صنایع دستی
- حمایت از تسهیلات کم بهره، توسعه و تقویت تولید و توزیع صنایع دستی استان
- ترویج صنایع دستی (ملی و استانی)
- ایجاد وب سایت مناسب برای صنایع دستی
- نمونه‌سازی محصولات صنایع دستی
- حمایت از تسهیلات کم بهره، توسعه و تقویت تولید و توزیع صنایع دستی استان
- توسعه صادرات صنایع دستی استان از طریق گمرک
- فراهم آوردن بسترهایی لازم جهت عرضه مستقیم تولیدات دستی استان
- ایجاد و توسعه بهره‌گیری از فناوری‌های روز جهت بازاریابی و فروش محصولات صنایع دستی استان با مشارکت بخش خصوصی
- برگزاری نمایشگاه‌های سراسری و تخصصی صنایع دستی

- ثبت معنوی رشته‌های صنایع دستی
 - مستندنگاری و مستندسازی رشته‌های صنایع دستی بومی
 - معرفی رشته‌های صنایع دستی از طریق رسانه استانی و ملی
- از وظایف واحد کارشناسی بازاریابی و تبلیغات گردشگری می‌توان موارد زیر را نام برد:
- برگزاری تورهای آشناسازی برای دست اندرکاران صنعت گردشگری استان.
 - تعریف و امکان‌سنجی اجرای طرح‌های تحقیقاتی مربوط به بازاریابی گردشگری در استان
 - برنامه‌ریزی و معرفی مناسب موارث فرهنگی، طبیعی و زمینه‌های توسعه صنعت گردشگری استان در سطوح ملی و بین‌المللی
 - تدوین و آماده‌سازی بسترهای لازم برای حضور بخش خصوصی و دولتی در نمایشگاه‌های گردشگری داخلی و خارجی
 - اطلاع‌رسانی نمایشگاه‌های گردشگری به واحدهای تحت پوشش
 - تشریک مساعی در راه‌اندازی سایت اینترنتی گردشگری استان و پشتیبانی آن
- در همین راستا یکی از اقداماتی مهمی که استان زنجان قرار است در راستای تبلیغات و بازاریابی انجام دهد برگزاری جشنواره زیتون در مهر ماه ۱۳۹۰ می‌باشد که جهاد کشاورزی زنجان با همکاری استانداری و اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و فرمانداری طارم میزبان سومین جشنواره سراسری زیتون است. این جشنواره با هدف توسعه و رونق گردشگری منطقه، معرفی محصولات متنوع زیتون و جایگاه زنجان در تولید این محصول برگزار می‌شود. طارم بیشترین میزان تولید زیتون در سطح کشور را دارد هدف از برگزاری این جشنواره معرفی شهرستان طارم و پدیده‌های گردشگری طبیعی آن است. اداره کل میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان زنجان در برپایی غرفه گردشگری، اجرای تورهای گردشگری و توزیع اقلام تبلیغاتی فعالیت خواهد کرد. برگزاری جشنواره‌هایی مانند زیتون هم در معرفی استان هم در پیشبرد اهداف اقتصادی استان کمک خواهد نمود.

۱۲-۳- معافیت‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاران:

تنها معافیت مالیاتی برای سرمایه‌گذاران در این بخش، فعالیت تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی با ۵۰ درصد معافیت مالیاتی دائمی می‌باشد.

۱۲-۴- سرمایه گذاری در پروژه های زیر بنایی:

پروژه های زیر بنایی شامل آب، برق و گاز، راه های دسترسی منطقه نمونه گردشگری می باشد. در ادامه به بررسی امکانات زیر بنایی مورد نیاز در مناطق نمونه گردشگری استان می پردازیم.

جدول ۴۲. مناطق نمونه گردشگری قابل سرمایه گذاری در استان زنجان

نام منطقه	هزینه سرمایه گذاری زیرساخت ها (میلیون ریال)	هزینه سرمایه گذاری تجهیزات، تأسیسات (میلیون ریال)	میزان سرمایه گذاری (میلیارد ریال)
بهستان	۱۲۱۳	۱۲۴۸۲۹	۱۲۰
گلابر	۱۴۰۰	۱۲۴۸۲۹	۱۲۰
سلطانیه	-	۲۹۰۲۸۱	300
غار کتله خور	۱۵۰۰	۲۹۰۲۸۱	290
سد خلیفه لو	8800	۱۲۴۸۲۹	120
سد کینه ورس	۶۰۰۰	۱۲۴۸۲۹	120
جمع کل	۳۱۵۱۳	1079878	1070

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

۶- منطقه بهستان

زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه: گاز

زیربنای اولیه منطقه: راه دسترسی آب- برق- تلفن

وضعیت سرمایه گذاری فعلی در منطقه:

در حال حاضر به جز سرمایه گذاری های دولتی مانند اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در احداث زیرساخت های گردشگری و مرمت و پژوهش آثار تاریخی فرهنگی و سازمان های مختلف در جهت تأمین زیرساخت های اساسی حوزه نفوذ منطقه، هیچ گونه سرمایه گذاری توسط بخش خصوصی در منطقه و حوزه نفوذ آن در بخش گردشگری صورت نپذیرفته است.

جدول ۴۳. میزان سرمایه گذاری در تأمین زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه

ردیف	زیرساخت مورد نیاز	فاصله (متر)	هزینه مورد نیاز (میلیون ریال)	توضیحات
۱	راه دسترسی	-	-	براساس مکانیابی موجود
۲	برق	۱۰۰	۱۲۱۳	هزینه انشعاب، احداث ساختمان پست و خرید ترانس
۳	تلفن	-	-	امکانات تأمین تلفن روستای پتا منطقه نمونه موجود می باشد
۴	گاز	-	-	خط انتقال گاز از کنار منطقه در حال احداث می باشد
۵	آب	-	-	امکان تأمین از لوله کشی مجاور منطقه و حفر چاه
	جمع کل	-	۱۲۱۳	

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

همان طور که ملاحظه می گردد، زیرساخت های مورد نیاز برای منطقه بهستان شامل راه دسترسی، برق، تلفن، گاز و آب می باشد. همچنین هزینه مورد نیاز برای تأسیس برق ۱۲۱۳ میلیون ریال می باشد.

۷- منطقه نمونه گردشگری استانی گلابر

زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه: گاز- راه دسترسی- برق

وضعیت سرمایه گذاری فعلی در منطقه:

در حال حاضر به جز سرمایه گذاری های دولتی مانند سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در احداث زیرساخت های گردشگری و مرمت و پژوهش آثار تاریخی فرهنگی و سازمان های مختلف در جهت تأمین زیرساخت های اساسی حوزه نفوذ منطقه، هیچ گونه سرمایه گذاری توسط بخش خصوصی در منطقه و حوزه نفوذ آن در بخش گردشگری صورت نپذیرفته است.

جدول ۴۴. میزان سرمایه گذاری در تأمین زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه

ردیف	زیرساخت مورد نیاز	فاصله (متر)	هزینه مورد نیاز (میلیون ریال)	توضیحات
۱	راه دسترسی	۴۰۰۰	۶۰۰۰	-
۲	برق	۳۰۰۰۰	۸۰۰۰	هزینه انشعاب، احداث ساختمان پست و خرید ترانسو جاده دسترسی به طول ۵۰۰ متر از محل انشعاب
۳	تلفن	-	-	امکانات تأمین تلفن روستایی تا منطقه نمونه موجود می باشد
۴	گاز	۱۵۰۰۰	-	به دلیل وجود روستاهای موجود در مسیر راه، تأمین گاز براساس برنامه شرکت گاز در سال های آتی امکان پذیر می باشد
۵	آب	-	-	امکان تأمین از طریق حفر چاه
	جمع کل	-	۱۴۰۰۰	

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

سرمایه مورد نیاز برای راه اندازی این منطقه شامل راه دسترسی، برق، تلفن و گاز می باشد که در کل ۱۴۰۰۰ میلیون ریال است.

۸- منطقه نمونه گردشگری بین المللی سلطانیه:

زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه: آب- گاز

در حال حاضر به جز سرمایه گذاری های دولتی مانند اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در احداث زیرساخت های گردشگری و مرمت و پژوهش آثار تاریخی فرهنگی و سازمان های مختلف در جهت تأمین زیرساخت های اساسی حوزه نفوذ منطقه سرمایه گذاری مناسبی توسط بخش خصوصی در منطقه و حوزه نفوذ آن در بخش گردشگری صورت نپذیرفته است. (در این مورد جدولی راجع به سرمایه لازم وجود نداشت)

۹- منطقه نمونه گردشگری بین المللی غار کتله خور:

زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه: گاز

وضعیت سرمایه گذاری فعلی در منطقه:

در حال حاضر در محوطه غار یک باب رستوران غیرفعال، ۱۲ باب سوئیت و چند باب فروشگاه وجود دارد.

جدول ۴۵. مقدار و اعتبار مورد نیاز برای زیرساخت های منطقه غار کتله خور:

ردیف	زیرساخت مورد نیاز	فاصله (متر)	هزینه مورد نیاز (میلیون ریال)	توضیحات
۱	راه دسترسی	۱۱۰۰	۱۵۰۰	در صورت تغییر ورودی فعلی براساس طرح
۲	برق	-	-	-
۳	تلفن	-	-	امکانات تأمین تلفن ثابت تا منطقه نمونه موجود می باشد
۴	گاز	۷۳۰۰۰	-	به دلیل وجود روستاهای موجود در مسیر راه، تأمین گاز براساس برنامه شرکت گاز در سال های آتی امکان پذیر می باشد
۵	آب	-	-	امکان تأمین از چشمه یا حفرچاه
	جمع کل	-	۱۵۰۰	

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

۱۰- منطقه نمونه گردشگری استانی حاشیه سد خلیفه لو:

زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه: گاز- برق- راه دسترسی

وضعیت سرمایه گذاری فعلی در منطقه: در حال حاضر به جز سرمایه گذاری های دولتی مانند سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در احداث زیرساخت های گردشگری و مرمت و پژوهش آثار تاریخی فرهنگی و سازمان های مختلف در جهت تأمین زیرساخت های اساسی حوزه نفوذ منطقه، سرمایه گذاری مناسبی توسط بخش خصوصی در منطقه و حوزه نفوذ آن در بخش گردشگری صورت نپذیرفته است.

جدول ۴۶. میزان سرمایه گذاری در تأمین زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه حاشیه سد خلیفه لو

ردیف	زیرساخت مورد نیاز	فاصله (متر)	هزینه مورد نیاز (میلیون ریال)	توضیحات
۱	راه دسترسی	۴۰۰۰	۵۰۰۰	اتصال به آزاد راه
۲	برق	۴۰۰۰	۱۸۰۰	هزینه انشعاب، احداث ساختمان پست و خرید تراس
۳	تلفن	-	-	امکانات تأمین تلفن روستایی تا منطقه نمونه موجود می باشد
۴	گاز	۳۰۰۰	۲۰۰۰	امکان تأمین از مسیر مجتمع خدماتی رفاهی
۵	آب	-	-	امکان تأمین از طریق حفر چاه
	جمع کل	-	۸۸۰۰	

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

۱۱- منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد کینه ورس

زیرساخت های مورد نیاز تا ورودی منطقه: برق، گاز

وضعیت سرمایه گذاری فعلی در منطقه:

در حال حاضر هیچگونه سرمایه گذاری در سطح منطقه صورت نپذیرفته است.

جدول ۴۷. مقدار و اعتبار مورد نیاز برای زیرساخت های حاشیه سد کینه ورس

ردیف	زیرساخت مورد نیاز	فاصله (متر)	هزینه مورد نیاز (میلیون ریال)	توضیحات
۱	راه دسترسی	۹۰۰۰	-	-
۲	برق	-	۳۰۰۰	هزینه انشعاب، احداث ساختمان پست و خرید تراس
۳	تلفن	-	-	امکانات تأمین تلفن روستایی تا منطقه نمونه موجود می باشد
۴	گاز	۵۰۰۰	۳۰۰۰	تأمین گاز از مسیر رحمت آباد
۵	آب	-	-	امکان تأمین از طریق حفر چاه
	جمع کل	-	۶۰۰۰	-

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

۱۲-۵- سرمایه گذاری در پروژه های مکمل:

همان طور که در قسمت قبلی اشاره شد مناطقی که در حال حاضر آماده برای سرمایه گذاری می باشند عبارتند از: منطقه بهستان، گلابر، سلطانیه، سد خلیفه لو، سد کینه ورس و غار کتله خور می باشد. علاوه بر سرمایه گذاری در

زیرساخت‌های اولیه نیاز به سرمایه‌گذاری تأسیسات اقامتی، تفریحی و ورزشی، پذیرایی و محوطه آرای و... به عنوان سرمایه‌گذاری در پروژه‌های مکمل می‌توان از آنها نام برد. بنابراین در جداول زیر هزینه سرمایه‌گذاری در تأسیسات، تجهیزات و خدمات مناطق برآورد گردیده و مشخص شده است.

جدول ۴۸. برآورد هزینه سرمایه‌گذاری در تأسیسات، تجهیزات و خدمات منطقه بهستان

ردیف	نام مجموعه	هزینه کل (میلیون ریال)
۱	تأسیسات اقامتی	۴۰۲۵۰
۲	تفریحی و ورزشی	۲۲۴۳۹
۳	پذیرایی، تجاری و فرهنگی	۳۵۰۰
۴	خدماتی و پشتیبانی	۲۸۲۰
۵	فضای سبز، محوطه‌آرای و پارکینگ	۵۵۸۲۰
	جمع کل	۱۲۴۸۲۹

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

در منطقه بهستان تنها تأسیسات اقامتی و پذیرایی وجود یک واحد غذا خوری در شهر ماهنشان می‌باشد. مهمترین زمینه‌های سرمایه‌گذاری، احداث واحدهای اقامتی - پذیرایی - تفریحی - ورزشی - علمی است. جدول ۴۸، بیانگر هزینه کل مورد نیاز برای تأسیسات و تجهیزات منطقه می‌باشد که در کل ۱۲۴۸۲۹ میلیون ریال برآورد گردیده است.

مهمترین زمینه‌های سرمایه‌گذاری منطقه نمونه گلابر، احداث واحدهای اقامتی - پذیرایی - تفریحی - ورزشی علمی می‌باشد که در جدول ۴۹ آورده شده است.

جدول ۴۹. برآورد میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز و زمینه‌های آن در منطقه گلابر

ردیف	نام مجموعه	هزینه کل (میلیون ریال)
۱	تأسیسات اقامتی	۴۰۲۵۰
۲	تفریحی و ورزشی	۲۲۴۳۹
۳	پذیرایی، تجاری و فرهنگی	۳۵۰۰
۴	خدماتی و پشتیبانی	۲۸۲۰
۵	فضای سبز، محوطه‌آرایی و پارکینگ	۵۵۸۲۰
	جمع کل	۱۲۴۸۲۹

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

طبق جدول ۴۹، سرمایه‌گذاری بر روی تأسیسات مورد نیاز برای راه‌اندازی منطقه گلابر ۱۲۴۸۲۹ میلیون ریال می‌باشد.

مهمترین زمینه‌های سرمایه‌گذاری منطقه سلطانیه عبارتند از: احداث واحدهای اقامتی - پذیرایی - تفریحی - ورزشی علمی و نیز نوع تأسیسات قابل اجرا براساس مطالعات شامل احداث هتل - متل - سوئیت - رستوران - سفره خانه سنتی - مجتمع ورزشی - مجتمع تفریحی - سالن آمفی تئاتر و همایش علمی و... می‌باشد. برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز ۲۹۰۲۸۱ میلیون ریال است.

جدول ۵۰. برآورد میزان سرمایه‌گذاری و زمینه‌های آن در منطقه سلطانیه

ردیف	نام مجموعه	هزینه کل (میلیون ریال)
۱	تأسیسات اقامتی	۶۷۵۰۰
۲	تفریحی و ورزشی	۳۰۵۸۹
۳	پذیرایی، تجاری و فرهنگی	۵۹۵۰
۴	خدماتی و پشتیبانی	۲۹۱۰
۵	فضای سبز، محوطه‌آرایی و پارکینگ	۱۸۳۳۳۲
	جمع کل	۲۹۰۲۸۱

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

تأسیسات اقامتی و پذیرایی در غار کتله خور، سوئیت‌های اقامتی محوطه غار و رستوران می‌باشد. مهمترین زمینه‌های سرمایه‌گذاری در این منطقه احداث واحدهای اقامتی - پذیرایی - تفریحی - ورزشی - علمی است. همچنین نوع تأسیسات قابل اجرا براساس مطالعات شامل هتل - رستوران - کافی شاپ - مجتمع تفریحی - فرهنگی - ورزشی و... می‌باشد که جزئیات آن در جدول ۵۰، بیان شده است. میزان کل سرمایه لازم در این زمینه ۲۹۰۲۸۱ میلیون ریال می‌باشد.

جدول ۵۱. برآورد میزان سرمایه گذاری مورد نیاز و زمینه های آن در منطقه غار کتله خور

ردیف	نام مجموعه	هزینه کل (میلیون ریال)
۱	تأسیسات اقامتی	۶۷۵۰۰
۲	تفریحی و ورزشی	۳۰۵۸۹
۳	پذیرایی، تجاری و فرهنگی	۵۹۵۰
۴	خدماتی و پشتیبانی	۲۹۱۰
۵	فضای سبز، محوطه آرای و پارکینگ	۱۸۳۳۳۲
	جمع کل	۲۹۰۲۸۱

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

تأسیسات اقامتی و پذیرایی در حاشیه سد خلیفه لو شامل یک واحد مهمانپذیر- چندواحد غذاخوری- مجتمع خدماتی رفاهی غزال در آزادراه زنجان- قزوین است. مهمترین زمینه های سرمایه گذاری: احداث واحدهای اقامتی- پذیرایی- تفریحی- ورزشی- علمی و نوع تأسیسات قابل اجرا براساس مطالعات: احداث هتل- متل- سوئیت- رستوران- سفره خانه سنتی- مجتمع ورزشی- مجتمع تفریحی- سالن آمفی تئاتر و همایش علمی و... است. برآورد هزینه سرمایه گذاری در تأسیسات منطقه سد خلیفه لو ۱۲۴۸۲۹ میلیون ریال برآورد شده است.

جدول ۵۲. جمع کل هزینه سرمایه گذاری در تأسیسات، تجهیزات و خدمات حاشیه سد خلیفه لو

ردیف	نام مجموعه	هزینه کل (میلیون ریال)
۱	تأسیسات اقامتی	۴۰۲۵۰
۲	تفریحی و ورزشی	۲۲۴۳۹
۳	پذیرایی، تجاری و فرهنگی	۳۵۰۰
۴	خدماتی و پشتیبانی	۲۸۲۰
۵	فضای سبز، محوطه آرای و پارکینگ	۵۵۸۲۰
	جمع کل	۱۲۴۸۲۹

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

تأسیسات اقامتی و پذیرایی منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد کینه ورس هتل غزال، مجتمع پذیرایی غزال می باشد. تأسیسات و تجهیزات مورد نیاز منطقه شامل هتل، متل، سوئیت، رستوران، کافی شاپ، مجتمع تفریحی، ورزشی، فرهنگی و... . براساس جدول ۵۲، جمع کل سرمایه گذاری مورد نیاز ۱۲۴۸۲۹ میلیون ریال است.

جدول ۵۳. برآورد میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز و زمینه‌های آن در منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد کینه ورس

ردیف	نام مجموعه	هزینه کل (میلیون ریال)
۱	تأسیسات اقامتی	۴۰۲۵۰
۲	تفریحی و ورزشی	۲۲۴۳۹
۳	پذیرایی، تجاری و فرهنگی	۳۵۰۰
۴	خدماتی و پشتیبانی	۲۸۲۰
۵	فضای سبز، محوطه‌آرایی و پارکینگ	۵۵۸۲۰
	جمع کل	۱۲۴۸۲۹

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

جدول ۵۴. مناطق نمونه گردشگری برای سرمایه‌گذاری و افزایش اشتغال

نام منطقه	میزان اشتغال (نفر)	هزینه سرمایه‌گذاری زیرساخت‌ها (میلیون ریال)	هزینه سرمایه‌گذاری تجهیزات، تأسیسات (میلیون ریال)	میزان سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)
بهستان	250	۱۲۱۳	۱۲۴۸۲۹	۱۲۰
گل‌ابر	250	۱۴۰۰۰	۱۲۴۸۲۹	۱۲۰
سلطانیه	270	-	۲۹۰۲۸۱	300
غار کتله خور	270	۱۵۰۰	۲۹۰۲۸۱	290
سد خلیفه لو	250	۸۸۰۰	۱۲۴۸۲۹	120
سد کینه ورس	250	۶۰۰۰	۱۲۴۸۲۹	120
جمع کل	1540	۳۱۵۱۳	1079878	1070

مأخذ: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان

طبق استراتژی‌های برنامه پنجم توسعه استان زنجان براساس اولویت‌بندی، استراتژی توسعه زیرساخت‌های گردشگری دومین استراتژی می‌باشد. این زیرساخت‌ها شامل ایجاد توسعه شبکه خطوط ارتباطی و نیز ایجاد، تکمیل و توسعه مرکز تفریحی، اقامتی و پذیرایی است. بنابراین براساس جدول شماره ۵۴، میزان سرمایه لازم برای زیرساخت‌های شش منطقه ۳۱۵۱۳ میلیون ریال است و شامل راه دسترسی به منطقه، آب، برق، گاز، تلفن و... می‌باشد که شرح کامل آن در جداول بخش قبلی به تفکیک مناطق آورده شده است.

همچنین براساس جدول ۵۴، میزان سرمایه لازم برای ساخت تجهیزات، تأسیسات، مراکز اقامتی، مراکز تفریحی و... برای مناطق بهستان، گلابر، سد خلیفه لو و سد کینه ورس هر یک ۱۲۴۸۲۹ میلیون ریال می‌باشد و برای مناطق سلطانیه و غار کتله خور به تفکیک ۲۹۰۲۸۱ میلیون ریال است و در مجموع میزان هزینه لازم جهت سرمایه‌گذاری در این مناطق ۱۰۷۹۸۷۸ برآورد شده است.

براساس اطلاعات موجود در حال حاضر به جز سرمایه‌گذاری‌های دولتی مانند اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در احداث زیرساخت‌های گردشگری و مرمت و پژوهش آثار تاریخی فرهنگی و سازمان‌های مختلف در جهت تأمین زیرساخت‌های اساسی حوزه نفوذ مناطق بهستان، گلابر، سلطانیه و سد خلیفه لو، سرمایه‌گذاری مناسبی توسط بخش خصوصی در منطقه و حوزه نفوذ آن در بخش گردشگری صورت نپذیرفته است.

۱۲-۶- مشوق‌های سرمایه‌گذاری

- مشوق‌های سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری

● در بخش مناطق نمونه

- صدور موافقت‌نامه تأسیس منطقه نمونه به عهده اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است.
- تأمین اعتبار مورد نیاز تأسیسات خدماتی (آب، برق و راه) تا محل اجرای طرح
- تأمین وام و تسهیلات پس از بیست درصد هزینه کرد (پیشرفت فیزیکی پروژه‌ها) توسط سرمایه‌گذار، تأمین ۸۰ درصد از برآورد کل پروژه توسط بانک‌ها و مؤسسات مالی با سازمان با تعرفه صنایع
- اعطای ۴ درصد یارانه‌ها تسهیلات
- معافیت از عوارض تغییر کاربری اراضی کشاورزی خارج از محدوده شهرها

- واگذاری اراضی واقع در خارج از حریم شهرها توسط سازمان جهاد کشاورزی با قیمت منطقه‌ای بوده و در حریم و محدوده شهرها توسط سازمان مسکن و شهرسازی با قیمت کارشناسی در اقساط پنج ساله با پرداخت ۱۰ درصد قیمت کل در سال اول واگذاری می‌باشد

- صدور پروانه ساخت تأسیسات براساس تعرفه و عوارض واحدهای صنعتی با لحاظ تخفیف‌های ویژه

- امکان واگذاری اراضی برای اجرای طرح پس از آماده‌سازی توسط سرمایه‌گذار به سایر اشخاص

- دارا بودن مطالعه امکان سنجی

- معافیت ۵۰ درصدی مالیات

● در بخش صنایع دستی

- انجام کلیه مطالعات مربوط به بسته‌بندی، احیا رشته‌های منسوخ شده، امکان‌سنجی و مکان‌یابی برای ایجاد شهرک

صنایع دستی در استان

- عدم پیمان سپاری ارزی در بخش صادرات صنایع دستی استان

- اعطای جوایز صادراتی برای سرمایه‌گذاران

- اعزام سرمایه‌گذاران در قالب هیات‌های تجاری به کشورهای هدف جهت ارزیابی و شناسایی بازارهای هدف صنایع

دستی در بخش صادرات

- برگزاری دوره‌ها و آموزش‌های کارگاهی برای سرمایه‌گذاران در جهت آشنایی با مقوله صادرات صنایع دستی

- تأمین زمین مورد نیاز برای ایجاد شهرک و بازارچه های صنایع دستی از طریق استان

- اخذ تسهیلات لازم برای سرمایه‌گذاران براساس سهم مشارکتی از اعتبارات ملی در اختیار سازمان

- معافیت گمرکی و مالیاتی برای سرمایه‌گذاران در بخش صنایع دستی

- مرمت بناهای تاریخی برای سرمایه‌گذاری در بخش صنایع دستی برای شهرک و بازارچه

- مرمت بناهای تاریخی برای سرمایه‌گذاری در امر موزه‌داری خصوصی در بخش صنایع دستی

- ارائه آمار و اطلاعات تفکیکی استان براساس شرح رشته‌های فعال، تعداد کارگاه‌های تولیدی فعال

- تولید مراکز و مناطق و اطلس تولیدی استان، تعداد فعالین براساس بانک اطلاعاتی ثبت شده در استان

- مشارکت و هدایت سرمایه‌گذاری در برگزاری نمایشگاهی صنایع دستی در سطح استان

● در بخش تأسیسات گردشگری

- صدور موافقت نامه تأسیس گردشگری به عهده اداره کل می‌باشد

- دفاع از طرح‌های گردشگری در کمیسیون‌های مرتبط
- تأمین اعتبار مورد نیاز تأسیسات خدماتی (آب، برق و راه) تا محل اجرای طرح
- تأمین وام و تسهیلات پس از ۲۰ درصد هزینه کرد توسط سرمایه‌گذار و تأمین ۸۰ درصد از برآورد کل پروژه توسط بانک‌ها و مؤسسات مالی با سازمان با تعرفه صنایع
- اعطای ۴ درصد یارانه تسهیلات
- معافیت از عوارض تغییر کاربری اراضی کشاورزی خارج از محدوده شهرها
- واگذاری اراضی واقع در خارج از حریم شهرها توسط سازمان جهاد کشاورزی با قیمت منطقه‌ای بوده و در حریم و محدوده شهرها توسط سازمان مسکن و شهرسازی با قیمت کارشناسی در اقساط پنج ساله با پرداخت ۱۰ درصد قیمت کل در سال اول واگذاری می‌باشد
- صدور پروانه ساخت تأسیسات براساس تعرفه و عوارض واحدهای صنعتی با لحاظ کردن تخفیف‌های ویژه
- امکان واگذاری اراضی برای اجرای طرح پس از آماده سازی توسط سرمایه‌گذار به سایر اشخاص
- دارا بودن مطالعه امکان‌سنجی
- معافیت ۵۰ درصدی مالیات
- دیگر مواردی که اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان در جهت افزایش فرصت‌های اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در استان انجام می‌دهد به شرح زیر می‌باشد:
- سیاستگذاری و برنامه ریزی برای جذب منابع و سرمایه‌های داخلی و خارجی جهت توسعه فعالیت‌های میراث فرهنگی، گردشگری، صنایع دستی و هنرهای سنتی.
- تهیه طرح‌های توسعه در خصوص فعالیت‌های اداره کل و فراهم آوردن امکانات لازم برای اجرای آنها.
- بررسی راهکارهای لازم به منظور شناسایی منابع جدید حمایتی و جذب سرمایه.
- بررسی قوانین و مقررات نظام‌های بانکی کشور و ارائه پیشنهادها لازم جهت بهره‌گیری مناسب از تسهیلات بانکی به منظور تحقق اهداف سازمان در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی.
- برنامه ریزی لازم به منظور رفع موانع و مشکلات اقتصادی بخش‌های میراث فرهنگی، گردشگری، صنایع دستی و هنرهای سنتی.
- بررسی طرح‌های تهیه شده توسط بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه مأموریتها و اختیارات سازمان از دیدگاه فنی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و صدور موافقت‌نامه‌های لازم برای اجرای آنها.

- نظارت و کنترل بر اجرای طرح‌های توسعه‌ای و چگونگی مصرف تسهیلات واگذار شده در کلیه مراحل اجرا.
- مطالعه و بررسی و ارائه پیشنهاد به منظور توسعه مناطق نمونه گردشگری در مناطق مختلف کشور و نظارت بر اداره مناطق مزبور.
- فراهم آوردن بسترهای لازم به منظور ایجاد تأسیسات زیر بنائی گردشگری و مراکز خدماتی، فرهنگی، رفاهی در داخل مناطق نمونه گردشگری.
- تخصیص تسهیلات اعتباری و فراهم نمودن امکانات استفاده از اعتبارات صندوق ضمانت صادرات ، صندوق ذخیره ارزی ، بانک‌های داخلی و خارجی ، بیع متقابل و سایر منابع ذیربط جهت توسعه فعالیت‌های میراث فرهنگی ، گردشگری ، صنایع دستی و هنرهای سنتی.
- جذب منابع و سرمایه‌ای داخلی و خارجی در جهت اجرای طرح‌های توسعه میراث فرهنگی ، گردشگری ، صنایع دستی و هنرهای سنتی.